

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ»**

ΒΑΣΙΛΗΣ Φ. ΦΩΤΑΚΗΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Ν.ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ

2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ & ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ	6
1.1 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ.....	6
1.2 ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ.....	8
1.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ	9
1.3.1 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ	9
1.3.2 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	11
1.3.3 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ	14
1.3.4 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	17
1.3.5 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ.....	18
1.3.6 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΣ (ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ)	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ	21
2.1 ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ – ΎΞΟΔΟ ΚΑΙ Η ΈΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ	21
2.2 ΎΞΟΔΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ Η ΚΟΣΤΟΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ Η ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΎΞΟΔΑ.....	22
2.3 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΩΝ	23
2.3.1 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ.....	23
2.3.2 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ Η ΤΟΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΟΥ.....	24
2.3.3 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΡΥΘΜΟ ΕΞΑΝΤΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	24
2.3.4 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΒΑΘΜΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ.....	25
2.3.5 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΒΑΘΜΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΜΕ ΤΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ	25
2.3.6 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΟΥ ΣΤΙΣ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΠΟΙΑΣΔΗΠΟΤΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	26
2.3.7 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΣΚΟΠΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΟΥ	29
2.3.8 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΈΛΕΓΧΟ	30
2.4 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	31
2.4.1 ΚΛΙΜΑΚΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	31
2.4.2 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ	32
2.4.3 Η ΤΕΧΝΙΚΗ Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ	33
2.4.4 Η ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ	33
2.4.5 Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	34
2.4.6 Η ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	35
2.5 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΟΣΤΟΣ	40
3.1 Η ΈΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ.....	40

3.2	ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ	41
3.3	ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ.....	41
3.3.1	ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ.....	41
3.3.2	ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	42
3.3.3	ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑ ΠΕΛΙΟ ΕΥΘΥΝΗΣ.....	42
3.3.4	ΚΟΣΤΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ.....	43
3.3.5	ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΥΣ ΒΑΘΜΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ.....	43
3.4	ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ.....	44
3.5	ΡΟΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ	46
3.6	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ.....	46
3.7	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ.....	47
3.8	ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	48
3.9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	52
3.10	ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ – ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ – ΚΟΙΝΟ ΚΟΣΤΟΣ.....	53
3.11	Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ	54
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ	55
4.1	Η ΈΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ	55
4.2	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ	56
4.3	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	56
4.4	ΕΙΔΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ	57
4.5	ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ	57
4.5.1	ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ	58
4.6	ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑ ΠΡΟΪΟΝ Η ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ	65
4.6.1	Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΥΛΙΚΩΝ	66
4.6.2	Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΗΣ ΑΜΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	66
4.6.3	Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΩΝ Γ.Β.Ε. – ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ Γ.Β.Ε.....	67
4.6.4	Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Γ.Β.Ε.	68
4.6.5	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ Γ.Β.Ε. – Η ΈΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ «ΥΠΕΡ» ΚΑΙ ΤΟΥ «ΥΠΟ» ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ Γ.Β.Ε.....	69
4.7	ΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΟΣΤΗ.....	70
4.8	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ	71
4.9	ΑΜΕΣΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ.....	71
4.10	ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΜΕΣΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	73
4.11	ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	74
4.12	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΔΥΟ ΜΕΘΟΔΟΥΣ	75
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 :	84
	ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	84
5.1	ΜΕΤΡΑ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	85

5.2.ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	86
5.3.ΜΕΤΡΑ ΔΑΝΕΙΑΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	89
5.4.ΜΕΤΡΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	91
5.5.ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ	96
5.6.ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ	99
5.7 ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	105
5.7.1 ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ	105
5.7.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΜΕΣΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ	106
5.8 ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	107
5.8.1 ΜΕΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ	107
5.8.2 ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ	110
5.9 ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	112
5.10ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΕΟΥΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	113
5.10.1 ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΑΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ	114
5.10.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΜΕ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	115
5.10.3 ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	115
5.10.4 ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ	116
5.11ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	117
5.11.1 ΜΙΚΤΑ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΕΡΔΟΥΣ	117
5.11.2 ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΕΡΔΟΥΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	118
5.11.3 ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	119
5.11.4 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	120
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	121
5.12ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	121
5.12.1 ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΗΣ ΠΡΟΣ ΚΕΡΔΗ (P/E)	122
5.12.2 ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ	124
5.11 ΧΡΗΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	125
5.12 Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ	127
5.14 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ	130
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	132
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	135

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα Πτυχιακή εργασία έχει ως αντικείμενο μελέτης την κοστολογική διάρθρωση μιας επιχείρησης καθώς και τη σπουδαιότητα των χρηματοοικονομικών δεικτών για τη σωστή λήψη αποφάσεων. Οι δραστηριότητες που διενεργούνται σε μια οικονομική μονάδα γίνονται με κάποιο κόστος. Η γνώση των δραστηριοτήτων αλλά και του κόστους των προϊόντων μιας επιχείρησης ή οργανισμού είναι υψίστης σημασίας για την επιχείρηση, την οικονομία και τις αγορές.

Οι εργασίες των οικονομικών μονάδων είναι σε μεγάλο βαθμό σύνθετες και πραγματοποιούνται σε ένα δυναμικό και διαρκώς εξελισσόμενο περιβάλλον. Τα λογιστικά συστήματα αναλαμβάνουν έτσι ως ρόλο να παρέχουν ακριβώς αυτές τις πληροφορίες .

Ως κόστος ορίζουμε έναν παραγωγικό πόρο που αναλώθηκε η θυσιάστηκε για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου αντικειμενικού σκοπού. Τα Διευθυντικά στελέχη των επιχειρήσεων όμως για να λάβουν σωστές αποφάσεις θέλουν να γνωρίζουν πόσο κοστίζει ένα συγκεκριμένο οικονομικό στοιχείο (προϊόν, υπηρεσία, μηχανήμα). Το οικονομικό αυτό στοιχείο αναφέρεται ως φορέας κόστους.

Η κοστολόγηση αποτελεί σημαντικό κλάδο της λογιστικής επιστήμης και περιλαμβάνει το σύνολο των κανόνων, των αρχών, των τεχνικών και των μεθόδων με τα οποία προσδιορίζεται το κόστος όσων αποτελούν φορείς κόστους. Το σύνολο δηλ των δραστηριοτήτων, των λειτουργιών, των διαδικασιών, των προϊόντων, για τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων των οικονομικών μονάδων.

Εκτός της κοστολογικής διάρθρωσης οι ενδιαφερόμενοι (επενδυτές- μέτοχοι κλπ) κάνουν χρήση και των τεχνικών της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με σκοπό τη λήψη αποφάσεων. Μέσω των κατάλληλων χρηματοοικονομικών δεικτών γίνεται ανάλυση και ερμηνεία των οικονομικών στοιχείων μιας επιχείρησης με σκοπό την εξαγωγή συμπερασμάτων και η αξιοποίησή τους. Μέσω των αριθμοδεικτών γίνεται αμέσως αντιληπτή η πραγματική αξία και η σπουδαιότητα των απόλυτων μεγεθών, πράγμα που καθιέρωσε την σπουδαιότητά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ & ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

1.1 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

Η επιχείρηση, σαν οικονομικός οργανισμός, αναλύεται σε διάφορα στοιχεία, άψυχα και έμψυχα, τα οποία από άποψη οργανώσεως χαρακτηρίζονται ως **όργανα** και που πρέπει να βρίσκονται σε σωστή αναλογία μεταξύ τους και να εναρμονίζονται με τον πλέον κατάλληλο τρόπο στις διάφορες συνθήκες. Γεγονός είναι πως κάθε επιχείρηση παρουσιάζει τον δικό της χαρακτήρα, την δική της ιδιομορφία έναντι των άλλων επιχειρήσεων, ακόμα και των ομοειδών, τόσο σε θέματα οργανωτικής συνθέσεως, όσο και σε λειτουργικά θέματα. Για τον λόγο αυτό δεν είναι δυνατό να τεθούν κανόνες και αξιώματα οργανώσεως που να έχουν καθολική εφαρμογή στο σύνολο των επιχειρήσεων. Κάθε επιχείρηση έχει την δική της ατομικότητα και οργάνωση που θα πρέπει να εξετάζεται μεμονωμένα.

Τελικός σκοπός κάθε επιχειρήσεως είναι η πραγματοποίηση κέρδους, το οποίο επιτυγχάνεται με την παροχή χρησιμότητας (προϊόντων, υπηρεσιών κλπ.) στην αγορά. Πιο συγκεκριμένα, για την πραγματοποίηση του τελικού σκοπού της επιχείρησης απαιτείται η πραγματοποίηση επιμέρους άλλων σκοπών.

Παράδειγμα, έστω ότι η επιχείρηση θέλει να επιτύχει ένα συγκεκριμένο επίπεδο κέρδους, το οποίο θα μπορέσει να πραγματοποιηθεί πουλώντας έναν συγκεκριμένο αριθμό προϊόντων π.χ. 1.000. Για την παραγωγή και την προώθηση των προϊόντων αυτών, όμως, θα πρέπει: Να αγοράσει τις αναγκαίες Πρώτες Ύλες εξασφαλίζοντας την κατάλληλη τιμή, να βρει το κατάλληλο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό κ.α.. Με άλλα λόγια και βάσει του παραδείγματος γίνεται κατανοητό πως, ενώ τελικός σκοπός είναι η διάθεση των 1.000 μονάδων προϊόντων για την επίτευξη του επιθυμητού κέρδους, εντούτοις για την πραγματοποίησή του απαιτείται η πραγματοποίηση επιμέρους δραστηριοτήτων, οι οποίες και θα διακρίνονται μεταξύ τους.

Το σύνολο των δραστηριοτήτων που γίνονται για την επίτευξη των τελικών σκοπών της επιχείρησης, συνιστά την έννοια της λειτουργίας της επιχείρησης.

Οι βασικές λειτουργίες μιας βιομηχανικής επιχείρησης είναι:

1. **Ο Εφοδιασμός**
2. **Η Διάθεση**
3. **Η Μετατροπή**

Οι λειτουργίες 1 και 2 αποτελούν την **Συναλλακτική** δράση και η 3 αποτελεί την **Τεχνική** δράση της επιχείρησης.

Για να είναι δυνατή η δράση, όμως, των λειτουργιών αυτών απαιτείται και η δράση τριών ακόμα λειτουργιών:

1. Της **Διοικητικής**, η οποία αποσκοπεί στην οργάνωση, την εποπτεία και τον συντονισμό όλων των άλλων λειτουργιών της επιχείρησης.
2. Της **Ερευνών – Ανάπτυξης**, που αποσκοπεί στην έρευνα και ανάπτυξη νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής.
3. Της **Χρηματοοικονομικής**, που μεριμνά για τη χρηματοδότηση όλων των άλλων λειτουργιών της επιχείρησης.

Γενικά, παρόλο που κάθε επιχείρηση έχει την δική της λειτουργική διάρθρωση, ωστόσο οι βασικές, λοιπόν, λειτουργίες μιας βιομηχανικής επιχείρησης είναι οι εξής:

- Ø Η λειτουργία Εφοδιασμού (ή Προμηθειών)
- Ø Η λειτουργία Παραγωγής (ή Τεχνικοπαραγωγική λειτουργία)
- Ø Η λειτουργία Διοικήσεως
- Ø Η λειτουργία Ερευνών – Ανάπτυξης
- Ø Η λειτουργία Διαθέσεως
- Ø Η λειτουργία Χρηματοδοτήσεως (ή Χρηματοοικονομική λειτουργία)

Η παραπάνω λειτουργική διάρθρωση είναι η συνήθης λειτουργική διάρθρωση μιας επιχείρησης. Η ποσότητα των λειτουργιών φυσικά και μπορεί να ποικίλει, αναλόγως το αντικείμενο δραστηριότητας και το μέγεθος της επιχείρησης. Τέλος, είναι χαρακτηριστικό των λειτουργιών ότι καθεμιά έχει διαφορετική μεθοδολογία εκτέλεσεως του έργου της, καθώς και το αποτέλεσμα της κάθε λειτουργίας μετράται με διαφορετικά κριτήρια.

- **Λειτουργ. Διάρθρωση επιχειρήσεων μεγάλου μεγέθους**

- **Λειτουργ. Διάρθρωση επιχειρήσεων μικρού και μεγάλου μεγέθους**

- **Λειτουργ. Διάρθρωση των εμπορικών επιχειρήσεων**

1.2 ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

Κοστολογική οργάνωση είναι το σύστημα με το οποίο, μεταξύ άλλων, καθορίζονται και τα εξής:

§ Οι κοστολογικές υποδιαίρεσεις της επιχειρήσεως και η οργανωτική διάρθρωση αυτών, σε βαθμό που να εξασφαλίζουν τις κοστολογικές πληροφορίες που κρίνονται επαρκείς για την εξυπηρέτηση των αναγκών της επιχειρήσεως. Με άλλα λόγια, ο καθορισμός των κέντρων κόστους.

§ Η διαδικασία λογιστικής παρακολούθησης των κοστολογικών στοιχείων, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ακρίβεια, εγκαιρότητα και ταχύτητα στον προσδιορισμό του κόστους.

§ Τα κατάλληλα έντυπα και ο μηχανισμός συμπληρώσεώς τους, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται με ταχύτητα, ακρίβεια και οικονομία η σύλληψη της ροής των πρωτογενών ποσοτικών κοστολογικών μεγεθών.

§ Οι βάσεις ή τα κριτήρια κατανομής του έμμεσου κόστους στις λειτουργίες ή στους ενδιαμέσους και τελικούς φορείς.

§ Η διάρθρωση, ο χρόνος καταρτίσεως και τα επίπεδα της οργανωτικής πυραμίδας, προς τα οποία απευθύνονται οι λογιστικές καταστάσεις με το αναγκαίο κοστολογικό υλικό.

§ Οι αρχές και οι κανόνες αποτιμήσεως των στοιχείων του κόστους.

Κάτι που πρέπει, επίσης, να σημειωθεί είναι ότι η τεχνολογική διάρθρωση της επιχειρήσεως, κυρίως στον τομέα της λειτουργίας της παραγωγής, επηρεάζει την κοστολογική της οργάνωση. Παράδειγμα, αν ένα προϊόν περνά από διάφορα στάδια (φάσεις) παραγωγής, επιβάλλεται η δημιουργία κέντρων κόστους, τουλάχιστον τον αριθμό των τμημάτων αυτών, προκειμένου έτσι να μπορεί να προσδιοριστεί το κόστος παραγωγής του προϊόντος χωριστά για κάθε φάση.

1.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

1.3.1 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ

Η λειτουργία των Αγορών ή του Εφοδιασμού ή των Προμηθειών, έχει σαν αντικείμενό της την έγκαιρη απόκτηση των υλικών αγαθών που έχει ανάγκη η επιχείρηση για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων της παραγωγής και διαθέσεως των προϊόντων της και στην καλύτερη δυνατή τιμή.

Η λειτουργία των Αγορών αναλύεται σε επιμέρους λειτουργίες, καθεμιά από τις οποίες διεκπεραιώνει ορισμένες διαδικασίες. Οι λειτουργίες αυτές με τις διαδικασίες που διεκπεραιώνουν είναι οι παρακάτω:

- Ø Προγραμματισμός**
- Û Καθορισμός χρόνου αγοράς**
- Û Καθορισμός ποσότητας αγοράς**
- Û Κατάρτιση αιτήσεως αγοράς**

Ø Εκτέλεση Αγορών

- ü Εξεύρεση πηγών — Συλλογή προσφορών
- ü Πρόκριση προσφορών
- ü Κατάρτιση παραγγελίας αγοράς
- ü Παρακολούθηση της εκτελέσεως της παραγγελίας
- ü Έλεγχος τιμολογίου, κλπ.
- ü Διακανονισμός τιμολογίου

Ø Παραλαβή

- ü Παραλαβή της παραγγελίας
- ü Ποσοτικός έλεγχος
- ü Ποιοτικός έλεγχος

Ø Αποθήκευση - Διακίνηση

- ü Αποθήκευση
- ü Φυσική παρακολούθηση
- ü Λογιστική παρακολούθηση
- ü Εξαγωγή προς ανάλωση:
- ü Φυσική μέτρηση
- ü Διακίνηση
- ü Λογιστική παρακολούθηση
- ü Απογραφικός έλεγχος

Το **συνολικό κόστος που πραγματοποιεί η λειτουργία των Αγορών** διακρίνεται σε δύο κατηγορίες:

α) Στο **κόστος κτήσεως των αποθεμάτων** (Τιμολογιακή Αξία + Ειδικά Έξοδα Αγοράς), τα οποία συνιστούν στοιχεία Ενεργητικού της επιχειρήσεως.

β) Στο **κόστος που πραγματοποιείται για την επίτευξη των συμφεροτέρων για την επιχείρηση αγορών**, όπως είναι το κόστος προγραμματισμού, εκτελέσεως των αγορών, παραλαβής και διακινήσεως των αποθεμάτων.

Η δεύτερη κατηγορία κόστους, η οποία και συνιστά το γενικό κόστος αγορών αντιμετωπίζεται ως εξής:

A) Στις βιομηχανικές, βιοτεχνικές και λοιπές οικονομικές μονάδες, στις οποίες λειτουργεί παραγωγή, το κόστος αγορών επιβαρύνει το κόστος της λειτουργίας της παραγωγής και συνεπώς και το κόστος αποθεμάτων απογραφής και το Κόστος Πωληθέντων και αυτό γιατί οι αγορές απορροφούνται από την παραγωγή δια των αναλώσεων.

B) Στις εμπορικές και λοιπές οικονομικές μονάδες, στις οποίες δεν λειτουργεί παραγωγή, επιβαρύνει τα μικτά αποτελέσματα. Αυτό γιατί οι αγορές

πραγματοποιούνται με σκοπό την πώληση των αγοραζόμενων ειδών και επομένως επηρεάζουν τα έσοδα των πωλήσεων, τα οποία και πρέπει να βαρύνουν.

Γενικά, η λειτουργία των Αγορών είναι από τις σημαντικότερες λειτουργίες της επιχειρήσεως, αφού αρμοδιότητά της είναι η έγκαιρη, από άποψη χρόνου αναλώσεως, προμήθεια των απαραίτητων υλικών, τα οποία και πρέπει να' ναι κατάλληλα για τον σκοπό για τον οποίο προορίζονται. Κατώτερη ποιότητα των υλικών μπορεί να οδηγήσει σε δυσκολίες στην επεξεργασία, σε μείωση της ποιότητας των παραγομένων αγαθών, σε αφύσικη φθορά των μηχανημάτων κ.ο.κ.. Επίσης και η επιλογή των προμηθευτών είναι κάτι περισσότερο από σημαντικό, αφού από την επιλογή αυτήν εξαρτώνται οι τιμές αγορών, η ποιότητα κ.λ.π..

1.3.2 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Περιεχόμενο και υποδιαιρέσεις της λειτουργίας της Παραγωγής

Η λειτουργία της Παραγωγής, η οποία καλείται και **Μετασχηματική λειτουργία**, έχει σαν αντικείμενό της τον μετασχηματισμό των Πρώτων Υλών, με τη βοήθεια των κατάλληλων μέσων, σε υλικά αγαθά διαφορετικού είδους σε σχέση με τις Πρώτες Ύλες. Επίσης, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών δεν μετατρέπουν Πρώτες Ύλες αλλά χρησιμοποιούν άλλους συντελεστές για την παραγωγή των υπηρεσιών.

Η φυσική μεταβολή των Πρώτων Υλών με τη χρήση μηχανημάτων ή με χειρωνακτικό τρόπο, συνιστά την **Παραγωγική Διαδικασία**, ενώ το σύνολο των Παραγωγικών Διαδικασιών με τις οποίες ολοκληρώνεται μία αυτοτελής μετατροπή ονομάζεται **Κατεργασία**.

Ιδιαίτερος σημαντική, από άποψη κοστολογήσεως, είναι και η διάκριση των βιομηχανιών ανάλογα με τα ιδιαίτερα γενικά χαρακτηριστικά της παραγωγικής διαδικασίας που εφαρμόζεται από αυτές. Βάσει του κριτηρίου αυτού οι βιομηχανικές επιχειρήσεις διακρίνονται σε: α) βιομηχανίες εξατομικευμένης παραγωγής ή κατά παραγγελία και σε β) βιομηχανίες συνεχούς μαζικής παραγωγής.

- **Βιομηχανίες εξατομικευμένης παραγωγής ή κατά παραγγελία**

Οι βιομηχανίες της κατηγορίας αυτής παράγουν, συνήθως, κατόπιν παραγγελίας των πελατών τους και κάθε παραγόμενο προϊόν έχει τα δικά του χαρακτηριστικά, ανάλογα με τις προδιαγραφές που ζητά ο πελάτης. Το προϊόν παράγεται συνήθως μία φορά, βάσει της εξατομικευμένης παραγγελίας, ενώ η παραγωγική διαδικασία (τρόπος και διάρκεια παραγωγής, απαιτούμενα υλικά

κλπ.) τείνει να διαφέρει κατά παραγγελία και παραγόμενο έργο. Στην κατηγορία αυτή υπάγονται βιομηχανίες που παράγουν βιομηχανικό εξοπλισμό, σιδηροκατασκευές, τρένα, οχήματα, πλοία κ.λ.π..

- **Βιομηχανίες συνεχούς μαζικής παραγωγής**

Οι βιομηχανίες της κατηγορίας αυτής παράγουν σε σειρά μεγάλες ποσότητες προϊόντων, τα οποία και είναι δυνατό να έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

Κέντρα (Τμήματα) ή Θέσεις Κόστους

Η Παραγωγική Διαδικασία διεξάγεται συνήθως σε διάφορα στάδια στα οποία επιτελείται ανομοιόμορφο έργο. Οπότε, για την ακρίβεια της κοστολογήσεως επιβάλλεται ο διαχωρισμός της Παραγωγικής Διαδικασίας σε επιμέρους κέντρα (θέσεις), στα οποία διεξάγεται ομοειδές έργο και η κατανομή του συνολικού κόστους παραγωγής στα επιμέρους αυτά κέντρα, έτσι ώστε να υφίσταται δυνατός ο συσχετισμός του κόστους των κέντρων με τις μονάδες έργου που καθένα από αυτά παράγει. Τα κέντρα αυτά χαρακτηρίζονται ως **Κέντρα Κόστους ή Θέσεις Κόστους** ή – παραγωγικά – **τμήματα**.

Τα κέντρα (θέσεις) κόστους θα πρέπει, συνεπώς, να ανταποκρίνονται πρωτίστως στην λειτουργική διάρθρωση της επιχειρήσεως.

Η παραγωγή είναι δυνατό να διεξάγεται κατά στάδια, τα οποία χαρακτηρίζονται για το έντονο της μεταβολής της Πρώτης Ύλης. Τα στάδια αυτά καλούνται **Φάσεις** και σε κάθε φάση είναι δυνατόν να επιτελείται μία ή περισσότερες κατεργασίες.

Κάθε μηχανήμα ή σειρά μηχανημάτων με τα οποία ολοκληρώνεται μια κατεργασία χαρακτηρίζεται ως **τμήμα** της παραγωγικής λειτουργίας. Παράδειγμα, σε ένα εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργίας **Symetron.co**, Φάσεις αποτελούν το Κλωστήριο, το Υφαντήριο, το Πλυντήριο, το Φινιριστήριο κλπ. Καθεμιά από τις Φάσεις αυτές εκτελείται από μία ή περισσότερες σειρές μηχανημάτων, με άλλα λόγια, κάθε Φάση περιλαμβάνει περισσότερα Τμήματα, όπως π.χ.: (Φάση I-Κλωστήριο: Τμήμα 1-Παρασκευή χαρμανίων, Τμήμα 2-Μετασκευή νημάτων, Τμήμα 3- Νηματοποίηση), (Φάση II-Υφαντήριο: Τμήμα 1-Διάστρες, Τμήμα 2-Ιστοί), (Φάση III-Πλυντήριο/Φινιριστήριο: Τμήμα 1-Πλυντήριο, Τμήμα 2-Φινιριστήριο) κ.ο.κ..

Το κόστος συγκεντρώνεται κατά κέντρο (θέση) κόστους, το οποίο μπορεί να είναι ένα μόνο τμήμα ή να συγκροτείται από περισσότερα τμήματα. Ο επιμερισμός των κατ' είδος εξόδων και η συγκέντρωσή τους σε κέντρα κόστους Απαγορεύεται από τους ακόλουθους κυρίως λόγους:

I. Για την ακρίβεια της Κοστολογήσεως

Τα έμμεσα έξοδα δεν είναι δυνατόν, εκ φύσεως, να συσχετιστούν άμεσα με τους φορείς του κόστους (προϊόντα, υπηρεσίες). Ο συσχετισμός μπορεί να γίνει μόνο έμμεσα, δια των επιμέρους τμημάτων της παραγωγικής διαδικασίας, δηλ. των κέντρων κόστους. Συνεπώς, επιβάλλεται η υποδιαίρεση της επιχειρήσεως σε **λειτουργικά τμήματα**, στα οποία θα εκτελείται ομοιογενές έργο, το οποίο και θα μπορεί να μετρηθεί με την ίδια μονάδα μετρήσεως και να κατανεμηθεί στις ομοειδείς μονάδες που παράγονται από το τμήμα.

Το κατ' είδος κόστος, λοιπόν, θα πρέπει να συγκεντρώνεται κατά λειτουργικό τμήμα και να κατανέμεται στις μονάδες έργου που το τμήμα παράγει. Επομένως, για κάθε λειτουργικό τμήμα δημιουργείται και ένα κέντρο κόστους. Δηλαδή, οι λειτουργικές υποδιαίρεσεις της επιχείρησης αποτελούν τα πρωταρχικά κέντρα κόστους, στα οποία κατανέμεται το σύνολο των οργανικών εξόδων κατ' είδος για να σχηματιστεί το λειτουργικό κόστος του τμήματος. Οι υπολειτουργίες στις οποίες αναλύονται οι βασικές λειτουργίες, καθώς και οι λειτουργικές μονάδες πρέπει να αποτελούν τον οδηγό για την κοστολογική οργάνωση των κέντρων κόστους.

II. Για τον έλεγχο των υπεύθυνων φορέων της επιχειρήσεως

Δημιουργία κέντρων κόστους παρατηρείται και σε περιπτώσεις όπου κρίνεται πως η διοικητική διαίρεση της επιχειρήσεως δεν εναρμονίζεται πλήρως με την λειτουργική της διάρθρωση και οι διοικούντες την επιχείρηση επιθυμούν να παρακολουθούν το κόστος των φορέων διοικητικής ευθύνης, για τον έλεγχο της αποτελεσματικότητάς τους. Οπότε η επιχείρηση, προκειμένου να μπορεί να ελέγχει την αποτελεσματικότητα των υπευθύνων, δημιουργεί κέντρα (θέσεις) κόστους τόσα, όσοι είναι και οι υπεύθυνοι των εκάστοτε τμημάτων. Στις περιπτώσεις αυτές δημιουργούνται **κέντρα (θέσεις) κόστους κατά περιοχή ευθύνης**.

III. Για να γνωρίζει η επιχείρηση το κόστος ορισμένων λειτουργιών εκμεταλλεύσεως

Υπάρχει περίπτωση η διοίκηση της επιχειρήσεως να επιδιώκει την μέτρηση ή τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας ενός κέντρου επενδύσεως, π.χ. ενός εργοταξίου που οργανώνεται για την κατασκευή ενός κτιρίου, ή ενός κέντρου κέρδους, π.χ. μιας συνεργασίας κοινοπρακτικού χαρακτήρα, ή ενός κλάδου εκμεταλλεύσεως, π.χ. του κλάδου ανταλλακτικών πλοίων μιας αντιπροσωπείας, οπότε και δημιουργούνται αντίστοιχες οργανωτικές μονάδες, καθώς και τα ανάλογα κέντρα κόστους. Είναι επίσης δυνατόν τα κέντρα κέρδους να περιλαμβάνουν περισσότερα από ένα κέντρα κόστους, όπως π.χ. σε περίπτωση

που ένα παραγόμενο έργο στα επιμέρους κέντρα κόστους είναι δύσκολο να αποτιμηθεί.

Για την διάκριση των κέντρων κόστους, κέντρων κέρδους και κέντρων επενδύσεων, λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω διαφορές:

Ø Στα **κέντρα κόστους** η ευθύνη και ο έλεγχος περιορίζονται βασικά στο κόστος που διαμορφώνεται σ' αυτά.

Ø Στα **κέντρα κέρδους** η ευθύνη καλύπτει τόσο το κόστος, όσο και το έσοδο που πραγματοποιείται από την διάθεση των προϊόντων ή υπηρεσιών που παράγονται σ' αυτά.

Ø Στα **κέντρα επενδύσεως** η ευθύνη αναφέρεται σε ένα ποσοστό αποδόσεως (κέρδος) που υπολογίζεται στο ύψος του επενδυμένου κεφαλαίου. Και στην περίπτωση αυτή μεσολαβεί υποχρεωτικός έλεγχος του κόστους, το οποίο και αποτελεί διαμορφωτικό στοιχείο του ποσοστού αποδόσεως του επενδυμένου κεφαλαίου.

Συμπερασματικά, λοιπόν, προκύπτει ότι το **κέντρο (Θέση) κόστους είναι η μικρότερη μονάδα δραστηριότητας ή περιοχή ευθύνης, για την οποία πραγματοποιείται λογιστική συγκέντρωση του κόστους της με σκοπό την μέτρηση της αποτελεσματικότητάς της.**

Κύρια και βοηθητικά κέντρα κόστους

Τα κέντρα κόστους, με βάση τον ρόλο τους μέσα στην επιχείρηση και τον προορισμό του κόστους τους, διακρίνονται σε **κύρια** και **βοηθητικά**.

Τα **Κύρια κέντρα κόστους** είναι αυτά που έχουν σαν βασικό λειτουργικό σκοπό τους την παραγωγή των ενδιάμεσων ή τελικών προϊόντων. Κατά συνέπεια, το κόστος αυτών επιβαρύνει, κατά κανόνα, τους ενδιάμεσους και τελικούς φορείς κόστους, δηλαδή τα παραγόμενα προϊόντα.

Τα **Βοηθητικά κέντρα κόστους** είναι αυτά που σαν κύριο σκοπό - προορισμό τους έχουν την εξυπηρέτηση των Κύριων κέντρων κόστους. Κατά συνέπεια, το κόστος αυτών απορροφάται ή επιβαρύνει τα Κύρια κέντρα. Ενδεικτικά παραδείγματα Βοηθητικών κέντρων κόστους είναι το μέρος της αμοιολογίας, η ηλεκτροπαραγωγή, το συνεργείο επισκευών και συντηρήσεων μηχανημάτων, το χημείο, το σχεδιαστήριο κ.λ.π.

1.3.3 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

Η λειτουργία αυτή, της διοίκησης, απαντάται σε όλες τις εκδηλώσεις της επιχειρηματικής ζωής και αφορά πάντα όλα τα πεδία δράσεως της επιχειρήσεως.

Η Διοίκηση θέτει τους **στόχους** σε μια επιχείρηση, καθορίζει τις **διαδικασίες** που θα πρέπει να ακολουθηθούν και την **οργάνωση** που θα απαιτηθεί για την πραγματοποίηση αυτών των στόχων, παρέχει τις **εντολές** και τις **οδηγίες** και **εποπτεύει** την τήρηση αυτών. Με άλλα λόγια, η Διοίκηση αφού ορίσει τους στόχους, καταρτίζει το γενικό σχέδιο – πρόγραμμα δράσεως της επιχειρήσεως και εποπτεύει και ελέγχει την εκτέλεσή του, για την αποφυγή τυχόν αποκλίσεων από τους στόχους.

Πιο συγκεκριμένα, οι βασικές δραστηριότητες της λειτουργίας της Διοίκησης είναι οι ακόλουθες:

- Ø Σχεδιασμός για μακροχρόνια περίοδο της επιχειρηματικής πολιτικής
- Ø Σχεδιασμός για βραχυχρόνια περίοδο και λήψη αποφάσεων
- Ø Γενικός προγραμματισμός εκτελέσεως των αποφάσεων
- Ø Διεύθυνση της εκτελέσεως των αποφάσεων
- Ø Επίβλεψη της εκτελέσεως των αποφάσεων
- Ø Κριτική των αποτελεσμάτων και των μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτέλεση των αποφάσεων

Ένα ενδεικτικό σχήμα λειτουργικής διαρθρώσεως της Κεντρικής Διοίκησης, μιας Ανωνύμου Εταιρείας είναι το παρακάτω, με τη μορφή πυραμίδας:

Όπου:

- **Διοικητικό Συμβούλιο:** Αποφασίζει για τους τελικούς στόχους της επιχειρήσεως και εποπτεύει την πραγματοποίησή τους
- **Διευθύνων Σύμβουλος:** Αποφασίζει κατ' εξουσιοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) και εποπτεύει την υλοποίηση των αποφάσεων του Δ.Σ. και των δικών του
- **Γενικός Διευθυντής:** Αναλαμβάνει την εκτέλεση των αποφάσεων του Δ.Σ. και του Διευθύνοντος Συμβούλου, μέσα στα πλαίσια που καθορίστηκαν από τον τελευταίο
- **Γενική Γραμματεία:** Διεξάγει την αλληλογραφία της Κεντρικής Διοικήσεως
- **Ειδικοί Σύμβουλοι:** Νομικοί, φορολογικοί, τεχνικοί, οργανώσεως κ.α.
- **Διεύθυνση Κινήσεως Κεφαλαίων:** Εξεύρεση και επένδυση των απαραίτητων

Είναι γεγονός, πάντως, πως στην σύγχρονη επιχείρηση η έμφυτη γνώση του επιχειρηματία, παραχώρησε σιγά – σιγά την θέση της στις στατιστικές αναλύσεις, οι οποίες απαιτούν περισσότερο υπομονή παρά εμπνεύσεις. Οι εμπειρικές διαδικασίες του παρελθόντος αρχίζουν προοδευτικά να εξαφανίζονται ενώπιον της σύγχρονης διαδικασίας επιστημονικής σκέψεως. Η σύγχρονη επιχείρηση δεν μπορεί πλέον να διοικείται με αυτοσχεδιασμούς και πρόχειρες αποφάσεις. Αντιθέτως, χρήζει ανάγκης επιχειρησιακής έρευνας και επιχειρηματικού προγραμματισμού, ώστε να προγραμματίζεται η δραστηριότητά της κατά ποσότητα, κατά αξία και κατά χρόνο. Παρ' όλα αυτά η τελική λήψη των αποφάσεων εξαρτάται από την κριτική ικανότητα και την πείρα των προσώπων που διοικούν την επιχείρηση, τα οποία και πρέπει, όμως, να έχουν την ικανότητα να αξιοποιούν το πληροφοριακό υλικό που τους παρέχεται από τον οικονομικό λογισμό.

1.3.4 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΡΕΥΝΩΝ – ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η σύγχρονη επιχείρηση δαπανά σημαντικά ποσά για την εφεύρεση νέων προϊόντων ή για την βελτίωση των ήδη υπαρχόντων, την βελτίωση των μεθόδων παραγωγής, την επινοήση νέων μηχανικών μέσων και την χρήση εναλλακτικών πρώτων υλών. Για τον λόγο αυτό πραγματοποιεί ερευνητικά προγράμματα προκειμένου να διευρύνει τις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις της και για να επινοήσει νέες εφαρμογές που θα συμβάλλουν στην διατήρηση των εργασιών και της ανταγωνιστικής της θέσης.

Αν θελήσουμε να δώσουμε από έναν ορισμό στην «Έρευνα» και στην «Ανάπτυξη», θα ήταν κατάλληλο να «δανειστούμε» τους ορισμούς που παραθέτονται στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο Νο 9 (1980), όπου σύμφωνα με αυτό: *«Έρευνα είναι η προσχεδιασμένη αναζήτηση που γίνεται με την ελπίδα της κατακτήσεως νέων επιστημονικών ή τεχνικών γνώσεων και αντιλήψεων»*, ενώ *«Ανάπτυξη είναι η μετουσίωση των επιτευγμάτων της έρευνας ή άλλων γνώσεων σε σχέδιο ή πρόγραμμα για την παραγωγή νέων ή ουσιωδώς βελτιωμένων υλικών, επινοήσεων, προϊόντων, μεθόδων, συστημάτων ή υπηρεσιών πριν αρχίσει η εμπορική παραγωγή»*.

Η λειτουργία αυτή διαρθρώνεται, οργανώνεται ανάλογα με τις επιδιώξεις και τις απαιτήσεις της κάθε επιχείρησης. Παρόλα αυτά, μπορούμε να πούμε πως η λειτουργία αυτή περιλαμβάνει τα παρακάτω δύο τμήματα:

A) Το **Τμήμα Σχεδιάσεως** νέων προϊόντων ή νέων διαδικασιών παραγωγής, ή τροποποιήσεως των διαδικασιών που ήδη εφαρμόζονται και το οποίο τμήμα βρίσκεται σε στενή επαφή με την εμπορική λειτουργία (διαθέσεως) της επιχειρήσεως.

B) Το **Τμήμα Βιομηχανικής Εφαρμογής** των σχεδίων που παράγει το προηγούμενο τμήμα. Το τμήμα αυτό προβαίνει σε διερεύνηση της δυνατότητας

εφαρμογής των προτεινομένων από το προηγούμενο τμήμα σχεδίων και από άποψη τόσο τεχνική, όσο και οικονομική (κόστος).

1.3.5 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ

Σκοπός της λειτουργίας αυτής είναι η πώληση όσο το δυνατόν περισσότερων ποσοτήτων προϊόντων, εμπορευμάτων κλπ και με τους ευνοϊκότερους όρους για την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού κέρδους. Τα μέσα με τα οποία η επιχείρηση επιτυγχάνει τον σκοπό αυτό είναι κατ' αρχήν η «**έρευνα των συνθηκών αγοράς**» (**market research**) και η **εφαρμογή της κατάλληλης πολιτικής για την κατάκτηση της αγοράς**. Η πολιτική αυτή μπορεί να αναφέρεται στο παραγόμενο προϊόν, στην πρόκριση των προσφορότερων δικτύων διοχετεύσεως του στην αγορά, στην τεχνική των πωλήσεων (συσκευασία, τρόπος παραδόσεως κλπ).

Κύριος στόχος της λειτουργίας αυτής είναι η διείσδυση στην αγορά με την εφαρμογή επιτυχών προγραμμάτων διαφήμισης, άσκηση της κατάλληλης προπαγάνδας κλπ. Με άλλα λόγια, μέσω άσκησης επιτυχούς marketing.

Η συγκεκριμένη, λοιπόν, λειτουργία περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων που δημιουργούνται από την στιγμή της παραγωγής των ετοιμών προϊόντων μέχρι και την είσπραξη της αξίας των πωληθέντων.

Βασικές οργανωτικές μονάδες που αφορούν την λειτουργία της Διαθέσεως είναι:

- § Τμήμα Λογιστηρίου πωλήσεων
- § Τμήμα Παραγγελιών πωλήσεων
- § Τμήμα Εισπράξεων λογαριασμών πελατών
- § Τμήμα Μεταφορών και Παραδόσεων
- § Τμήμα Αποθηκών προϊόντων

§ Τμήμα Προώθησης πωλήσεων

§ Τμήμα Διαφήμισης

Να σημειωθεί εδώ πως σε περίπτωση διαθέσεως των προϊόντων μιας επιχείρησης μέσω πρατηρίων ή υποκαταστημάτων της, δημιουργούνται αντίστοιχες λειτουργικές μονάδες.

Η λειτουργία της Διαθέσεως, καθώς και η λειτουργία των Αγορών, καλούνται επίσης μαζί και **Συναλλακτικές λειτουργίες**. Η λειτουργία της Διαθέσεως κατέχει πρωταρχική θέση μεταξύ των λειτουργιών της επιχείρησης, στη σύγχρονη εποχή. Η σημαντικότητά της είναι τεράστια στη σημερινή εποχή, σε μια εποχή της μαζικής παραγωγής και των καθημερινών αλμάτων προόδου στην τεχνολογία. Ο ανταγωνισμός στην τάξη των πωλητών, η τεράστια προσφορά σε αγαθά και υπηρεσίες απαιτούν από την σημερινή επιχείρηση να δώσει περισσότερο, αν όχι πρωταρχικά, έμφαση στην λειτουργία αυτήν, της Διαθέσεως.

1.3.6 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΣ (ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ)

Το αντικείμενο της λειτουργίας αυτής είναι η ανεύρεση, συγκέντρωση, διαχείριση, εξυπηρέτηση και σε κατάλληλο χρόνο, επιστροφή των κεφαλαίων στους δανειστές της επιχειρήσεως. Η Χρηματοοικονομική λειτουργία είναι μια σημαντικότερη λειτουργία για την επιχείρηση, η οποία είναι επιφορτισμένη με την εξεύρεση και συγκέντρωση του απαραίτητου, για την επιχείρηση, Κεφαλαίου και την ορθολογικότερη επένδυση αυτού σε Πάγια (Διαρκές Κεφάλαιο) ή Κυκλοφορούντα (Κεφάλαιο Κινήσεως) περιουσιακά στοιχεία. Ακόμα, η λειτουργία αυτή:

Ø Επιδιώκει την μεγαλύτερη δυνατή απόδοση των απασχολούμενων στην επιχείρηση Κεφαλαίων

Ø Καθορίζει το απαραίτητο μέγεθος του Κεφαλαίου Κινήσεως, ανάλογα με τον προϋπολογιζόμενο κύκλο εργασιών και της σχέσης μεταξύ των πιστώσεων που λαμβάνονται από τους προμηθευτές και των πιστώσεων που χορηγούνται στους πελάτες

Ø Προκρίνει νέες χρηματοδοτήσεις, σταθμίζοντας όχι μόνο την αποδοτικότητα αυτών, αλλά και τον βαθμό ρευστότητας που διαμορφώνεται, ως συνέπεια των δανεισμών αυτών

Ø Προσδιορίζει το ποσό των κερδών που πρέπει να παραμείνει στην επιχείρηση για αυτοχρηματοδότησή της

Το περιεχόμενο της λειτουργίας της Χρηματοδοτήσεως πραγματοποιείται σε δύο επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο, που είναι και το κεντρικότερο σημείο της δραστηριότητάς της, γίνονται οι ενέργειες για την εξασφάλιση των απαραίτητων κεφαλαίων για την παραγωγή και την διάθεση. Στο δεύτερο επίπεδο, ασκούνται οι λογιστικές δραστηριότητες, οι οποίες είναι δυνατό να ασκούνται από μία ή περισσότερες οργανωτικές μονάδες. Παρακάτω παραθέτονται οι βασικότερες οργανωτικές μονάδες της Χρηματοοικονομικής λειτουργίας:

§ Τμήμα Προϋπολογιστικού Ελέγχου

§ Τμήμα Γενικού Λογιστηρίου

§ Τμήμα Παρακολούθησης λογαριασμών Τραπεζών

§ Τμήμα Διαχειρίσεως Τίτλων

§ Τμήμα Κεντρικού Ταμείου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ

2.1 ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ – ΈΞΟΔΟ ΚΑΙ Η ΈΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Παρόλο που αρκετά συχνά στην καθημερινή μας ζωή χρησιμοποιούμε τις λέξεις «Κόστος» και «Έξοδο» για να αναφερθούμε στο ίδιο πράγμα, κάτι που με μια πρώτη ματιά δεν δείχνει ιδιαίτερα παράδοξο, εντούτοις οι έννοιες των δύο αυτών λέξεων διαφέρουν σημαντικά. Ένας λόγος που συχνά μπερδευόμαστε με τις δύο αυτές έννοιες είναι και η ύπαρξη των Δαπανών, αφού οι Δαπάνες «χρησιμοποιούνται» άλλοτε σαν Κόστος και άλλοτε σαν Έξοδο.

Αν και στο Κεφάλαιο 1 κάναμε μια προσέγγιση στην έννοια του Κόστους, στην καθημερινή πρακτική ο όρος «Κόστος» δεν έχει κάποια συγκεκριμένη έννοια. Όταν χρησιμοποιείται γενικά ο όρος «Κόστος» σημαίνει τι στοίχησε ένα αγαθό. Πόσα χρήματα, δηλαδή, χρειάστηκαν να δαπανηθούν για την παραγωγή και διάθεσή του. Πιο επίσημα όμως, με τον όρο «**Κόστος**» εννοούμε το ποσό των πηγών που διατίθεται ή επενδύεται σε υλικά ή άυλα αγαθά και υπηρεσίες που είναι χρήσιμα ή απαραίτητα για την πραγματοποίηση εσόδων από πωλήσεις ή την κάλυψη κοινωνικών αναγκών.

Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι σημαντικό ρόλο στον καθορισμό των εννοιών αλλά και γενικά στην επιχείρηση και στη λειτουργία της, έχουν οι **Επενδύσεις**. Σαν Επένδυση, βασικά, χαρακτηρίζεται το υλικό αγαθό που αποκτάται με την διάθεση αγοραστικής δύναμης και από το οποίο αναμένεται μελλοντικά η πραγματοποίηση Εσόδων. Το ποσό, μάλιστα, που δαπανάται συνιστά το κόστος της επενδύσεως. Επενδύσεις, όμως, γίνονται όχι μόνο για την απόκτηση υλικών αγαθών, αλλά και υπηρεσιών, που σκοπό έχουν την ομαλή και όσο το δυνατόν πιο αποδοτική λειτουργία της επιχείρησης.

Με τον όρο «**Έξοδο**» εννοούμε το ποσό των πηγών που διατίθενται στη διάρκεια κάποιας λογιστικής περιόδου, για την απόκτηση συνήθως υπηρεσιών οι οποίες χρησιμοποιούνται για την ομαλή διεξαγωγή των λοιπών δραστηριοτήτων της επιχείρησης **εκτός** από αυτήν της Παραγωγής. Το Έξοδο έχει την έννοια του κόστους το οποίο **εκπνέει**, δηλ. επιβαρύνει απευθείας τα αποτελέσματα κάποιας χρήσης για την οποία πραγματοποιήθηκαν. Έξοδα είναι, επίσης, το κόστος των πωλούμενων ακινήτων και το κόστος των πωλούμενων προϊόντων.

Συμπερασματικά, λοιπόν, θα μπορούσαμε να πούμε πως υπάρχει έξοδο όταν:

Α) το κόστος σχηματίζεται και ταυτόχρονα εκπνέει για την πραγματοποίηση εσόδων και όχι για την παραγωγή αγαθών ή παγίων επενδύσεων.

και Β) μια επένδυση σε πάγια στοιχεία ή σε προϊόντα πωλείται, το κόστος της εκπνέει γιατί δεν υπάρχει πλέον σαν στοιχείο του Ενεργητικού και μεταβάλλεται σε έξοδο.

Άρα, με βάση αυτό μπορούμε να πούμε ότι το Κόστος των Πωληθέντων παγίων στοιχείων ή προϊόντων παίρνει τον χαρακτηρισμό του εξόδου, το οποίο δεν ταυτίζεται με την έννοια των εξόδων των υπολοίπων λειτουργιών της επιχείρησης

2.2 ΈΞΟΔΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ Η ΚΟΣΤΟΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ Η ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΈΞΟΔΑ

Έξοδα Εκμεταλλεύσεως ή Κόστος Περιόδου ή Εμπορικά Έξοδα είναι οι δαπάνες ή το κόστος των λειτουργιών:

1. Διοικήσεως
2. Χρηματοδοτήσεως
3. Πωλήσεων
4. Ερευνών

Λογιστικά, παρακολουθούνται από τους αντίστοιχους λογαριασμούς «Γενικά Έξοδα Διοικήσεως», «Γενικά Έξοδα Χρηματοδοτήσεως», «Γενικά Έξοδα Πωλήσεων» και «Γενικά Έξοδα Ερευνών».

Αν από τα Έσοδα από τις πωλήσεις αφαιρέσουμε το Κόστος Πωληθέντων προκύπτει το Μικτό Περιθώριο Κέρδους και αν από το Μικτό Περιθώριο Κέρδους αφαιρέσουμε τα Έξοδα Εκμεταλλεύσεως προκύπτει το Καθαρό Κέρδος. Μάλιστα, το άθροισμα του Κόστους Πωληθέντων και των Εξόδων Εκμεταλλεύσεως μας δίνει το **Κόστος των Πωλήσεων**.

Παράδειγμα

Αποτελέσματα Χρήσεως Symetron.co

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Symetron.co ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ

Πωλήσεις (Σε €)		1.000.000
<u>Κόστος Πωληθέντων</u>		<u>368.000</u>
Μικτό Κέρδος		632.000
Γ.Ε.Δ.	150.000	
Γ.Ε.Π.	100.000	

<u>Γ.Ε.Χ.</u>	<u>80.000</u>	<u>330.000</u>
<u>Καθαρό Κέρδος</u>		<u>302.000</u>

2.3 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΩΝ

Τα συνηθέστερα κριτήρια διάκρισης Κόστους – Εξόδων είναι:

- Ø Η Φύση του Κόστους
- Ø Ο προορισμός ή λειτουργικός χαρακτήρας του Κόστους
- Ø Η λογιστική περίοδος εξάντλησης της χρησιμότητας
- Ø Ο βαθμός συνδέσμου του με το προϊόν της παραγωγής
- Ø Ο βαθμός συνδέσμου με τα επιμέρους παραγωγικά τμήματα
- Ø Ο φορέας ευθύνης
- Ø Η συμπεριφορά του Κόστους στις διακυμάνσεις της οποιασδήποτε δραστηριότητας της επιχείρησης
- Ø Ο σκοπός της πραγματοποίησής του
- Ø Ο βαθμός χρησιμότητας στον σχεδιασμό και στον έλεγχο

2.3.1 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Στο κριτήριο αυτό, το κόστος των διαφόρων συντελεστών που συνθέτουν τις δραστηριότητες της επιχείρησης όταν εξετάζονται από την **αντικειμενική** τους φύση, αυτό αποτελεί το **Κόστος κατ' Είδος ή κατά Φύση**. Χαρακτηρίζοντας, μάλιστα, την φύση ενός συντελεστή ως αντικειμενική, εννοούμε ότι αυτή δεν επηρεάζεται από τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του συντελεστή, αλλά προκύπτει μέσα από τις αντικειμενικές του ιδιότητες.

Σκοπός της διάκρισης αυτής είναι:

i. Αφενός μεν, η εξασφάλιση της διαχρονικής σύγκρισης των Καταστάσεων Εισοδήματος ή λογαριασμών Εκμεταλλεύσεως που καταρτίζονται από την επιχείρηση, αφετέρου δε, η εξασφάλιση διαχρονικής σύγκρισης και των αντίστοιχων Καταστάσεων Εισοδήματος ομοειδών επιχειρήσεων.

ii. Η τήρηση της φυσιολογικής ροής του Κόστους που διευκολύνει την παγιοποίηση των Συστημάτων Κοστολόγησης.

2.3.2 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ Η ΤΟΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΟΥ

Στο κριτήριο αυτό, έχουμε το Κόστος κατ' Είδος να ομαδοποιείται στις διάφορες λειτουργίες ή δραστηριότητες της επιχείρησης. Η **ομαδοποίηση** αυτή μας δίνει το **Κόστος κατά Λειτουργία**. Το λειτουργικό κόστος αυτό, σχηματίζεται από στοιχεία με διαφορετική φύση μεν, αλλά που έχουν τον ίδιο σκοπό – προορισμό και τα οποία είναι:

- Το κόστος της παραγωγικής λειτουργίας
- Το κόστος της λειτουργίας των αγορών
- Το κόστος της λειτουργίας της διάθεσης
- Το κόστος της χρηματοοικονομικής λειτουργίας
- Το κόστος της διοικητικής λειτουργίας
- Το κόστος της λειτουργίας των ερευνών και της ανάπτυξης

Οι σκοποί της συγκέντρωσης του Κόστους κατά Λειτουργία είναι:

- i. Ο έλεγχος του μεγέθους του και των φορέων που είναι υπεύθυνοι γι' αυτόν.
- ii. Η μέτρηση της αποδοτικότητας που προκύπτει από τη σύγκρισή του με το αντίστοιχο έργο που παράγεται.
- iii. Η διευκόλυνση του καταλογισμού του στους ενδιάμεσους και τελικούς φορείς κόστους

2.3.3 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΡΥΘΜΟ ΕΞΑΝΤΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Το κριτήριο εδώ για την διάκριση αυτή αποτελεί ο αριθμός των περιόδων που η αντίστοιχη δαπάνη καταλογίζεται. Με άλλα λόγια, η κατάταξη της δαπάνης εξαρτάται από το πότε μια δαπάνη καταλογίζεται και βαρύνει τα Έσοδα της επιχείρησης. Αν, δηλαδή, μια δαπάνη, η οποία πραγματοποιήθηκε σε μια λογιστική περίοδο, καταλογίζεται και επιβαρύνει τα Έσοδα της ίδιας περιόδου ή κατανέμεται / αποσβένεται μεταξύ περισσότερων λογιστικών περιόδων, με ανάλογη επιβάρυνση στα Έσοδα της εκάστοτε περιόδου.

Με το κριτήριο, λοιπόν, αυτό έχουμε δύο ειδών δαπάνες:

- A) Δαπάνες κεφαλαίου και
- B) Δαπάνες εισοδήματος

Οι **Δαπάνες κεφαλαίου** είναι αυτές οι δαπάνες που η χρησιμότητά τους εξαντλείται σε περισσότερες της μιας οικονομικές χρήσεις, δηλαδή κατανέμονται / αποσβένονται σταδιακά. Τέτοιου είδους δαπάνες είναι συνήθως:

- ✓ Δαπάνες αγοράς φήμης και πελατείας ή υπεραξίας
- ✓ Δαπάνες επενδύσεων σε πάγια στοιχεία του Ενεργητικού, π.χ. κτίρια, μηχανήματα κλπ
- ✓ Δαπάνες πρώτης εγκατάστασης και Δαπάνες αναδιοργάνωσης και ανάπτυξης
- ✓ Δαπάνες για αγορά σήματος ευρεσιτεχνίας ή επωνυμίας

Αντίθετα, οι **Δαπάνες εισοδήματος** είναι εκείνες οι δαπάνες, των οποίων η χρησιμότητα εξαντλείται μέσα στη διάρκεια της περιόδου όπου πραγματοποιήθηκε η δαπάνη.

2.3.4 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΒΑΘΜΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ

Για την διάκριση αυτή του Κόστους έχουμε αναφερθεί προηγουμένως, στο Κεφάλαιο 1, οπότε συνοπτικά επαναλαμβάνουμε τις διακρίσεις αυτές:

A) **Άμεσο ή Πρώτο Κόστος**, το οποίο περιλαμβάνει τα Άμεσα Υλικά και την Άμεση Εργασία .

B) **Κόστος Μετατροπής**, το οποίο περιλαμβάνει την Άμεση Εργασία και τα Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα.

2.3.5 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΒΑΘΜΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΜΕ ΤΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Ένας από τους βασικούς στόχους των επιχειρήσεων είναι ο έλεγχος της πορείας του Κόστους Παραγωγής. Το πόσο επιτυχημένος, όμως, θα είναι ο έλεγχος αυτός εξαρτάται από τρία στοιχεία: την οργάνωση – γενικά – της επιχείρησης, τη ροή των πληροφοριών και την οργάνωση της εργασίας και της παραγωγής.

Πιο συγκεκριμένα, για μια καλά οργανωμένη άσκηση ελέγχου του κόστους σε μια επιχείρηση παρατηρείται το εξής:

Η παραγωγική λειτουργία **τμηματοποιείται** σε οργανωτικές μονάδες, καθεμιά από τις οποίες έχει χαρακτηριστικό γνώρισμά της, την ομοιογένεια και έτσι

ξεχωρίζει από τις άλλες. Ως επιπλέον συνέπεια αυτού, είναι ότι η ευθύνη συγκεκριμενοποιείται και καταμερίζεται στην κάθε μια μονάδα από αυτές.

Η κάθε τέτοια μονάδα ονομάζεται **Τμήμα** και με κριτήριο την Φύση τους, τα τμήματα διακρίνονται σε:

- A) Παραγωγικά ή Κύρια τμήματα και
- B) Τμήματα Παροχής Υπηρεσιών ή Βοηθητικά τμήματα

Παραγωγικά ή Κύρια τμήματα είναι τα τμήματα που απασχολούνται άμεσα με την μεταποίηση της ύλης και την επεξεργασία ενός προϊόντος. Είναι τα τμήματα που αφορούν την παραγωγή του κυρίου μέρους του προϊόντος, αν όχι ολόκληρου του προϊόντος.

Τμήματα Παροχής Υπηρεσιών ή Βοηθητικά τμήματα είναι τα τμήματα που συμμετέχουν έμμεσα στην μεταποιητική διαδικασία, παρέχοντας υπηρεσίες στα Κύρια ή Βοηθητικά τμήματα. Κάποια παραδείγματα Βοηθητικών τμημάτων: το Λογιστήριο του εργοστασίου, το Τμήμα Συντηρήσεων, το Τμήμα Ποιοτικού Ελέγχου και Παραγωγής κ.α..

Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι τα κόστη των Γ.Β.Ε. που δημιουργούνται από την λειτουργία των Κύριων τμημάτων επιβαρύνουν **άμεσα** το κόστος του προϊόντος, ενώ το αντίστοιχο κόστος που δημιουργείται από τα Βοηθητικά τμήματα αποτελεί μέρος των Γ.Β.Ε. και βαρύνει **έμμεσα** τα Κύρια παραγωγικά τμήματα, άρα και τα προϊόντα. Στην δεύτερη περίπτωση, η επιβάρυνση γίνεται βάσει μεθόδου μερισμού των Γ.Β.Ε.

2.3.6 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΟΥ ΣΤΙΣ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΠΟΙΑΣΔΗΠΟΤΕ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Στο κριτήριο αυτό υπάρχουν οι παρακάτω κατατάξεις:

- § Μεταβλητό Κόστος
- § Σταθερό Κόστος
- § Μικτό ή Ημιμεταβλητό Κόστος
- § Κλιμακωτό ή Ημισταθερό Κόστος

Μεταβλητό Κόστος

Το **Μεταβλητό Κόστος** είναι το κόστος που στο σύνολό του επηρεάζεται από την μεταβολή δραστηριοτήτων της επιχείρησης, όπως ο Βαθμός Απασχόλησης ή ο Όγκος Παραγωγής. Μερικά παραδείγματα Μεταβλητού Κόστους: η αξία των

υλικών (Άμεσων και Έμμεσων), το κόστος της Άμεσης Εργασίας, η αξία του ηλεκτρικού ρεύματος και του νερού, το κόστος μεταφοράς προϊόντων και εμπορευμάτων κ.α. των οποίων το κόστος στο σύνολό του, **μεταβάλλεται** – είτε αυξάνεται, είτε μειώνεται –, σε περίπτωση μεταβολής της παραγωγής ή των πωλήσεων.

Οι μεταβολές της παραγωγής ή του βαθμού απασχόλησης δεν επηρεάζουν με τον ίδιο ρυθμό το Μεταβλητό Κόστος. Ανάλογα με τον ρυθμό αυξομειώσής του το Μεταβλητό Κόστος διακρίνεται σε:

- Ø Αναλογικό Μεταβλητό Κόστος
- Ø Αύξον Μεταβλητό Κόστος
- Ø Φθίνον Μεταβλητό Κόστος

Αναλογικό Μεταβλητό Κόστος

Είναι το μεταβλητό κόστος που μεταβάλλεται ευθέως ανάλογα με την μεταβολή του όγκου παραγωγής. Με άλλα λόγια, το αναλογικό κόστος στο σύνολό του θα αυξομειώνεται ανάλογα με τις αυξομειώσεις της παραγωγής. Παρόλα αυτά, το **ανά μονάδα κόστος** του **προϊόντος** θα παραμένει **σταθερό**, λόγω της αναλογικής αυτής σχέσης.

Αύξον Μεταβλητό Κόστος

Είναι το μεταβλητό κόστος που αυξάνεται με ρυθμό **μεγαλύτερο** από τον ρυθμό αύξησης του όγκου παραγωγής ή του βαθμού απασχόλησης. Παράδειγμα, το κόστος της Άμεσης Εργασίας και οι ώρες απασχόλησης μπορεί να μεταβάλλονται ανάλογα μεν, σε κανονικές συνθήκες, αλλά σε περιπτώσεις αργίας το κόστος της εργασίας μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το κανονικό, λόγω της ιδιαιτερότητας των ημερών αυτών. Αυτό έχει ως συνέπεια, το κόστος της Α.Ε. να αυξάνεται με ρυθμό μεγαλύτερο αυτού των ωρών απασχόλησης.

Φθίνον Μεταβλητό Κόστος

Είναι το μεταβλητό κόστος που αυξάνεται με ρυθμό **μικρότερο** του ρυθμού αύξησης του όγκου παραγωγής ή του βαθμού απασχόλησης. Τέτοια περίπτωση είναι το κόστος των Άμεσων υλικών, όπου όσο αυξάνεται η αγοραζόμενη ποσότητα, τόσο το κόστος των υλικών αυτών μειώνεται, λόγω των παρεχομένων ποσοτικών εκπτώσεων.

Σταθερό Κόστος

Είναι το κόστος που δημιουργείται από την ύπαρξη της επιχείρησης, είναι ανεξάρτητο του όγκου παραγωγής της ή του βαθμού απασχόλησης, άρα και

παραμένει **αμετάβλητο** στις οποιοσδήποτε μεταβολές του όγκου παραγωγής ή του βαθμού απασχόλησής της.

Το Σταθερό Κόστος προκύπτει από:

A) **Δαπάνες που ταυτίζονται με την ύπαρξη της ίδιας της επιχείρησης** και τέτοια παραδείγματα είναι τα δημοτικά τέλη και οι φόροι, οι αποσβέσεις, τα ασφάλιστρα και οι τόκοι των δανείων των εγκαταστάσεων κ.α..

B) **Δαπάνες που κρίνονται απαραίτητες από την Διοίκηση της επιχείρησης για την εξασφάλιση ετοιμότητας και συνέχισης δράσης της** και τέτοια παραδείγματα είναι οι αμοιβές των διοικητικών υπαλλήλων και των τεχνικών στελεχών της επιχείρησης κ.α..

Το Σταθερό Κόστος μπορεί να μεταβληθεί (σ.σ. και μεταβάλλεται), είτε μακροχρόνια, είτε βραχυχρόνια, αλλά οι μεταβολές αυτές είναι **πάντα** ανεξάρτητες των μεταβολών του όγκου παραγωγής ή του βαθμού απασχόλησης.

Επίσης, το Σταθερό Κόστος, με κριτήριο την δυνατότητα μεταβολής του σε σύντομο ή μη χρονικό διάστημα, διακρίνεται σε:

- Ø Βασικό Σταθερό Κόστος
- Ø Βραχυχρόνιο Σταθερό Κόστος

Βασικό Σταθερό Κόστος

Είναι το σταθερό κόστος που αποτελείται από στοιχεία, των οποίων δεν είναι δυνατή η βραχυχρόνια μείωσή τους χωρίς ουσιαστική εξασθένηση του δυναμικού της επιχείρησης και της ικανότητάς της να επιδιώκει την πραγματοποίηση μακροχρόνιων στόχων της.

Βραχυχρόνιο Σταθερό Κόστος

Είναι το σταθερό κόστος που το ύψος του προγραμματίζεται για περίοδο συνήθως του ενός έτους, στην διάρκεια του οποίου παραμένει αμετάβλητο.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι το **ανά μονάδα προϊόντος Σταθερό Κόστος μεταβάλλεται** στις μεταβολές του βαθμού απασχόλησης ή του όγκου παραγωγής της επιχείρησης και συγκεκριμένα, όσο μεγαλώνει η τιμή του βαθμού απασχόλησης ή του όγκου παραγωγής, τόσο μικραίνει το ανά μονάδα προϊόντος Σταθερό Κόστος και το ανάποδο. Δηλαδή, η σχέση τους είναι αντίστροφη.

Μικτό ή Ημιμεταβλητό Κόστος

Είναι το κόστος όπου τουλάχιστον ένα τμήμα του υπάρχει και σε μηδέν βαθμό απασχόλησης, ενώ το υπόλοιπο τείνει να διαμορφώνεται σύμμετρα προς την

απασχόληση. Το **Μικτό Κόστος**, δηλαδή, προκύπτει από το άθροισμα του **Σταθερού Κόστους** συν το **Μεταβλητό Κόστος**. Η ελάχιστη, συνεπώς, τιμή που μπορεί να πάρει το Μικτό Κόστος θα είναι ίση με την τιμή του Σταθερού Κόστους και από εκεί και έπειτα ό,τι προκύψει από το Μεταβλητό Κόστος. Παραδείγματα αυτού του είδους κόστους είναι: το κόστος της αμοιβής των πωλητών, το κόστος της εποπτείας κ.α..

Κλιμακωτό ή Ημισταθερό Κόστος

Είναι το κόστος που συνδέεται με ένα ορισμένο Επίπεδο Απασχόλησης και όχι με τον αντίστοιχο βαθμό απασχόλησης. Όταν αναφερόμαστε σε «**Επίπεδο Απασχόλησης**» εννοούμε ένα συγκεκριμένο ποσοστό απασχόλησης, εντός του οποίου η βασική οργανωτική δομή της επιχείρησης παραμένει σταθερή. Παραδείγματα που προκαλούν αυτού του είδους το κόστος είναι: η πρόσληψη ενός επόπτη, ενός μηχανικού παραγωγής κ.λ.π..

2.3.7 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΣΚΟΠΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΟΥ

Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό διακρίνουμε δύο είδη κόστους-εξόδου:

- A) Οργανικό Κόστος-Έξοδο
- B) Ανόργανο Κόστος-Έξοδο

Το **Οργανικό κόστος** είναι το κόστος που αναφέρεται στην ομαλή εκμετάλλευση της χρήσης και συσχετίζεται με τα Οργανικά Έσοδα για τον προσδιορισμό του Οργανικού Αποτελέσματος Εκμετάλλευσης της οικονομικής μονάδας.

Το **Ανόργανο κόστος** είναι το κόστος που αναφέρεται μεν στην ομαλή εκμετάλλευση της χρήσης, αλλά δεν συσχετίζεται με τα Οργανικά Έσοδα για τον προσδιορισμό του Οργανικού Αποτελέσματος Εκμετάλλευσης. Οτιδήποτε έχει να κάνει με τυχαίες και ευκαιριακές πράξεις και δραστηριότητες, π.χ. αγορά ενός λαχείου απ' την επιχείρηση, κατατάσσεται στο είδος αυτό. Επίσης, στο Ανόργανο έξοδο περιλαμβάνονται ακόμα και έκτακτα έξοδα που έχουν σχέση με τις βασικές και δευτερεύουσες δραστηριότητες της επιχειρήσεως, τα οποία προκύπτουν από έκτακτα γεγονότα και περιστατικά.

Μια άλλη διάκριση του Κόστους-Εξόδου στο κριτήριο αυτό, είναι αυτή που αφορά τον τρόπο ενσωμάτωσής του ή μη στο λειτουργικό κόστος. Σύμφωνα με αυτό, το Κόστος – Έξοδο διακρίνεται σε:

- A) Ομαλό κόστος-έξοδο
- B) Ανώμαλο κόστος-έξοδο

Το **Ομαλό κόστος** είναι το κόστος που ενσωματώνεται στο κόστος των διαφόρων λειτουργιών της οικονομικής μονάδας με την μορφή που προϋπάρχει. Έχει, δηλαδή, ομαλή σχέση το κόστος με το έργο που παράγεται από μια δραστηριότητα ή λειτουργία.

Το **Ανώμαλο κόστος** είναι το κόστος που δεν ενσωματώνεται στο λειτουργικό κόστος, επειδή κρίνεται ότι δεν βρίσκεται σε ομαλή σχέση με το έργο που παράγεται. Αυτό το είδος κόστους εμφανίζει έντονα τα κύρια χαρακτηριστικά της έκτακτης μη οργανικής ζημιάς, π.χ. η περίπτωση υποαπασχόλησης της οικονομικής μονάδας ή τμήματος αυτής. Επίσης, στην κατηγορία αυτή των εξόδων υπάγονται και τα τυχαία, απρόβλεπτα και ακανόνιστα έξοδα, τα οποία πραγματοποιούνται ανεξάρτητα της λειτουργίας της παραγωγικής μονάδας. Αυτά αποτελούν τα **Έκτακτα Έξοδα** ή **Έκτακτες Ζημιές** και τέτοια είναι: τα πρόστιμα, υπερβάλλοντα έξοδα σε έρευνες, πειράματα κ.λ.π., απώλειες από καταστροφές που δεν καλύπτονται ασφαλιστικά και πολλά άλλα ακόμα.

2.3.8 ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΕΞΟΔΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΈΛΕΓΧΟ

Ιστορικό ή Πραγματικό Κόστος είναι το κόστος το οποίο προκύπτει από την διεξαγωγή της παραγωγικής διαδικασίας, σε πραγματικό χρόνο και το οποίο παρακολουθείται, ελέγχεται και συλλέγεται από τα αρμόδια διοικητικά στελέχη. Το κόστος αυτό διαφέρει από το προκαθορισμένο – βάσει προϋπολογισμών – κόστος.

Το **Προκαθορισμένο Κόστος** μπορεί να είναι είτε προϋπολογιστικό, είτε πρότυπο.

Προϋπολογιστικό Κόστος ορίζεται το κόστος που εκφράζει το αναμενόμενο ύψος δαπάνης της επιχείρησης κατά προϊόν ή κατά λειτουργία, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Διοίκησης για τις τιμές, τις ποσότητες και τις συνθήκες παραγωγής. Με άλλα λόγια, το κόστος αυτό είναι ένα μέγεθος που προκαθορίζεται, βάσει προβλέψεων και είναι αναμενόμενο ή επιδιωκόμενο.

Πρότυπο Κόστος χαρακτηρίζεται το προκαθορισμένο κόστος για τα Άμεσα Υλικά, την Άμεση Εργασία και τα Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα και το οποίο, κάτω από ορισμένες σταθερές προϋποθέσεις, πρέπει να πετύχει η επιχείρηση.

Με βάση, λοιπόν, τα τρία παραπάνω είδη κόστους, υπολογίζονται οι **Αποκλίσεις** του Πραγματικού Κόστους από το Προκαθορισμένο Κόστος – Πρότυπο ή Προϋπολογιστικό Κόστος – και παρακολουθούνται, συγκρίνονται και αναλύονται (σ.σ. οι Αποκλίσεις), με σκοπό τον σωστότερο και ορθολογικότερο προγραμματισμό και τον πληρέστερο έλεγχο των λειτουργιών της επιχείρησης.

2.4 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Για την έρευνα και την εκτίμηση της εσωτερικής διαρθρώσεως των βιομηχανιών σημασία έχουν κυρίως: α) Ο αριθμός των μονάδων στις οποίες περιλαμβάνεται μια βιομηχανία β) Το μέγεθος ή η κλίμακα εργασιών κάθε μονάδας και γ) Η διάρθρωση κόστους που επικρατεί.

Μια βιομηχανική επιχείρηση πρέπει να έχει τουλάχιστον ένα εργοστάσιο παρά το γεγονός ότι πολλά βιομηχανικά προϊόντα παράγονται από επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν περισσότερα από ένα εργοστάσιο

Για να έχουμε λοιπόν σαφή εικόνα της διάρθρωσης μιας βιομηχανίας πρέπει να γνωρίζουμε τον αριθμό και των επιχειρήσεων και των εργοστασίων, εφόσον αυτά σπάνια - όχι πάντοτε συμπίπτουν.

Εάν όμως ο αριθμός των επιχειρήσεων είναι αυτός και μόνο, πτωχός δείκτης του μεγέθους ενός βιομηχανικού κλάδου, είναι εντούτοις πολύ σημαντικός από την άποψη του ανταγωνισμού. Η σχέση του αριθμού των επιχειρήσεων μέσα σε δεδομένο βιομηχανικό κλάδο ως προς, τη φύση και την έκταση του ανταγωνισμού στον κλάδο αυτόν είναι πολύπλοκα και διαφέρει κατά κλάδους.

Η οικονομική όμως θεωρία συσχετίζει άμεσα τη σχέση του ανταγωνισμού προς τον αριθμό των ανταγωνιστών. Ακόμη και αν δεν υπάρχουν άλλοι παράγοντες που να επηρεάζουν την έκταση και την μορφή του ανταγωνισμού, ο αριθμός των επιχειρήσεων ασκεί πάντοτε άμεση επίδραση

2.4.1 ΚΛΙΜΑΚΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Σημαντικές διαφορές μεταξύ των βιομηχανιών υπάρχουν και από την άποψη της κλίμακας εργασιών ή παραγωγής, δηλαδή του μεγέθους των εργοστασίων και των επιχειρήσεων οι οποίες συγκροτούν ένα συγκεκριμένο βιομηχανικό κλάδο. Για το λόγο αυτό είναι αναγκαία η διάκριση μεταξύ εργοστασίων και επιχειρήσεων, διότι οι συντελεστές οι οποίοι προσδιορίζουν την κλίμακα ή το μέγεθος ενός εργοστασίου είναι συνήθως διαφορετικοί από εκείνους οι οποίοι επηρεάζουν την κλίμακα των εργασιών της επιχείρησης.

Αντίθετα η κλίμακα εργασιών της επιχείρησης προσδιορίζεται συνήθως από εμπορικούς και οικονομικούς παράγοντες παρά με τεχνικούς (Διαφημίσεις, οργάνωση αγοράς, αγοραστική δύναμη της αγοράς κ.λπ.).

Το μέγεθος των εργοστασίων και των επιχειρήσεων μετριέται με διαφορετικούς τρόπους και μάλιστα με τον όγκο του επενδυμένου κεφαλαίου, τον αριθμό των εργατών, του φυσικού όγκου παραγωγής, την αξία της παραγωγής και την παραγωγική ικανότητα.

Ο αριθμός των εργατών παρ' όλα τα μειονεκτήματα που εμφανίζει αποτελεί το πιο κατάλληλο κριτήριο.

2.4.2 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ

Από την άποψη αυτή σημασία έχει το ποσοστό συμμετοχής στην αξία των βιομηχανικών προϊόντων, δηλαδή το ποσοστό των εργατικών εξόδων αφενός και εκείνο των πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται αφετέρου.

Από άποψη συμμετοχής στην Εργασία διακρίνουμε:

α) Βιομηχανίες χαμηλού κόστους εργασίας, στις οποίες τα εργατικά έξοδα δεν υπερβαίνουν ποσοστό 10% επί της αξίας της παραγωγής.

β) Βιομηχανίες υψηλού κόστους εργασίας στις οποίες τα εργατικά έξοδα υπερβαίνουν το 35% επί της αξίας του προϊόντος και

γ) Βιομηχανίες μέσου κόστους εργασίας στις οποίες τα εργατικά έξοδα κυμαίνονται από 10% έως 25%.

Από άποψη συμμετοχής της αξίας των πρώτων υλών στην αξία παραγωγής διακρίνουμε:

α) Βιομηχανίες χαμηλού κόστους πρώτων υλών, στις οποίες το ποσοστό αυτό είναι μικρότερο του 40%

β) Βιομηχανίες υψηλού κόστους πρώτων υλών στις οποίες το ποσοστό είναι μεγαλύτερο του 65% και

γ) Βιομηχανίες μέσου κόστους πρώτων υλών στις οποίες το ποσοστό συμμετοχής κυμαίνεται μεταξύ 40% και 65%.

Λειτουργική διάρθρωση των βιομηχανικών μονάδων

Η λογιστική του κόστους εφαρμόζεται σε βιομηχανικές και σε μη βιομηχανικές επιχειρήσεις όπως, ασφαλιστικές, μεταφορικές, εμπορικές, νοσηλευτικές κ.α.

Όταν λέμε λειτουργική διάρθρωση βιομηχανικής επιχείρησης εννοούμε τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων σε ομάδες – που ονομάζονται λειτουργίες – για την επίτευξη συγκεκριμένου σκοπού.

Με το συντονισμό των λειτουργιών επιδιώκεται η αποτελεσματικότερη επιτυχία των αντικειμενικών σκοπών του οργανισμού.

Η λειτουργική διάρθρωση επιχειρήσεως παροχής υπηρεσιών ή εμπορικής είναι απλούστερη της βιομηχανικής επιχείρησης.

Κάθε βιομηχανική επιχείρηση όπως είναι γνωστό αναπτύσσει συναλλακτική και τεχνική δραστηριότητα.

Η συναλλακτική αναφέρεται στην προμήθεια πρώτων υλών, καυσίμων κ.λπ. και την διάθεση των ετοιμών προϊόντων, η δε τεχνική δραστηριότητα αφορά στην παραγωγική διαδικασία.

Η εξασφάλιση όμως της συναλλακτικής και τεχνικής δραστηριότητας της βιομηχανικής επιχείρησης απαιτεί δύο ακόμη λειτουργίες. Την Διοικητική, η οποία αποσκοπεί στη γενική κατεύθυνση και εποπτεία και τη χρηματοοικονομική, που αποβλέπει στην εξεύρεση των απαραίτητων κεφαλαίων.

Επομένως, οι λειτουργίες μιας βιομηχανικής επιχείρησης είναι:

Η ΤΕΧΝΙΚΗ, Η ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ, Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

2.4.3 Η ΤΕΧΝΙΚΗ Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ

Η λειτουργία αυτή περιλαμβάνει τις διαδικασίες μεταποίησης των υλών σε έτοιμα προϊόντα ή ακόμα του συνδυασμού άλλων συντελεστών για την παραγωγή υπηρεσιών. Επειδή η λειτουργία αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία από πλευράς βιομηχανικής λογιστικής, θα γίνει μεγαλύτερη ανάλυση παρακάτω

2.4.4 Η ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ

Η συναλλακτική ή εμπορική λειτουργία διακρίνεται στις επί μέρους λειτουργίες προμηθειών και διαθέσεως.

Τα κύρια καθήκοντα της λειτουργίας των προμηθειών είναι:

- α) ο προγραμματισμός των προμηθειών
- β) ο καθορισμός της πολιτικής αγορών
- γ) η ανάθεση των παραγγελιών στους προμηθευτές και η μέριμνα σωστής διεκπεραίωσης αυτών
- δ) η παραλαβή, αποθήκευση και ομαλή εσωτερική διακίνηση των υλικών κ.λπ.

Η λειτουργία διάθεσης έχει κυρίως την αρμοδιότητα και ευθύνη:

- α) της ορθής τιμολογιακής πολιτικής
- β) της αποθήκευσης των προϊόντων που είναι έτοιμα για πώληση
- γ) της εμπρόθεσμης, σε κατάλληλη συσκευασία, παράδοσης των προϊόντων στους πελάτες που τους πωλήθηκαν

δ) της διαδικασίας διαφημίσεως κ.λπ.

2.4.5 Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Η διοικητική λειτουργία ασχολείται κυρίως με τους εξής τομείς:

- α) τον προγραμματισμό
- β) την οργάνωση
- γ) την διεύθυνση
- δ) το συντονισμό και
- ε) τον έλεγχο

Η Διοίκηση ασκείται από το αρμόδιο όργανο (Διοικητικό Συμβούλιο, Γενικό Διευθυντή κ.ά.) ανάλογα με την νομική μορφή του οργανισμού, που είναι ο γενικός ρυθμιστής στην όλη προσπάθεια για την επίτευξη του σκοπού της βιομηχανικής επιχειρήσεως. Οι διευθυντές της επιχείρησης (η Διοίκηση) έχουν πρόθεση να λαμβάνουν αποφάσεις αποτελεσματικές. Γι' αυτό επιλέγουν μεταξύ των διαφόρων αποφάσεων εκείνη που θα συμβάλει περισσότερο στην επίτευξη του συγκεκριμένου αντικειμενικού σκοπού.

Απόφαση σημαίνει επιλογή μεταξύ διαφορετικών δρόμων δράσεως, διαφορετικών μελλοντικών ενεργειών. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων αποτελείται από μια λογική ακολουθία γεγονότων που συμβαίνουν με την πιο κάτω σειρά:

- i. Αναγνώριση της ανάγκης για τη λήψη συγκεκριμένης απόφασης,
- ii. Καθορισμός των εναλλακτικών λύσεων των πιθανών εξελίξεων των γεγονότων.
- iii. Συγκέντρωση των σχετικών πληροφοριών με τις εναλλακτικές λύσεις,
- iv. Μέτρηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων κάθε εναλλακτικής λύσης,
- v. Επιλογή εκείνης της εναλλακτικής λύσης που θα συμβάλλει καλύτερα στην επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού και
- vi. Εκτίμηση της απόφασης που προκρίθηκε βάσει πληροφοριών σχετικών με τα αποτελέσματα παρόμοιων αποφάσεων.

Είναι φανερό πως για κάθε μια κατηγορία γεγονότων, για κάθε ένα σκαλοπάτι της διαδικασίας λήψης αποφάσεων χρειάζονται πληροφορίες ποιότητας.

Οι εναλλακτικές όμως ενέργειες θα γίνουν στο μέλλον. Κατά συνέπεια η απόφαση θα επηρεασθεί από στοιχεία μελλοντικά. Αν λοιπόν γνωρίζαμε προκαταβολικά όλα τα στοιχεία που έχουν σχέση με την απόφαση η διαδικασία της απόφασης θα ήταν απλή. Αυτό όμως δεν μπορεί να γίνει και γι' αυτό πολλές φορές αυτός που αποφασίζει ενεργεί με βάση αυτά που πιστεύει ο ίδιος για την αξία των αγνώστων στοιχείων

2.4.6 Η ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

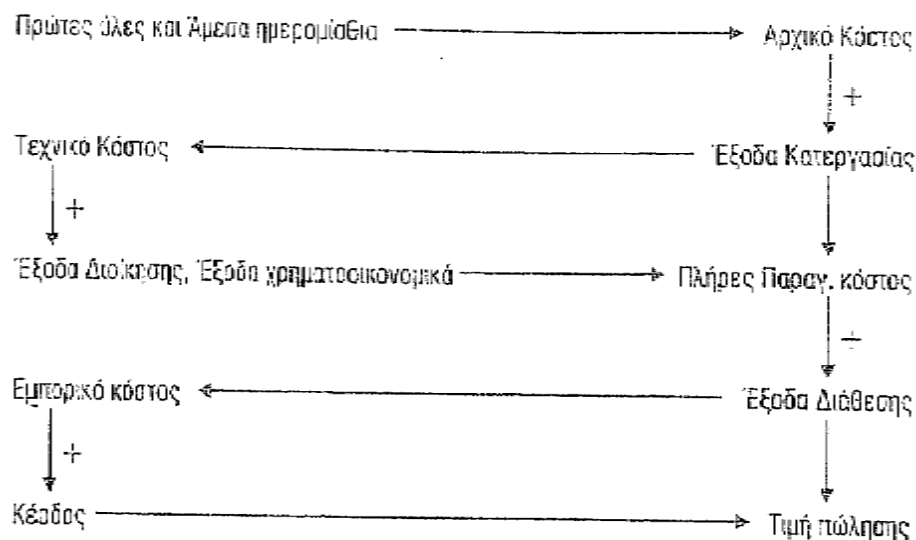
Η χρηματοοικονομική λειτουργία έχει ως αντικείμενο να φροντίζει:

- α) για την ορθή εξασφάλιση των χρηματικών μέσων που είναι απαραίτητα για την άσκηση της παραγωγικής και εμπορικής δραστηριότητας
- β) για τη σύνταξη ταμιακού προϋπολογισμού, δηλαδή χρονική πρόβλεψη εισπράξεων - πληρωμών
- γ) για τη σύνταξη του προϋπολογισμού επενδύσεων, δηλαδή χρονική πρόβλεψη παγίων στοιχείων
- δ) για την εξασφάλιση μέσων πληρωμής που οδηγούν στην τακτοποίηση των υποχρεώσεων της επιχείρησης
- ε) άλλες παρεμφερείς φροντίδες.

Οι πιο πάνω λειτουργίες απαιτούν έξοδα τα οποία είναι:

- α) Έξοδα Εφοδιασμού (Απόκτηση πρώτων και βοηθητικών υλών, κ.λπ.)
- β) Έξοδα παραγωγής (Εργατικά, αποσβέσεις κ.λπ.)
- γ) Έξοδα Διάθεσης (Έξοδα πωλήσεων, κ.λπ.)
- δ) Έξοδα Διοίκησης (Μισθοί, κ.λπ.)
- ε) Έξοδα χρηματοοικονομικά (Τόκοι)

Το άθροισμα των πιο πάνω εξόδων αποτελεί - σαν πρώτη άποψη - το τελικό κόστος, όπως δείχνει η παρακάτω σχηματική παράσταση:

Κάθε λειτουργία έχει μεν τα δικά της έξοδα αλλά επιβαρύνεται, με βάση ορισμένα κριτήρια, και με ποσοστό επί των εξόδων της Διοικητικής και Χρηματοοικονομικής λειτουργίας, (π.χ. για να έχουμε απόλυτα ορθό κόστος, πρέπει η πρώτη ύλη που δίνεται από την αποθήκη για παραγωγή, να επιβαρυνθεί και με τα έξοδα αποθήκευσης και με ανάλογο ποσό εξόδων και με τους τόκους που αναλογούν).

Επομένως απαιτείται όπως τα έξοδα που αναγράφονται κατ' είδος να διαχωρίζονται κατά λειτουργίες, δηλαδή έξοδα εφοδιασμού, έξοδα παραγωγής, έξοδα διάθεσης, έξοδα διοίκησης και χρηματοοικονομικοί έξοδα.

Το κόστος της διοικητικής και χρηματοοικονομικής λειτουργίας, απορροφάται υπολογιστικά από τις τρεις βασικές λειτουργίες, του εφοδιασμού, της παραγωγής και της διάθεσης.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΔΙΑΦΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

2.5 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Αντικείμενο της λειτουργίας της παραγωγής είναι ο μετασχηματισμός των πρώτων υλών - με τη βοήθεια κατάλληλων μέσων - σε υλικά αγαθά διαφορετικά σε σχέση, ως προς το είδος τους.

Οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών δεν μετατρέπουν πρώτες ύλες αλλά συνδυάζουν άλλους συντελεστές για την προσφορά των υπηρεσιών τους.

Όταν λέμε πρώτες ύλες εννοούμε, όπως είναι γνωστό, τα υλικά αγαθά που συνιστούν το αντικείμενο της μετατροπής.

Η μετατροπή των πρώτων υλών σε προϊόντα γίνεται με την επιτέλεση παραγωγικών διαδικασιών.

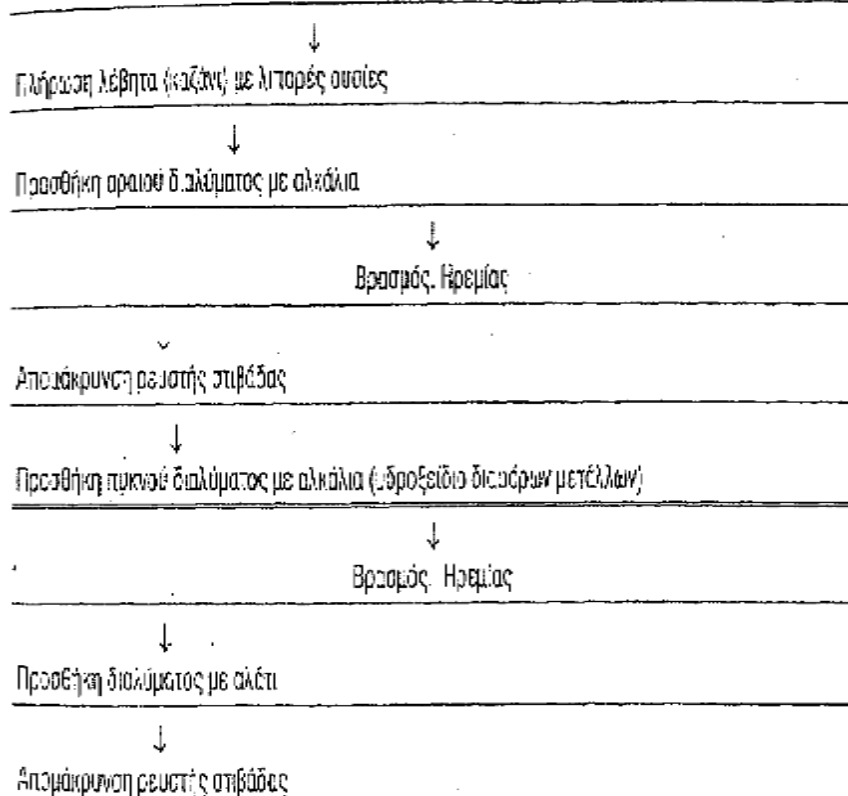
Παραγωγική διαδικασία συνιστά οποιαδήποτε επέμβαση - με μηχανήματα ή χειρωνακτική εργασία με τις ενδεδειγμένες τεχνικές συνθήκες - επί των πρώτων υλών στην αρχική τους μορφή ή σε κάποιο στάδιο της βιομηχανοποίησης που βρίσκονται, δηλαδή έχει σαν αποτέλεσμα κάποια φυσική μεταβολή αυτών.

Σύνολο συναπτομένων παραγωγικών διαδικασιών με τις οποίες συμπληρώνεται - με τεχνικά κριτήρια -αυτοτελής μετατροπή, ΚΑΛΕΙΤΑΙ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Η σαπωνοποίηση, δηλαδή η παραγωγή μάζας για κατασκευή σαπουνιού, η οποία αποτελεί αυτοτελή κατεργασία, επιτυγχάνεται με τις εξής διαδικασίες:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΑΠΩΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΑΠΩΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

Χαρακτηριστικό των διαδικασιών που γίνονται μέσα στον κύκλο της κατεργασίας είναι ότι δεν πρέπει να διακόπτεται η συνέχεια τους, διότι σε περίπτωση διακοπής, οι διαδικασίες πρέπει, κατά κανόνα, να συνεχισθούν κάτω από δυσμενείς συνθήκες. Εάν π.χ. διακοπεί ο βρασμός μετά την προσθήκη των διαλυμάτων με αλκάλια κατά την σαπωνοποίηση, εκτός από το ότι γίνονται ορισμένες Χημικές επιπλοκές χάνεται και η θερμότητα που έχει αναλωθεί. Επίσης, εάν η εξέλαση του σιδήρου δεν γίνει όταν αυτός είναι θερμός (ζεστός), η θέρμανση του πρέπει να επαναληφθεί.

Μια κατεργασία ή μια σειρά κατεργασιών συμπληρώνουν μια παραγωγικής φάση. Όταν ο αριθμός των κατεργασιών είναι περιορισμένος καθεμία από αυτές αποτελεί ταυτόχρονα και φάση. Το χαρακτηριστικό της φάσης στην προκειμένη περίπτωση είναι το έντονο (βαθμός) της μεταβολής που επέρχεται.

Παράδειγμα περίπτωσης κατά την οποία η κατεργασία αποτελεί ταυτόχρονα και φάση είναι η παραγωγή λαδιού. Αυτή περιλαμβάνει τρεις διακεκριμένες κατεργασίες. Είναι οι εξής:

Άλεσμα στις ελιές	à	Συγκρότημα μύλων
Εκχύλιση ελιών	à	Συγκρότημα εκχυλίσεως
Ξήρανση, άλεσμα πλακούντα	à	Συγκρότημα ξήρανσης, αλέσεως

Παράδειγμα σειράς κατεργασιών οι οποίες συμπληρώνουν παραγωγική φάση είναι η βιομηχανοποίηση των πετρελαιοειδών, όπως φαίνεται πιο κάτω.

ΦΑΣΕΙΣ	ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑ
1η Διάσπαση και αναμόρφωση	Καταλυτική διάσπαση ή διάσπαση με ατμό ή θερμική διάσπαση
2η Παραγωγή λιπαντικών λαδιών	Απισσόλυση. Κατεργασία με οξέα. Εκχύλιση με διαλύτη. Αποκήρωση. Διήθηση κλασματισμός. Ανάμιξη - ομοιογενοποίηση
3η Παραγωγή παραφίνης	Ψύξη. Πίεση. Εξιδρώση. Διήθηση. Απόσταξη
4η Παραγωγή ασφάλτου	Κοπή. Οξειδωση. Ανάμιξη

Κάθε μηχανήμα το οποίο εκτελεί μια παραγωγική διαδικασία καλείται θέση παραγωγής, κάθε δε μηχανήμα (ή σειρά μηχανημάτων) με το οποίο συμπληρώνεται μια κατεργασία – καλείται θέση εργασίας.

Παράδειγμα: Το πιεστήριο στο τυπογραφείο είναι ταυτόχρονα θέση παραγωγής και θέση εργασίας, διότι με αυτό γίνεται αυτοτελές έργο, η εκτύπωση.

Κάθε θέση εργασίας, η οποία αποτελεί μέρος του συνόλου της βιομηχανοποίησης, συνιστά τμήμα της παραγωγικής λειτουργίας. Με αυτή την έννοια το τμήμα αποδίδει την λειτουργική διαίρεση της παραγωγής και δεν συνδέεται πάντοτε με την έννοια του τμήματος σαν οργανωτική μονάδα που υπάγεται σε κάποια διεύθυνση, διότι η θέση εργασίας διατηρεί την λειτουργική της αυτοτέλεια ακόμα και όταν συμπεριλαμβάνεται στην διοικητική έννοια του τμήματος, το οποίο περιλαμβάνει περισσότερες θέσεις εργασίας.

Με τη λειτουργική έννοια, τα τμήματα της παραγωγικής λειτουργίας διακρίνονται σε κύρια και βοηθητικά.

Κύριο παραγωγικό τμήμα είναι η υποδιαίρεση της Τεχνικής Εκμετάλλευσης, στην οποία γίνεται κάποια αυτοτελής κατεργασία στις πρώτες ύλες σε οποιοδήποτε στάδιο της βιομηχανοποίησης και αν βρίσκεται.

Βοηθητικές υπηρεσίες παραγωγής είναι οι υποδιαίρεσεις της τεχνικής Εκμετάλλευσης που λειτουργούν αυτοτελώς και οι οποίες παράγουν μέσα, υλικά ή υπηρεσίες απαραίτητα στα κύρια παραγωγικά τμήματα.

Η διαφορά μεταξύ κυρίων παραγωγικών τμημάτων και βοηθητικών υπηρεσιών είναι ότι, ενώ τα πρώτα συμβάλλουν κατά άμεσο τρόπο στη διαδικασία

μεταποιήσεως, οι βοηθητικές υπηρεσίες συμβάλλουν κατά έμμεσο τρόπο, εξυπηρετώντας τα κύρια παραγωγικά τμήματα, τα οποία δεν θα ήταν δυνατόν να λειτουργήσουν χωρίς αυτήν την εξυπηρέτηση π.χ.

Στην επιλοποιία, μπορεί να λειτουργεί συνεργείο επισκευής μηχανών και εργαλείων το οποίο προσφέρει υπηρεσίες:

α) Στα κύρια παραγωγικά τμήματα “Σχιστήριο” και “Συναρμολόγηση” τα οποία, διαθέτουν μηχανήματα και β) Στη βοηθητική υπηρεσία ηλεκτροπαραγωγής.

Η βοηθητική υπηρεσία ηλεκτροπαραγωγής πάλι, προμηθεύει ηλεκτρικό ρεύμα, για κίνηση και φωτισμό, σε όλα τα κύρια παραγωγικά τμήματα και στη βοηθητική υπηρεσία συνεργείου επισκευής μηχανών και εργαλείων.

Έτσι ανάμεσα στα κύρια παραγωγικά τμήματα και τις βοηθητικές υπηρεσίες δημιουργούνται αλληλοεξαρτήσεις δοσοληψιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΟΣΤΟΣ

3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Μία από τις πιο πολυσυζητημένες λέξεις στην καθημερινότητα μας είναι το **Κόστος**. Στις συχνές αναφορές μας κάνουμε λόγο για αύξηση του κόστους ζωής στις μέρες μας, για το κόστος κάποιου προϊόντος που ενδιαφερόμαστε να αγοράσουμε και γενικά, για το κόστος οποιασδήποτε άλλης δραστηριότητας που μας ενδιαφέρει. Τι ακριβώς, όμως, εννοούμε με τον όρο **Κόστος**; Ένας απλός ορισμός θα μπορούσε να είναι ότι **Κόστος είναι η διάθεση μονάδων για την ανταλλαγή τους με κάποια αγαθά ή υπηρεσίες**. Οι μονάδες αυτές δεν είναι άλλες από τα χρήματα τα οποία διαθέτουμε για να ικανοποιήσουμε τις ανάγκες μας σε αγαθά ή υπηρεσίες. Ένας άλλος ορισμός που μπορεί να δοθεί, «πηγαίνοντάς μας λίγο πιο μακριά», είναι ότι το **Κόστος είναι το ποσό το οποίο έχει επενδυθεί σε υλικά αγαθά ή υπηρεσίες, τα οποία είναι χρήσιμα ή αναγκαία για την πραγματοποίηση Εσόδων από Πωλήσεις**. Και οι δύο προαναφερθέντες ορισμοί αντιπροσωπεύουν το Κόστος. Με άλλα λόγια, ως σκοπός του Κόστους είναι, όχι απαραίτητα μόνο η ικανοποίηση των αναγκών μας, αλλά και η πραγματοποίηση Εσόδων και συνεπώς, η δημιουργία Κέρδους. Είναι γεγονός ότι αν δεν υπάρχει κόστος, ως επένδυση, δεν θα υπάρχουν Έσοδα, άρα δεν θα υπάρχουν και Κέρδη.

Το Κόστος μπορεί να μετριέται με πολλούς τρόπους. Μπορεί, δηλαδή, να μετριέται απλά με τη χρηματική αξία ενός αγαθού που αγοράσαμε, να μετριέται με βάση το χρόνο που χρειάζεται για να ολοκληρωθεί μια εργασία ή να μετριέται με βάση την ενέργεια που δαπανάται για να κατασκευαστεί ένα προϊόν. Όπως, όμως και να έχει, το Κόστος αποτιμάται/μεταφράζεται σε χρηματικές μονάδες.

Τέλος, ο υπολογισμός του Κόστους μπορεί να είναι απλός, αλλά μπορεί κάποιες φορές να μην είναι τόσο εύκολος. Για παράδειγμα, η αγορά από μια εταιρεία ενός αυτοκινήτου, για κάλυψη των αναγκών της, μπορεί να μας οδηγήσει εύκολα στον υπολογισμό του κόστους του αυτοκινήτου, αφού το Κόστος του δεν είναι τίποτα άλλο από τα χρήματα που δαπανήθηκαν για την αγορά του. Μία πιο σύνθετη περίπτωση υπολογισμού του κόστους είναι αυτή μιας εταιρείας που κατασκευάζει έπιπλα και θέλει να υπολογίσει το Κόστος κατασκευής ενός γραφείου της. Το Κόστος του γραφείου, όμως, θα είναι η συνισταμένη όλων των κοστών που αφορούν την κατασκευή του. Το κόστος των υλών που θα χρησιμοποιηθούν, οι μισθοί των εργατών που θα το κατασκευάσουν, τα έξοδα πώλησης και διάθεσής του είναι ενδεικτικά μερικά από αυτά και τα οποία με την κατάλληλη μέθοδο κοστολόγησης μας «οδηγούν» στην εκτίμηση του κόστους του γραφείου που κατασκευάστηκε. Όλα αυτά τα επιμέρους κόστη, μάλιστα, καταγράφονται και δημοσιεύονται σε **Εκθέσεις**

Κόστους, οι οποίες έχουν πληροφοριακό χαρακτήρα, για το προσωπικό και τα διοικητικά στελέχη της εταιρείας

3.2 ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Προτού ξεκινήσουμε τη διαδικασία υπολογισμού του Κόστους ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας θα πρέπει να ορίσουμε το αντικείμενο του Κόστους. **Αντικείμενο του Κόστους μπορεί να είναι ένα προϊόν, μια υπηρεσία, μια διαδικασία ή ένα έργο, των οποίων το κόστος πρέπει να μετρηθεί.** Για παράδειγμα, σε μια περίπτωση που ένα βιομηχανικό προϊόν αποτελεί το αντικείμενο του κόστους, θα πρέπει αυτό να ορισθεί με σαφήνεια, καθώς και ό,τι έχει σχέση με τα επιμέρους κόστη που αφορούν την κατασκευή του και συγκεκριμένα, της παραγωγικής διαδικασίας, δηλαδή τα Άμεσα Υλικά που χρησιμοποιήθηκαν, η εργασία και άλλες βιομηχανικές δαπάνες. Επίσης, εκτός των κοστών που αφορούν την παραγωγική διαδικασία, μπορούμε να ορίσουμε σαν αντικείμενα του κόστους κόστη τα οποία αναφέρονται στη διανομή του προϊόντος, στη διαφήμιση, καθώς και στις υπόλοιπες λειτουργίες της επιχείρησης. Αυτό, όμως, που προέχει είναι ο ορισμός του αντικειμένου του κόστους πριν ξεκινήσουμε την οποιαδήποτε διαδικασία υπολογισμού του κόστους.

3.3 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Με βάση τον σκοπό για τον οποίο καταρτίζεται, το Κόστος που αναφέρεται γενικά στην παραγωγή των προϊόντων μιας βιομηχανικής επιχειρήσεως, μπορεί να διακριθεί και ως εξής:

1. Κόστος κατ' είδος
2. Κόστος κατά λειτουργία
3. Κόστος κατά πεδίο ευθύνης
4. Κόστος σε σχέση με το παραγωγικό τμήμα και το προϊόν
5. Κόστος σε σχέση με τη συμπεριφορά του στους μεταβαλλόμενους βαθμούς απασχολήσεως

3.3.1 ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ

Για να παραχθεί ένα προϊόν χρειάζεται ένας μεγάλος αριθμός Παραγωγικών Συντελεστών. Η φύση κάθε Παραγωγικού Συντελεστή δεν επηρεάζεται από τα λειτουργικά του χαρακτηριστικά αλλά από τις αντικειμενικές του ιδιότητες,

δηλαδή το είδος του. Συνεπώς, **Κόστος κατ' είδος είναι το κόστος κάθε Παραγωγικού Συντελεστή που κρίνεται από την αντικειμενική φύση του.** Επίσης, το σύνολο των Παραγωγικών Συντελεστών μπορεί να χωριστεί σε κατηγορίες όπως π.χ. το πλήθος των υλικών παραγωγής (Πρώτες Ύλες, Βοηθητικές Ύλες, Αναλώσιμα Υλικά) μπορεί να αποτελέσει μία γενική κατηγορία, αυτή των «Υλικών» και το ίδιο να γίνει και για τα υπόλοιπα είδη κόστους, με απώτερο στόχο τον περιορισμό του αριθμού των διακρίσεων του Κόστους κατ' είδος.

3.3.2 ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Η επιχείρηση για να ασκεί τις δραστηριότητές της χωρίζεται σε λειτουργίες και αυτές με τη σειρά τους σε επιμέρους τμήματα. **Οι συνολικές δαπάνες για την άσκηση αυτών των λειτουργιών ή τμημάτων μας δίνει το Κόστος κατά λειτουργία.**

Το σύνολο των αναλώσεων του Κόστους κατ' είδος ισούται με το συνολικό Κόστος κατά λειτουργία. Σε μια περίπτωση όμως που υπάρχει παροχή μιας λειτουργίας σε κάποια άλλη, τότε το συνολικό Κόστος κατά λειτουργία επηρεάζεται και συγκεκριμένα, θα είναι μεγαλύτερο του συνόλου των αναλώσεων του Κόστους κατ' είδος τόσο, όσο είναι η αξία του έργου που παίρνει η μία λειτουργία από την άλλη.

Είναι, πάντως, γεγονός ότι με την Κοστολόγηση κατά λειτουργία επιτυγχάνουμε:

1. Τον προσδιορισμό του Συνολικού Κόστους του προϊόντος το οποίο είναι άθροισμα των επιμέρους λειτουργιών.
2. Τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας των λειτουργιών.
3. Την διευκόλυνση λήψης αποφάσεων σχετικά με τυχόν μεταβολές στον εξοπλισμό της επιχειρήσεως.

3.3.3 ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑ ΠΕΔΙΟ ΕΥΘΥΝΗΣ

Λόγω του ότι σε μια επιχείρηση οι φορείς διοικητικής εξουσίας είναι διαφόρων βαθμών σε τάξη ιεραρχίας, γι' αυτό και υπάρχει το Κόστος κατά πεδίο ευθύνης. Πιο συγκεκριμένα, **Κόστος κατά πεδίο ευθύνης ονομάζουμε το συγκεντρωμένο κόστος σε κάθε υπεύθυνο ασκήσεως μιας λειτουργίας.** Ο λόγος ύπαρξης αυτής της συγκεντρώσεως είναι ο περιορισμός του ελέγχου από το σύνολο των υπευθύνων, σ' αυτούς των οποίων το κόστος τους είναι υπερβάλλον.

3.3.4 ΚΟΣΤΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ

Το κόστος ενός προϊόντος προκύπτει από δύο ειδών δαπάνες:

A. Από αυτές που μπορούν να εξατομικευθούν **άμεσα** με την παραγωγή και επιβαρύνουν **άμεσα** το κόστος του. Αυτές είναι οι **Πρώτες Ύλες (Άμεσα Υλικά)** και η **Άμεση Εργασία**.

B. Από αυτές που δεν μπορούν να εξατομικευθούν άμεσα με την παραγωγή του προϊόντος και αφορούν περισσότερα προϊόντα.

Αυτή η δεύτερη κατηγορία, των έμμεσων δαπανών, ονομάζεται Γενικά **Βιομηχανικά Έξοδα (Γ.Β.Ε.)** και το σύνολό τους συγκεντρώνεται σε κάθε παραγωγικό τμήμα και βάσει κριτηρίων εξάγονται συντελεστές επιβαρύνσεως με Γ.Β.Ε. για τον ορισμό του κόστους του κάθε προϊόντος.

3.3.5 ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΥΣ ΒΑΘΜΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ

Στην περίπτωση αυτή, προκειμένου να εξετάσουμε τη συμπεριφορά του Κόστους στους μεταβαλλόμενους βαθμούς απασχολήσεως θα πρέπει να δοθεί έμφαση στον Βαθμό Απασχολήσεως, στη διακύμανσή του και στα μέτρα τα οποία χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση του Βαθμού Απασχολήσεως.

Βαθμός Απασχολήσεως (B.A.) μιας λειτουργίας είναι η αναλογία που προκύπτει από την σχέση:

Παραχθείσα ποσότητα προϊόντων περιόδου / Μεγίστη δυνατή παραγωγή προϊόντων περιόδου

Παράδειγμα

Παραγωγή κατά την περίοδο 90.000 μον. προϊόντος Μ από το παραγωγικό τμήμα Α, του οποίου η ανώτατη δυνατή παραγωγή του είναι 130.000 μον. από το ίδιο προϊόν. Συνεπώς:

$$B.A. = 90.000/130.000 = 0,6923 \text{ ή } 69,23\%$$

Διακύμανση του Βαθμού Απασχολήσεως είναι η μεταβολή από κάποιον υφιστάμενο Β.Α., η οποία μετριέται σε ποσοστό έναντι του ανώτατου Β.Α..

Να σημειωθεί πως ο ανώτατος Βαθμός Απασχολήσεως ισούται με την μονάδα, δηλ. $100/100 = 1$.

Στο ανωτέρω παράδειγμά μας, έστω ότι ο Β.Α. άλλαξε και αυξήθηκε στο 89%, ενώ ο υφιστάμενος Β.Α. είναι 69,23%, τότε λέμε πως στον Βαθμό Απασχολήσεώς μας **σημειώθηκε απόλυτη αύξηση της τάξης του $89 - 69,23 = 10,77\%$** .

Τέλος, βαρύνουσα σημασία στη μελέτη της συμπεριφοράς του Κόστους στους μεταβαλλόμενους βαθμούς απασχολήσεως έχει η επιλογή των Μέτρων μετρήσεως του Βαθμού Απασχολήσεως. Επιγραμματικά να αναφέρουμε τις τρεις περιπτώσεις μέτρησης του Β.Α.:

- α) Κατά παραγωγικό τμήμα
- β) Για το σύνολο των παραγωγικών τμημάτων
- γ) Για ολόκληρο το εργοστάσιο

3.4 ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Τα Στοιχεία του Κόστους Παραγωγής είναι οι τρεις βασικοί τύποι κόστους που περιλαμβάνονται στα παραγόμενα προϊόντα σε μια βιομηχανική επιχείρηση και στα οποία κάναμε μία πρώτη αναφορά παραπάνω. Αυτά είναι:

1. Άμεσα Υλικά (Πρώτες Ύλες)
2. Άμεση Εργασία
3. Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα (Γ.Β.Ε.)

Όπως έχουμε αναφέρει και πάλι, τα Άμεσα Υλικά (Α.Υ.) ή Πρώτες Ύλες (Π.Υ.) είναι εκείνα τα υλικά, που μορφοποιούνται και εξατομικεύονται σε ένα προϊόν. Είναι τα υλικά που αποτελούν τα κύρια συστατικά του προϊόντος, όπως π.χ. το ξύλο σε ένα κρεβάτι ή το ατσάλι σε ένα αυτοκίνητο. Με άλλα λόγια, τα Άμεσα Υλικά κάνουν φανερή την παρουσία τους στο παραγόμενο προϊόν. Επίσης, για τα περισσότερα προϊόντα αποτελούν το μεγαλύτερο στοιχείο κόστους, από άποψη συμμετοχής στο παραγόμενο προϊόν.

Η Άμεση Εργασία (Α.Ε.) είναι το κόστος της εργασίας που παρέχεται σε ένα προϊόν και που μπορεί απευθείας να εξατομικευθεί σε αυτό. Παράδειγμα, ο εργάτης που συναρμολογεί τα κομμάτια του κρεβατιού ή ο ηλεκτρολόγος που φροντίζει τα ηλεκτρολογικά του αυτοκινήτου. Η Άμεση Εργασία είναι η εργασία που παρέχεται **άμεσα**, στο κάθε προϊόν **ξεχωριστά**.

Τα Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα (Γ.Β.Ε.) είναι όλες οι δαπάνες της παραγωγικής λειτουργίας (Κυρίων και Βοηθητικών υπηρεσιών), εκτός των δαπανών των Άμεσων Υλικών και της Άμεσης Εργασίας. Είναι Έμμεσες δαπάνες, αφού δεν εξατομικεύονται απευθείας στο κόστος των παραγομένων προϊόντων, όπως η Άμεση Εργασία και τα Άμεσα Υλικά. Τα Γ.Β.Ε. ταξινομούνται με βάση τη φύση των προϊόντων και τον τύπο της παραγωγικής

διαδικασίας. Οι δύο πιο συνηθισμένες ταξινομήσεις είναι **α) τα Έμμεσα Υλικά και β) η Έμμεση Εργασία.**

Τα Έμμεσα Υλικά, παρόλο που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία, δεν είναι συνήθως εμφανή στο παραγόμενο προϊόν. Ακόμα και αν είναι, όμως, σίγουρα δεν αποτελούν τα κύρια συστατικά του προϊόντος. Ένα παράδειγμα, τα καρφιά σε ένα έπιπλο ή η κόλα που χρησιμοποιείται για να συγκολληθούν διάφορα μέρη ενός προϊόντος. Είναι, με άλλα λόγια, τα υλικά τα οποία δεν εξατομικεύονται στο εκάστοτε προϊόν και αφορούν περισσότερα προϊόντα και γι' αυτό υπάγονται στα Γ.Β.Ε..

Η Έμμεση Εργασία είναι μία παρόμοια περίπτωση με αυτή των Έμμεσων Υλικών. Είναι η εργασία που δεν εξατομικεύεται σε κάθε παραγόμενο προϊόν. Παράδειγμα, οι συντηρητές των μηχανών ενός εργοστασίου, οι υπάλληλοι ενός γραφείου ή οι μεταφορείς υλικών και προϊόντων, των οποίων το κόστος δεν μπορεί να θεωρηθεί όμοιο με αυτό της Άμεσης Εργασίας και για τον λόγο' αυτό υπάγονται και αυτά με τη σειρά τους στα Γ.Β.Ε..

Άλλα έξοδα τα οποία ανήκουν στην ομάδα των Γ.Β.Ε., είναι τα Κόστη Παραγωγικής Λειτουργίας και αυτά είναι, μεταξύ άλλων:

1. Το Ενοίκιο των κτιριακών εγκαταστάσεων και των μηχανημάτων (Leasing)
2. Φωτισμός, Θέρμανση και Ηλεκτρική Ενέργεια
3. Αποσβέσεις κτιρίων και μηχανημάτων
4. Συντηρήσεις
5. Ασφάλιστρα
6. Δημοτικά Τέλη

Επίσης, υπάρχουν και πολλά άλλα βιομηχανικά κόστη που περιλαμβάνονται στην ομάδα των Γ.Β.Ε., όπως τα Ασφάλιστρα Ζωής, το κόστος της Εποπτείας, κ.α., με την προϋπόθεση, ότι αποτελούν **έμμεσες δαπάνες**, που είναι και το απόλυτο χαρακτηριστικό των Γενικών Βιομηχανικών Εξόδων. Το γεγονός, πάντως, ότι τα Γ.Β.Ε. δεν μπορούν να εξατομικευθούν με την παραγωγή του προϊόντος, σημαίνει ότι δεν επιβαρύνουν άμεσα το κόστος του, συνεπώς τα , Γ.Β.Ε. κατανέμονται στα προϊόντα με τη βοήθεια συντελεστών.

Πέρα, όμως, από τα Στοιχεία του Κόστους, στα οποία αναφερθήκαμε, χρησιμοποιούνται και τρεις άλλες ονομασίες. Αυτές είναι:

α) Το **Πρώτο** ή Άμεσο **Κόστος**, το οποίο είναι το κόστος των Άμεσων Υλικών και της Άμεσης Εργασίας.

β) το **Κόστος Μετατροπής**, που είναι το κόστος της Άμεσης Εργασίας και των Γενικών Βιομηχανικών Εξόδων, αφού και τα δύο έχουν συμβολή στην **μετατροπή** των Άμεσων Υλικών σε τελικά προϊόντα και

γ) με τον όρο Βιομηχανικό **Κόστος Περιόδου** εννοούμε το σύνολο του κόστους των Άμεσων Υλικών, της Άμεσης Εργασίας και των Γενικών Βιομηχανικών Εξόδων που πραγματοποιήθηκαν μέσα στην περίοδο.

3.5 ΡΟΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Η περιγραφή της παραγωγής ενός προϊόντος θα μπορούσε να είναι η φυσική ροή των υλικών, της εργασίας και των Γενικών Βιομηχανικών Εξόδων στην παραγωγική διαδικασία. Παράδειγμα, η κατασκευή ενός προϊόντος ξεκινά με την προσθήκη των Άμεσων – κύριων – Υλικών, ακολουθεί η Άμεση Εργασία, που παρέχεται για τον σχηματισμό του προϊόντος και ακόμα, ό,τι χρειάζεται από στοιχεία που οι δαπάνες τους αφορούν τα Γ.Β.Ε.. Η Ροή του Κόστους είναι παραπλήσια, δηλ. μετράται, καθώς ξεκινά η παραγωγική διαδικασία, το κόστος των Άμεσων Υλικών. Σε αυτό προστίθεται αργότερα το κόστος της Άμεσης Εργασίας και τέλος, προστίθενται/κατανέμονται τα Γ.Β.Ε.. Όπως για την ομαλή και αποδοτική ροή της παραγωγικής διαδικασίας υπεύθυνος είναι ο μηχανικός παραγωγής, έτσι και για την ομαλή μέτρηση της ροής του κόστους υπεύθυνος είναι ο κοστολόγος. Δεν θα μπορούσε να ισχύει κάτι διαφορετικό, αφού η Ροή του Κόστους ακολουθεί την ίδια πορεία με την ροή της παραγωγής. Είναι χαρακτηριστική η παράλληλη, μεταξύ τους, σχέση, όπως επίσης χαρακτηριστική είναι και η πρόθεση της επιχείρησης να ελέγχει και να διατηρεί την ροή της παραγωγής και τη Ροή του Κόστους, ομαλή.

3.6 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων, κερδοσκοπικών και μη, χρειάζονται λεπτομερή στοιχεία από την καθημερινή λειτουργία της επιχείρησης, προκειμένου να ελέγχουν το κόστος και να αξιολογούν την αποδοτικότητα της επιχείρησης. Οι χρήσιμες αυτές πληροφορίες δεν είναι άλλες από τα δεδομένα που κατέχει και παρέχει προς αυτούς, η Λογιστική Κόστους. Πιο συγκεκριμένα, η **Λογιστική Κόστους** είναι η διαδικασία καθορισμού του Κόστους Παραγωγής των προϊόντων, παροχής υπηρεσιών ή ανάληψης ορισμένων δραστηριοτήτων.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο υπάρχουν οι **κοστολόγοι**, οι οποίοι είναι ειδικοί στην συγκέντρωση των πληροφοριών του Κόστους και οι οποίοι ενημερώνουν λεπτομερώς τα διοικητικά στελέχη, προκειμένου αυτά με την σειρά τους να λάβουν αποφάσεις σχετικά με ενδεχόμενες, επόμενες κινήσεις.

Ο τομέας της Λογιστικής του Κόστους ουσιαστικά αναπτύχθηκε όταν έγινε επιτακτική η ανάγκη για μέτρηση του κόστους για την παραγωγή ειδικών προϊόντων, μέσα από μία πολύπλοκη βιομηχανική δραστηριότητα. Υπάρχουν προϊόντα τα οποία λόγω της απλότητας που χαρακτηρίζει την κατασκευή τους να

μπορεί να μετρηθεί το κόστος τους εύκολα. Υπάρχουν, όμως και προϊόντα των οποίων η κατασκευή δεν είναι και τόσο απλή, είτε γιατί απαιτούν μεγάλη ποικιλία πρώτων υλών, είτε γιατί χρειάζονται πολλούς τύπους εργασίας κ.ο.κ.. Λόγω της ύπαρξης τέτοιων περιπτώσεων έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος αντιμετώπισης και ειδικές τεχνικές για να μετρήσουν τα κόστη των προϊόντων. Για τον λόγο αυτό, στα τέλη του 19ου αιώνα «γεννήθηκε» η Λογιστική του Κόστους, που αναπτύχθηκε πρωταρχικά σε βιομηχανικές επιχειρήσεις, προς ικανοποίηση των αναγκών τους για πληροφόρηση σχετικά με το κόστος του προϊόντος.

3.7 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Σύστημα Κοστολόγησης είναι το σύνολο των συστηματικών επεξεργασιών και διαδικασιών που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση, καταγραφή και έκθεση των κοστολογικών δεδομένων. Σε κάθε Σύστημα Κοστολόγησής υπάρχουν τέσσερις δραστηριότητες:

1. Μέτρηση του Κόστους
2. Εσωλογιστική Κοστολόγηση (Καταγραφή του Κόστους)
3. Ανάλυση του Κόστους
4. Έκθεση του Κόστους

Μέτρηση του Κόστους

Ο κοστολόγος συγκεντρώνει τα δεδομένα που απαιτούνται για τον προσδιορισμό του κόστους του προϊόντος, της υπηρεσίας ή της δραστηριότητας. Τέτοια δεδομένα είναι τα Άμεσα Υλικά, οι ώρες Άμεσης Εργασίας κλπ. και τα οποία βοηθάνε στον υπολογισμό του κόστους της επιχείρησης.

Εσωλογιστική Κοστολόγηση (Καταγραφή του Κόστους)

Αφού έχουν συλλεχθεί τα ακατέργαστα δεδομένα που προήλθαν από τους εργαζόμενους την επιχείρηση, ο κοστολόγος τα επεξεργάζεται και μετατρέπει τις ώρες Άμεσης Εργασίας ή τα Άμεσα Υλικά σε μονάδες χρηματικές (σ.σ. Ευρώ, στην περίπτωσή μας), τα οποία και αντιπροσωπεύουν το κόστος της εργασίας ή το κόστος των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν και τα αντίστοιχα χρηματικά ποσά καταγράφονται στη Λογιστική Κόστους.

Ανάλυση του Κόστους

Ύστερα από την καταγραφή του κόστους, οι κοστολόγοι αναλαμβάνουν να αναλύσουν τα αποτελέσματα και να κάνουν τις εκτιμήσεις τους και φυσικά, να

ενημερώσουν τα διοικητικά στελέχη για αυτά. Είναι, μάλιστα, τα ιδανικότερα άτομα για επιλύσεις προβλημάτων, για σχεδιασμό των λειτουργιών και για παροχή συμβουλών στα στελέχη. Παρατηρώντας, λοιπόν, τις τάσεις του κόστους ή την σχέση μεταξύ των αλλαγών στα κόστη και των αλλαγών που αφορούν την επιχείρηση, μπορούν να συλλέξουν πολύτιμες πληροφορίες, προκειμένου να ακολουθηθεί από την επιχείρηση η καλύτερη δυνατή πολιτική.

Έκθεση του Κόστους

Το κόστος παρουσιάζεται σε λεπτομερείς εσωτερικές εκθέσεις και σε εξωτερικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Σκοπός των εκθέσεων, η ενημέρωση των διοικητικών στελεχών της επιχείρησης και γενικά, αυτών που παίρνουν αποφάσεις μέσω παροχής της σχετικής πληροφόρησης

3.8 ΚΟΣΤΟΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Κόστος Παραχθέντων

Το Κόστος Παραχθέντων προϊόντων αναφέρεται στο κόστος των Ετοίμων Προϊόντων, τα οποία μεταφέρθηκαν στην αποθήκη κατά τη διάρκεια της περιόδου.

Το Κόστος των Παραχθέντων προϊόντων υπολογίζεται με διάφορους τρόπους, όπως:

- Αποθέματα Αρχής** (Όλα εκτός των Ετοίμων Προϊόντων)
- + **Αγορές Αποθεμάτων Χρήσεως**
- + **Λοιπές Δαπάνες** (Γ.Ε.Α., Δαπ. Παραγωγής)
- + **Αποσβέσεις** (παραγωγής)
- **Αποθέματα Τέλους** (Όλα εκτός των Ετοίμων Προϊόντων)

ή

Αν γνωρίζουμε τις αναλώσεις των αποθεμάτων στη διάρκεια της χρήσεως, το Κόστος Παραχθέντων είναι:

- Ημικ. Προϊόντα Αρχής**
- + **Αναλώσεις Αποθεμάτων Χρήσεως**
- + **Αποσβέσεις** (παραγωγής)
- + **Λοιπές Δαπάνες** (Γ.Ε.Α., Δαπ. Παραγωγής)
- **Ημικ. Προϊόντα Τέλους**

Ο βασικός, όμως, τύπος υπολογισμού του Κόστους Παραχθέντων είναι:

Κόστος Ημικατεργασμένων στην Αρχή της περιόδου (Παραγωγή σε Εξέλιξη αρχής)
+ Βιομηχανικό Κόστος Περιόδου
= Συνολικό Βιομηχανικό Κόστος Παραγωγής Περιόδου

- Κόστος Ημικατεργασμένων στο Τέλος της περιόδου (Παραγωγή σε Εξέλιξη τέλους)
= Κόστος Παραχθέντων Ετοιμών Προϊόντων

Εδώ ο υπολογισμός του Κόστους των Παραχθέντων αρχίζει με τα ημικατεργασμένα προϊόντα αρχής, των οποίων η επεξεργασία άρχισε την προηγούμενη περίοδο αλλά δεν τελείωσε. Στο κόστος αυτό προστίθεται το σύνολο του κόστους των Π.Υ., της Αμ. Εργασίας και των Γ.Β.Ε., δηλαδή, το Βιομηχανικό Κόστος Περιόδου και από την πρόσθεση αυτή προκύπτει το συνολικό Βιομηχανικό Κόστος Παραγωγής της περιόδου. Αυτό είναι, με άλλα λόγια, το συνολικό Κόστος Παραγωγής. Τελικώς, από το Συνολικό Βιομηχανικό Κόστος της Περιόδου αφαιρείται το κόστος των ημικατεργασμένων αποθεμάτων τέλους περιόδου, για να προκύψει το κόστος των ετοιμών προϊόντων που συμπληρώθηκαν και μεταφέρθηκαν στα αποθέματα των Ετοιμών Προϊόντων της περιόδου, δηλαδή το Κόστος των Παραχθέντων Ετοιμών Προϊόντων.

Κόστος Πωληθέντων

Το Κόστος Πωληθέντων αφορά το κόστος των προϊόντων που πωλήθηκαν.

Το Κόστος Πωληθέντων, όπως και το Κόστος Παραχθέντων, υπολογίζεται και αυτό με διάφορους τρόπους, όπως:

Αποθέματα Αρχής (Πρώτες Ύλες, Βοηθητικές Ύλες, Ημικατεργασμένα Προϊόντα, Αναλώσιμα Υλικά, Έτοιμα Προϊόντα)

+ **Αγορά Αποθεμάτων** (Π.Υ., Βοηθ. Ύλες κλπ)

+ **Λοιπές Δαπάνες** (Γενικά Έξοδα Αγορών, Δαπάνες Παραγωγής)

+ **Αποσβέσεις Παραγωγικής Λειτουργίας**

- **Αποθέματα Τέλους** (Π.Υ., Βοηθ. Ύλες, Ημικ. Προϊόν., Αναλ. Υλικά, Έτοιμα Προϊόντα)

ή

Έτοιμα Προϊόντα Αρχής

+ **Ημικατεργασμένα Προϊόντα Αρχής**

- + Αναλώσεις Αποθεμάτων Χρήσεως (Π.Υ., Βοηθ. Ύλες, Αναλ. Υλικά)
- + Λοιπές Δαπάνες (Γεν. Έξοδα Αγορών, Δαπ. Παραγωγής)
- + Αποσβέσεις Παραγωγής
- Έτοιμα Προϊόντα Τέλους
- Ημικ. Προϊόντα Τέλους

Οι αναλώσεις των αποθεμάτων, κατά τη διάρκεια της χρήσεως, προκύπτουν ως εξής:

Αποθέματα Αρχής + Αγορές - Αποθέματα Τέλους

Εντούτοις, ο βασικός τύπος υπολογισμού του Κόστους των Πωληθέντων είναι:

Κόστος Ετοιμών Προϊόντων στην Αρχή της περιόδου
 + **κόστος Παραχθέντων**
 = **Συνολικό Βιομηχανικό Ετοιμών Προϊόντων προς Πώληση**
 - **Κόστος Ετοιμών Προϊόντων στο Τέλος της περιόδου**
 = **Κόστος Πωληθέντων κατά τη διάρκεια της Περιόδου**

Το άθροισμα του Κόστους των αποθεμάτων των ετοιμών προϊόντων αρχής και του Κόστους Παραχθέντων κατά τη διάρκεια μιας περιόδου, μας δίνει το Κόστος των Διαθεσίμων προϊόντων προς πώληση (Συνολικό Κόστος Ετοιμών Προϊόντων προς Πώληση). Αφαιρώντας από το Κόστος των Διαθεσίμων το Κόστος των ετοιμών προϊόντων που παρέμειναν σαν αποθέματα στο τέλος της περιόδου, βρίσκουμε το Κόστος των Πωληθέντων. Σε περίπτωση, μάλιστα, που όλα τα έτοιμα προϊόντα πωληθούν, το Κόστος των Διαθεσίμων προϊόντων προς πώληση θα ισούται με το Κόστος Πωληθέντων.

Ενώ

- Σε περίπτωση που ξέρουμε το Κόστος των Πωληθέντων προϊόντων, το Κόστος των Παραχθέντων θα είναι:

Αποθέματα Προϊόντων Τέλους
 + **Κόστος Πωληθέντων**
 - **Αποθέματα Προϊόντων Αρχής**

- Σε περίπτωση που ξέρουμε το Κόστος των Παραχθέντων προϊόντων, το Κόστος των Πωληθέντων θα είναι (σ.σ. ο βασικός τύπος που αναλύσαμε παραπάνω):

$$\begin{aligned} & \text{Αποθέματα Έτοιμων Προϊόντων Αρχής} \\ & + \text{Κόστος Παραχθέντων} \\ & - \text{Αποθέματα Έτοιμων Προϊόντων Τέλους} \end{aligned}$$

Παράδειγμα

Κατάσταση παραχθέντων ετοιμών προϊόντων

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Symetron.co ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΕΤΟΙΜΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Παραγωγή σε εξέλιξη 1/1		120.000
Άμεσα Υλικά	150.000	
Άμεση Εργασία	180.000	
Γ.Β.Ε.		
Εμ. Εργασία	20.000	
Εμ. Υλικά	8.000	
Ασφάλιστρα	13.000	
Παροχές Τρίτων	25.000	
<u>Φόροι & Τέλη</u>	<u>10.000</u>	<u>76.000</u>
Βιομηχανικό Κόστος Περιόδου		<u>406.000</u>
Συνολικό Βιομηχ. Κόστος Παραγωγής		<u>526.000</u>
Μείον:		
Παραγωγή σε εξέλιξη 31/1		<u>145.000</u>
<u>Κόστος Παραχθέντων ετ. Προϊόντων</u>		<u>381.000</u>

Κατάσταση πωληθέντων ετοιμών προϊόντων

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Symetron.co ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ ΕΤΟΙΜΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Αποθέματα Προϊόντων 1/1	87.000
Κόστος Παραχθέντων	<u>381.000</u>
Προϊόντα διαθέσιμα προς πώληση	468.000
Μείον:	
Αποθέματα Προϊόντων 31/1	<u>100.000</u>

3.9 ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Πιο πάνω συναντήσαμε τον όρο «Αποθέματα», καθώς και διάφορους άλλους όρους, οι οποίοι έχουν σχέση με τα Αποθέματα. Τα **Αποθέματα** είναι τα υλικά αγαθά που ανήκουν κατά κυριότητα στην επιχείρηση και των οποίων ο προορισμός τους είναι:

- I. Να πωληθούν συνήθως αυτούσια.
- II. Να αναλωθούν ή να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή προϊόντων προς πώληση ή για παροχή υπηρεσιών.
- III. Να αναλωθούν για άλλες λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης.

Οι εμπορικές επιχειρήσεις αγοράζουν εμπορεύματα, τα οποία και πωλούν στους πελάτες τους. Οι βιομηχανικές επιχειρήσεις παράγουν τα προϊόντα τα οποία πωλούν. Αντίθετα, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διατηρούν λίγα ή καθόλου αποθέματα, αφού αυτά συνήθως ταυτίζονται με τα προϊόντα και σπάνια με τις υπηρεσίες.

Στην περίπτωση της εμπορικής επιχείρησης, τα εμπορεύματά της αποτελούν τα αποθέματα. Χαρακτηριστικό της είναι το γεγονός ότι τα αποθέματα «**Εμπορεύματα**» δεν χρειάζονται περαιτέρω επεξεργασία και είναι έτοιμα προς πώληση.

Στις βιομηχανικές επιχειρήσεις, κυρίως διατηρούνται τρεις μεγάλες κατηγορίες αποθεμάτων. Αυτές είναι:

1. Τα Υλικά
2. Τα Ημικατεργασμένα (Ημιτελή) Προϊόντα
3. Τα Έτοιμα Προϊόντα

Τα **Υλικά** διακρίνονται σε:

- A) Άμεσα Υλικά (Πρώτες Ύλες)
- B) Βοηθητικές Ύλες
- Γ) Αναλώσιμα Υλικά - Ανταλλακτικά

Για τα Άμεσα Υλικά (Πρώτες Ύλες) έχουμε αναφερθεί ξανά παραπάνω. Είναι τα υλικά που αποτελούν το κύριο και εμφανές μέρος του έτοιμου προϊόντος και στην παραγωγή χρησιμοποιούνται, τις περισσότερες φορές, αυτούσια και με ελάχιστη ή και καμία επεξεργασία.

Οι **Βοηθητικές Ύλες** είναι τα υλικά που ενσωματώνονται, όπως και τα Άμεσα Υλικά, στα προϊόντα. Σε αντίθεση, όμως, με τα Άμεσα Υλικά, επιβαρύνουν ελάχιστα το Κόστος Παραγωγής του προϊόντος. Για τον λόγο αυτό, οι κοστολόγοι δεν συνηθίζουν να εξατομικεύουν το μικρό αυτό κόστος των Βοηθ. Υλικών στα προϊόντα, παρά το τοποθετούν στην κατηγορία των Γ.Β.Ε..

Τα **Αναλώσιμα Υλικά** είναι τα υλικά τα οποία προορίζονται να αναλωθούν με σκοπό την εξασφάλιση των αναγκαίων συνθηκών ομαλής λειτουργίας των παραγωγικών και μη τμημάτων της επιχείρησης.

Ημικατεργασμένα (Ημιτελή) Προϊόντα είναι τα προϊόντα των οποίων δεν έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία, για την μετατροπή τους σε Έτοιμα Προϊόντα.

Έτοιμα Προϊόντα είναι τα υλικά αγαθά που έχουν παραχθεί από μια βιομηχανική επιχείρηση και τα οποία προορίζονται για πώληση. Με λίγα λόγια, είναι τα προϊόντα που είναι έτοιμα για πώληση.

3.10 ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ – ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ – ΚΟΙΝΟ ΚΟΣΤΟΣ

Κόστος Παραγωγής

Το Κόστος Παραγωγής αφορά τις δαπάνες που προκύπτουν από την λειτουργία της παραγωγής όπως, οι δαπάνες των κύριων τμημάτων στα οποία συντελείται η παραγωγική διαδικασία, καθώς και οι δαπάνες των βοηθητικών Υπηρεσιών Παραγωγής, καθώς και οι δαπάνες της λειτουργίας των αγορών. **Δεν** συμπεριλαμβάνονται τα Έξοδα Εκμεταλλεύσεως. Το Πραγματικό Κόστος Παραγωγής προσδιορίζεται λογιστικά.

Ελεγχόμενο Κόστος

Ελεγχόμενο Κόστος είναι το κόστος που ένα διοικητικό στέλεχος μιας επιχείρησης μπορεί να ελέγχει, επειδή έχει την εξουσία να παίρνει αποφάσεις που το επηρεάζουν. Από τη στιγμή μάλιστα, που το στέλεχος έχει την δυνατότητα να ελέγχει ένα κόστος, αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σύνταξη Εκθέσεων Απόδοσης προς ενημέρωση των διοικητικών στελεχών της επιχείρησης.

Το Ελεγχόμενο Κόστος χρησιμοποιείται αφενός για την αξιολόγηση της απόδοσης των διοικητικών στελεχών, αφετέρου για συγκρίσεις της μεταξύ των απόδοσης. Πιο συγκεκριμένα, τα Πραγματικά Ελεγχόμενα Κόστη συγκρίνονται με τα αντίστοιχα Προϋπολογιστικά και οι τυχόν αποκλίσεις δίνουν τη δυνατότητα στα στελέχη να αναπροσαρμόσουν τις κινήσεις τους. Γεγονός, πάντως, είναι ότι τα διοικητικά στελέχη μπορούν να επικεντρώσουν την προσοχή

τους **μόνο** στα Ελεγχόμενα Κόστη προκειμένου να πάρουν τις κατάλληλες αποφάσεις.

Κοινό Κόστος

Σαν Κοινό Κόστος ορίζουμε το κόστος που συγκεντρώνεται για την εξυπηρέτηση περισσοτέρων του ενός στόχων. Δηλαδή, το κόστος αυτό δεν μπορεί να εξατομικευθεί σε κάποιο συγκεκριμένο στόχο. Αποτελεί **έμμεση** δαπάνη και για την κατανομή του απαιτείται η ύπαρξη κριτηρίων.

3.11 Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Η Συμπεριφορά του Κόστους περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο το Κόστος αλλάζει σε σχέση με τις μεταβολές που επιτελούνται σε κάποια δραστηριότητα της επιχείρησης. Παράδειγμα, οι πωλήσεις, σε χρηματικές μονάδες, του προϊόντος, η ποσότητα των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν στην παραγωγική διαδικασία κλπ. Ως επί το πλείστον, η συμπεριφορά του Κόστους μετριέται με την **σύγκριση** του κόστους ενός βαθμού δραστηριότητας, με κάποια άλλη δραστηριότητα. Παράδειγμα, η σύγκριση του τριμηνιαίου κόστους Ηλεκτρικού Ρεύματος που καταναλώνεται από μια επιχείρηση, με την Άμεση Εργασία, αποτιμώμενη σε Ώρες, που πραγματοποιήθηκε το τρίμηνο αυτό. Αφού μετρηθούν και συγκριθούν τα δύο αυτά μεγέθη, τα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης μπορούν να έχουν μία σημαντικότερη πληροφορία έτσι, η οποία θα τους βοηθήσει στην αποτελεσματικότερη λήψη αποφάσεων σχετικά με ενδεχόμενη κίνηση.

Τα κόστη που μεταβάλλονται σε μεταβολές του βαθμού δραστηριότητας ονομάζονται Μεταβλητά ή Άμεσα Μεταβλητά Κόστη. Ένα Κόστος, αντιθέτως, το οποίο δεν μεταβάλλεται σε μεταβολές του βαθμού δραστηριότητας, καλείται Σταθερό Κόστος.

Γενικά, η συμπεριφορά του Κόστους χρησιμοποιείται -και συντάσσεται- με την μορφή εκθέσεων από τα διοικητικά στελέχη, για σκοπούς λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού από την επιχείρηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ

4.1 Η ΈΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κάθε οικονομική μονάδα που έχει προορισμός την παραγωγή και την κυκλοφορία των αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών προβαίνει σε οικονομικές θυσίες (κυρίως με τη μορφή αναλώσεων υλικών και εργασίας) σε αντάλλαγμα των οποίων αναμένει την παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών μεγαλύτερης οικονομικής χρησιμότητας και αξίας. Οι οικονομικές αυτές θυσίες, εκφρασμένες σε χρηματικές νομάδες, η σύνθεση και η συγκέντρωσή τους κατά επιχειρησιακές λειτουργίες και κατά προϊόν συνιστούν το πρόβλημα του κόστους, που αναμφισβήτητα αποτελεί κεντρικό θέμα της οικονομικής επιστήμης.

Η κοστολόγηση εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο του Οικονομικού Λογισμού και ασχολείται με τη στάθμιση των παντοειδών θυσιών που απαιτούνται για τη λειτουργία μιας δραστηριότητας της επιχειρήσεως και την παραγωγή ενός προϊόντος ή υπηρεσίας.

Σύμφωνα με το Ε.ΓΛΣ κοστολόγηση είναι η διαδικασία που ακολουθείται για τον προσδιορισμό του κόστους ενός αγαθού, μιας υπηρεσίας, μιας δραστηριότητας ή μιας λειτουργίας.

Η κοστολόγηση σαν διαδικασία προσδιορισμού του κόστους αναφέρεται:

- Ø στα αγαθά και στις υπηρεσίες που αγοράζονται,
- Ø στα αγαθά και στις υπηρεσίες που παράγονται,
- Ø στις δραστηριότητες που αναπτύσσονται από την οικον. μονάδα και γενικά σε οποιαδήποτε οργανωτική υποδιαίρεση της οικον. μονάδας.

Δηλαδή, η κοστολόγηση είναι μια διαδικασία η οποία μπορεί να διεξαχθεί, είτε εσωλογιστικά, είτε εξωλογιστικά. Η λογιστική διαδικασία προσδιορισμού του κόστους καθιερώθηκε να λέγεται Αναλυτική Λογιστική Εκμεταλλεύσεως (εφεξής α.λ.), γιατί ασχολείται με αναλυτικές ποσοτικές μετρήσεις της ροής κόστους – αποδόσεων, που γίνονται μέσα στην επιχείρηση. Πράγματι, ενώ η Γενική Λογιστική αρκείται στην κατάταξη και σύγκριση συνολικών χρηματικών μεγεθών που οδηγούν στον προσδιορισμό του ολικού αποτελέσματος της επιχειρήσεως, η α.λ. στοχεύει στον προσδιορισμό του αποτελέσματος αναλυτικά από κάθε προϊόν δια της συγκρίσεως του κατά προϊόν κόστους, που η λογιστική αυτή προσδιορίζει, με το κατά προϊόν έσοδο.

Τέλος επισημαίνουμε ότι, ενώ στις προηγμένες χώρες έχει καταστεί κοινή συνείδηση ότι το «κόστος είναι η βάση της διοικήσεως» (cost is a basis of management), στη χώρα μας η κοστολόγηση εξακολουθεί δυστυχώς ακόμη να θεωρείται, από τις περισσότερες επιχειρήσεις, σαν μια «αγγαρεία» που αποσκοπεί στην εκπλήρωση μιας ανούσιας υποχρέωσης που επιβάλλεται από

τη Φορολογούσα Αρχή, προκειμένου εξευρεθούν οι τιμές αποτιμήσεως των αποθεμάτων (μενόντων και πωλημένων).

Και πρέπει εδώ να τονίσουμε τη μεγάλη συμβολή του Ε.Γ.Λ.Σ., το οποίο, μετά την υποχρεωτική εφαρμογή του από τις μεσαίες και μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις της χώρας μας, θα συμβάλει ουσιαστικά στη διάδοση και εφαρμογή από τις ελληνικές βιομηχανίες των σύγχρονων κοστολογικών αρχών και μεθόδων, δηλαδή στον εκσυγχρονισμό του βιομηχανικού λογισμού των βιομηχανιών της χώρας μας, που κρίνεται σήμερα υπέρποτε άλλοτε αναγκαία λόγω του οξύτατου, κοινοτικού κυρίως, ανταγωνισμού.

4.2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ως Αντικείμενα της Κοστολόγησης, συνεπώς, θα μπορούσαμε να ορίσουμε:

A) Τον προσδιορισμό του πραγματικού Κατά Λειτουργία και Κατά Προϊόν Κόστους και των αναλυτικών αποτελεσμάτων της Εκμεταλλεύσεως.

B) Την ανάλυση του Κόστους για την εξαγωγή συμπερασμάτων χρήσιμων, για την ορθολογικότερη διοίκηση της επιχειρήσεως και την αριστοποίηση των αποτελεσμάτων της.

4.3 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ

Πολύς κόσμος θεωρεί ότι η διαδικασία της κοστολόγησης και η συμβολή της στην ορθολογικότερη διοίκηση και διαχείριση της επιχείρησης δεν είναι τόσο σημαντική για να ασχοληθεί κάποιος τόσο πολύ μαζί της, παρά κάποιοι υπολογισμοί που είναι χρήσιμοι για τον καταρτισμό των τιμών πωλήσεων και για τους αριθμούς των παραγγελιών.

Παρ' όλη τη - λανθασμένη - αυτή άποψη, η αλήθεια είναι πως η Κοστολόγηση αποτελεί το **ΚΥΡΙΟ μέσο της αποτελεσματικής διοίκησης**. Μάλιστα, για κάποιον κόσμο «το κόστος είναι η βάση της διοικήσεως». Ο σκοπός που επιβάλλει όχι μόνο τον ακριβή προσδιορισμό του Κόστους, αλλά και της συνθέσεώς του είναι:

- i. Η άσκηση ενσυνείδητης τιμολογιακής πολιτικής
- ii. Η άσκηση ελέγχου, με βάση τις πρότυπες δαπάνες, στην αποτελεσματικότητα των μέσων παραγωγής
- iii. Η ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων και η κατάλληλη σύνθεσή τους, για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων όσον αφορά στη λήψη αποφάσεων, στον καθορισμό του βαθμού απασχόλησης και στον περιοδικό σχεδιασμό.

4.4 ΕΙΔΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το είδος του Συστήματος της Κοστολόγησης που εφαρμόζουμε κάθε φορά εξαρτάται από το είδος της παραγωγικής διαδικασίας στην οποία εφαρμόζεται. Δύο είναι τα βασικότερα Συστήματα Κοστολόγησης που έχουν εμφανιστεί.

- A) Κοστολόγηση κατά Φάση ή κατά Διαδικασία ή κατά Λειτουργία
- B) Κοστολόγηση κατά Παραγγελία ή κατά Προϊόν ή Εξατομικευμένη

4.5 ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ

Η κοστολόγηση κατά φάση εφαρμόζεται σε εκείνες τις περιπτώσεις όπου η παραγωγή αναφέρεται σε ένα προϊόν που παράγεται συνεχώς για μεγάλες χρονικές περιόδους και σε μεγάλες ποσότητες. Η εφαρμογή του συστήματος αυτού προϋποθέτει τυποποιημένη μαζική παραγωγή, δηλαδή η παραγωγή πραγματοποιείται με τη μορφή μιας διαδοχικής σειράς πανομοιότυπων κατεργασιών. Τέτοια παραγωγή σε βιομηχανικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών υπάρχει όταν:

Ø Τα προϊόντα είναι καθορισμένα και σταθερών προδιαγραφών.

Ø Η παραγωγή κάθε προϊόντος απαιτεί τη σταθερή εκτέλεση ορισμένων κατεργασιών και σε καθορισμένα τμήματα παραγωγής.

Η βασική προσέγγιση στον υπολογισμό του κόστους σύμφωνα με τη κοστολόγηση κατά φάση, αναφέρεται στη συγκέντρωση του κόστους μιας συγκεκριμένης παραγωγικής λειτουργίας ή τμήματος για μια ολόκληρη περίοδο και στη διαίρεση του ποσού αυτού με τον αριθμό των παραχθέντων μονάδων αυτής της περιόδου.

Η κοστολόγηση κατά προϊόν χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του κόστους ανά μονάδα μεταξύ τους προϊόντων που παράγονται κατά παραγγελία των πελατών ή όμοιων μεταξύ τους προϊόντων, που προορίζονται για τη δημιουργία αποθέματος για μέλλουσα διάθεση και το κόστος αναζητείται κατά εντολή παραγωγής αντίστοιχο με ορισμένη μερίδα άμεσου υλικού ή προϊόντος. Με την κοστολόγηση κατά προϊόν τα κόστη συγκεντρώνονται και το ανά μονάδα κόστος του προϊόντος υπολογίζεται όταν ολόκληρη η παραγωγή της συγκεκριμένης εντολής ολοκληρώθηκε σε έτοιμο προϊόν.

Από την άλλη πλευρά, στην κατά φάση κοστολόγηση δεν υπάρχει συγκεκριμένη χρονική στιγμή της κοστολογικής περιόδου, που όλες οι μονάδες προϊόντων να είναι έτοιμες. Αντίθετα, παρατηρείται το φαινόμενο, όπου κάποιες μονάδες ολοκληρώνονται, άλλες να αρχίζουν την παραγωγή τους, ενώ άλλες να βρίσκονται ακόμη σε διαφορετικά στάδια της απαιτούμενης κατεργασίας του τμήματος παραγωγής.

Σύμφωνα με το σύστημα της κατά φάση κοστολόγησης, τα διοικητικά στελέχη χρειάζονται πολλές φορές και σε καθημερινή βάση πληροφορίες για το κόστος των προϊόντων τους. Επομένως οι κοστολόγοι πρέπει να παρέχουν περιοδικές αναφορές σχετικά με το κόστος των προϊόντων, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες του συστήματος αυτού.

Όπως το σύστημα της κατά προϊόν κοστολόγησης, έτσι και στην κατά φάση κοστολόγηση, η κοστολόγοι μετρούν προσεκτικά το κόστος παραγωγής των προϊόντων, ακολουθώντας βήμα προς βήμα την παραγωγική δραστηριότητα.

$$\frac{\text{Συνολικό Κόστος Παραγωγής}}{\text{Συνολικές Παραχθείσες Μονάδες}} = \text{Κόστος μονάδας ανά π.χ. κιλό, λίτρο}$$

4.5.1 ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ

Υπάρχουν ορισμένα στάδια που ακολουθούνται κατά την εφαρμογή του συστήματος της κοστολόγησης κατά φάση, τα στάδια αυτά είναι τα ακόλουθα:

1. Η δημιουργία κέντρων κόστους ή τμημάτων.
2. Ο καθορισμός της χρονικής περιόδου που πρέπει να καλύπτει η κοστολογική περίοδος.
3. Η συγκέντρωση των πραγματικών στοιχείων του κόστους σε κάθε κέντρο κόστους ή τμήμα και για κάθε συγκεκριμένη κοστολογική περίοδο.
4. Η ποσοτική μέτρηση της παραγωγής, που παράχθηκε κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου για κάθε τμήμα ή κέντρο κόστους, εκφρασμένη σε ολοκληρωμένες μονάδες για κάθε στοιχείου κόστους (Α.Υ., Α.Ε. και Γ.Β.Ε.).
5. Ο υπολογισμός του ανά μονάδα κόστους για κάθε κέντρο κόστους ή τμήμα, με συσχέτιση του κόστους που συγκεντρώθηκε στο τμήμα και των μονάδων που παράχθηκαν από αυτό.
6. Η ετοιμασία της κατάστασης κόστους παραγωγής του προϊόντος.

Ολοκληρωμένη εφαρμογή κατά φάση κοστολόγησης

Α. Επεξήγηση εννοιών:

Α) Κέντρο κόστους. Είναι εκείνο το τμήμα παραγωγής του προϊόντος, όπου συλλέγονται πληροφορίες και καταγράφονται κοστολογικά δεδομένα, τα οποία αποτελούν το σύνολο του τελικού κόστους παραγωγής. Αναλόγως, είναι δυνατόν σε ένα κέντρο κόστους να ολοκληρώνεται και η παραγωγική διαδικασία (π.χ. εργοστάσιο Α). Στην περίπτωση αυτή το κέντρο κόστους, περιέχει πολλά τμήματα (φάσεις παραγωγής).

Β) Κόστος ή έξοδα επεξεργασίας. Είναι το άθροισμα του δεύτερου (άμεσα εργατικά) και του τρίτου (Γ.Β.Ε.) στοιχείων του κόστους. Ονομάζεται και κόστος

μετατροπής και αντανακλά το σύνολο των εξόδων με τα οποία έχουν επιβαρυνθεί τα ημιτελή (ακόμη) προϊόντα, σε κάποια φάση παραγωγής, πλην του κόστους των πρώτων υλών. Το κόστος των πρώτων και βοηθητικών υλών μαζί με τα υλικά συσκευασίας προστιθέμενο στο κόστος επεξεργασίας, μας δίνει το κόστος παραγωγής.

Γ) Ισοδύναμες μονάδες. Είναι ο θεωρητικός αριθμός μονάδων του προϊόντος, τα οποία βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της επεξεργασίας, χρησιμοποιείται δε ως επαγωγικό εργαλείο για την ολοκλήρωση της κοστολόγησης, δ) Μέθοδος υπολογισμού του κόστους κατά ισοδύναμη μονάδα. Είναι μια βασική μέθοδος υπολογισμού του κόστους, κατά την οποία θεωρείται ότι η κάθε μονάδα προϊόντος, επιβαρύνεται με ένα κόστος παραγωγής, αναλόγως προς τον βαθμό επεξεργασίας, που έχει κατά την στιγμή της κοστολόγησης. Έτσι, για παράδειγμα, ένας αριθμός μονάδων προϊόντος κατά τον υπολογισμό του κόστους (δηλαδή, στο τέλος κάποιας φάσης παραγωγής ή στο τέλος της κοστολογικής περιόδου και πάντως κατά τη διενέργεια φυσικής απογραφής), είναι έτοιμος για προώθηση στην επόμενη φάση ή στην αγορά, άρα περιέχει κόστος 100%, ενώ κάποιος άλλος αριθμός μονάδων του προϊόντος, δεν έχει ετοιμασθεί ακόμη. Συνεπώς, απαιτείται να προστεθεί ένα επιπλέον κόστος σ' αυτές, κατά την επόμενη φάση, ή κατά την επόμενη κοστολογική περίοδο. Οι μονάδες αυτές οι ημιτελείς, έχουν ένα βαθμό επεξεργασίας μικρότερο του 100%, ο οποίος όμως πρέπει να κοστολογηθεί. Αν ο αριθμός των ημιτελών μονάδων είναι a και ο βαθμός επεξεργασίας τους $X\% < 100\%$), τότε ο πολλαπλασιασμός:

$$a \cdot X\%$$

μας παρέχει τον αριθμό των ισοδύναμων μονάδων, που θεωρητικά θα ήταν έτοιμες, αν ολόκληρο το κόστος επιβάρυνε αυτές, αποκλειστικά. Σημειώνουμε ότι το πρόβλημα στην περίπτωση του προσδιορισμού του βαθμού επεξεργασίας (δηλαδή, του ποσοστού $X\%$), αναφέρεται στις δυσκολίες της φυσικής απογραφής. Στην πράξη, τις περισσότερες φορές υπολογίζεται κατά προσέγγιση, με βάση εμπειρικές μεθόδους ή από ειδικούς κοστολόγους παραγωγής που γνωρίζουν πολύ καλά τα χαρακτηριστικά του παραγόμενου προϊόντος.

B. Παραδείγματα

i. Ένα κέντρο κόστους, μια φάση παραγωγής, χωρίς αρχικά αποθέματα

Έστω η Βιομηχανική Επιχείρηση «ΑΛΦΑ ΑΕ» η οποία παράγει κουτιά και δοχεία συσκευασίας. Για την παραγωγή του χαρτόκουτου «4Π» απαιτείται μια φάση παραγωγής και μια κοστολογική περίοδος (έστω το 10ήμερο). Κατά την κοστολογική περίοδο 1/2 - 10/2, πραγματοποίησε τις παρακάτω δαπάνες (κόστη) για την παραγωγή αριθμού τεμαχίων του «4Π»:

α) Πρώτες και βοηθητικές ύλες 10.800 €

β) Άμεσα εργατικά 5.000 €

γ) Γ.Β. Έξοδα 3.400 €

Στο τέλος της κοστολογικής περιόδου κατά την φυσική απογραφή, βρίσκονται έτοιμα 1.000 τεμάχια ενώ υπάρχουν και 500 ημιτελή. Ο υπεύθυνος παραγωγής μας πληροφορεί ότι οι ημιτελείς μονάδες περιέχουν όλο το κόστος της πρώτης ύλης (1ο στοιχείο του κόστους), ήτοι 100%, ενώ ως προς το κόστος επεξεργασίας (2ο και 3ο στοιχείο του κόστους), ο βαθμός μετατροπής τους υπολογίζεται σε 80% (με άλλα λόγια, χρειάζονται ακόμη 20% εργατικά και Γ. Β. Έξοδα για να γίνουν έτοιμες μονάδες).

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα σχηματίζουμε τον πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ

Υπολογισμού κόστους κατά ισοδύναμη μονάδα

Προϊόν «4Π»	Πρώτες & Βοηθητικές Ύλες (1 ^ο στ.)	Έξοδα Επεξεργασίας (2 ^ο + 3 ^ο στ.)
Βιομηχ. δαπάνες κοστολογικής περιόδου	10.800€	8.400€
Ισοδύναμες μονάδες	1.000+.500 = 1.500€	1.000 + 500 x 80% = 1.400€
Κόστος ανά Ισοδύναμη Μονάδα	7,20€	6,00€

Συνολικό κόστος ανά Ισοδύναμη μονάδα: 13,20 €

Επομένως, στο τελικό απόθεμα των ημιτελών, στο τέλος της κοστολογικής περιόδου, βρίσκονται 500 τεμάχια του χαρτόκουτου «4Π», τα οποία έχουν πλήρες κόστος ως προς τις πρώτες και βοηθητικές ύλες, αλλά έχουν κόστος επεξεργασίας για 400 Ισοδύναμες μονάδες:

$$\begin{array}{l} \text{ΤΑ: 500} \left\{ \begin{array}{l} \rightarrow 500 \times 100\% \times 7,20 = 3.600 \\ \rightarrow 500 \times 80\% \times 6,00 = 2.400 \\ \hline 6.000 \end{array} \right. \end{array}$$

Άρα, οι 500 ημιτελείς μονάδες του τελικού αποθέματος (10/2) έχουν ενσωματωμένο κόστος 6.000 €

Και κατά συνέπεια, τα 1.000 τεμάχια των έτοιμων μονάδων κοστολογούνται ως εξής: Έτοιμες: 1.000 x 13,20 € = 13.200

Συνεπώς κόστος παραγωγής ανά μονάδα ετοιμών: 13,20 €

Σχηματικά, και προκειμένου να περάσουμε στην δεύτερη κοστολογική περίοδο του προϊόντος «4Π» μπορούμε να δείξουμε ως εξής την πρώτη κοστολογική περίοδο (φάση).

Πρώτες ύλες.....	10.800	Εισόδημα	1000 x 13,20 € = 13.200 €
Έξοδα Επεξεργασίας..	8.400		
Σύνολο	19.200	Ημιτελείς	500 x 12 € = 6.000 €

ΦΑΣΗ (μία)

ii. Ένα κέντρο κόστους, δεύτερη κοστολογική περίοδος, με αρχικό απόθεμα ημιτελών

Έστω ότι η παραγωγή του «4Π» εισέρχεται στην δεύτερη κοστολογική περίοδο. Η κοστολογική περίοδος είναι 10 ημέρες (11/2 - 20/2). Κατά την δεύτερη Κ.Π. πραγματοποιούνται τα παρακάτω έξοδα, για την παραγωγή άλλων 1.000 μονάδων:

- α) Πρώτες και Βοηθ. ύλες 8.400 €
- β) Άμεσα εργατικά 5.000 €
- γ) Γ.Β.Ε Έξοδα 2.380 €

Στο τέλος της δεύτερης κοστολογικής περιόδου, κατά την φυσική απογραφή, βρίσκονται έτοιμα 1.000 τεμάχια, ενώ υπάρχουν και 700 ημιτελή. Ο υπεύθυνος παραγωγής, μας παρέχει την πληροφορία ότι οι ημιτελείς μονάδες περιέχουν όλο το κόστος της πρώτης ύλης, ενώ ως προς το κόστος επεξεργασίας, ο βαθμός μετατροπής τους υπολογίζεται σε 90%.

Υποθέτουμε και είναι λογικό στο σημείο αυτό, να πούμε ότι θα εφαρμόσουμε σειρά εξάντλησης (F.I.F.O.), ήτοι θα ολοκληρώσουμε πρώτα τις ημιτελείς μονάδες της πρώτης κοστολογικής περιόδου, προσθέτοντας το κόστος επεξεργασίας που απαιτείται και στη συνέχεια θα προχωρήσουμε στην παραγωγή των νέων μονάδων. Άρα έχουμε τον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ

Υπολογισμού του κόστους κατά ισοδύναμη μονάδα

Προϊόν «4Π»	Πρώτες & Βοηθητικές Ύλες (1 ^ο στ.)	Έξοδα Επεξεργασίας (2 ^ο + 3 ^ο στ.)
Βιομηχ. δαπάνες κοστολογικής περιόδου	8.400€	7.380€
Ισοδύναμες μονάδες	500 + 700 = 1.200€	100 + 500 + 700 x 90% = 1.230€
Κόστος ανά Ισοδύναμη Μονάδα	7€	6€

Συνολικό κόστος ανά ισοδύναμη μονάδα: 13,00 €

Επομένως, στο τελικό απόθεμα των ημιτελών της δεύτερης κοστολογικής περιόδου, βρίσκονται 700 τεμάχια του χαρτόκουτου «4Π», τα οποία έχουν πλήρες κόστος, ως προς τις πρώτες και βοηθητικές ύλες, αλλά έχουν κόστος επεξεργασίας για 630 ισοδύναμες μονάδες:

$$\begin{array}{l} \text{ΤΑ: 700} \left\{ \begin{array}{l} \rightarrow 700 \times 100\% \times 7 = 4.900 \\ \rightarrow 700 \times 90\% \times 6 = \underline{3.780} \\ \hline 8.680 \end{array} \right. \end{array}$$

Άρα, οι 700 ημιτελείς μονάδες του τελικού αποθέματος (20/2), έχουν ενσωματωμένο κόστος 8.680 €

Και κατά συνέπεια, τα 1.000 τεμάχια των ετοιμών μονάδων κοστολογούνται ως εξής:

α) 500 τεμάχια από την πρώτη κοστολογική περίοδο, τα οποία είχαν ενσωματωμένο κόστος 6.000 € Για την ολοκλήρωσή τους, στην δεύτερη κοστολογική περίοδο, προστέθηκε: 100 ισοδ. μονάδες x 6 € = 600 € ήτοι σύνολο: 500 τεμάχια 6.600 €

β) 500 τεμάχια που εξ ολοκλήρου η παραγωγή τους ολοκληρώθηκε στην δεύτερη κοστολογική περίοδο: 500 x 13 € = 6.500 €

Συνεπώς έχουμε:

500 τεμ. à 6.600€

500 τεμ. à 6.500€

1000 τεμ. à 13.100€

Και το κατά μονάδα κόστος έτοιμων είναι:

13.100€ = 13,10€

1.000 τεμ.

iii. Παραγωγή κατά φάσεις - Κατάσταση κόστους παραχθέντων και πωληθέντων

Έστω ότι το προϊόν «πλαστική συσκευασία 3P» παράγεται και ολοκληρώνεται ως έτοιμο προϊόν σε δύο φάσεις παραγωγής. Η κοστολογική περίοδος είναι 30 ημέρες. Στην αρχή της περιόδου (έστω 1/6) το Λογιστήριο μας παρέχει την πληροφορία ότι το αρχικό απόθεμα πρώτων και βοηθητικών υλών είναι 5.000 € και ότι δεν υπάρχουν άλλα αρχικά αποθέματα. Κατά τη διάρκεια της Α' φάσης παραγωγής αγοράστηκαν και μεταφέρθηκαν στο κέντρο κόστους πρώτες και βοηθητικές ύλες για επεξεργασία αξίας 10.000 € ενώ, τα άμεσα εργατικά ανήλθαν στο ποσό των 3.000 € και τα Γ.Β. Έξοδα σε 2.250 €

Στο τέλος της Α' φάσης, ο υπεύθυνος παραγωγής μας ενημερώνει ότι κατά την φυσική απογραφή του ημιτελούς προϊόντος «3P» βρέθηκαν 5.000 μονάδες, οι

οποίες περιέχουν σε ποσοστό 80% κόστος πρώτων και βοηθητικών υλών, ενώ ο βαθμός μετατροπής τους είναι 70% (ως προς το 2ο και 3ο στοιχείο του κόστους). Δεν υπάρχει απόθεμα πρώτων και βοηθητικών υλών. Κατά την διάρκεια της Β' φάσης παραγωγής, ολοκληρώνονται 3.000 μονάδες του προϊόντος «3P». Σ' αυτή την φάση δημιουργήθηκαν τα εξής κόστη: α) αγοράσθηκαν και διατέθηκαν στην παραγωγή πρώτες και βοηθητικές ύλες 5.000 €, β) άμεσα εργατικά € γ) Γ.Β. Έξοδα 1.230 €. Οι ημιτελείς 2.000 μονάδες στις 30/6, περιέχουν ολόκληρο το κόστος των πρώτων και βοηθητικών υλών, ενώ είναι έτοιμες σε ποσοστό 60% ως προς το κόστος μετατροπής. Το απόθεμα πρώτων και βοηθητικών υλών βρέθηκε ότι είναι: 2.000 €. Η επιχείρηση πωλεί 2.000 έτοιμες μονάδες με προσθήκη μικτού κέρδους επί του κόστους 30%.

Να γίνει η κοστολόγηση του προϊόντος «3P» και να συνταχθεί ο πίνακας κόστους παραχθέντων και πωληθέντων.

Α' Φάση ΠΙΝΑΚΑΣ

Υπολογισμού του κόστους κατά Ισοδύναμη μονάδα

Προϊόν «3P»	Πρώτες & Βοηθητικές Ύλες (1 ^ο στ.)	Έξοδα Επεξεργασίας (2 ^ο + 3 ^ο στ.)
Βιομηχ. δαπάνες Α' φάσης	ΑΑ 5.000€ + Αγορές 10.000€ = 15.000€	5.250€
Ισοδύναμες μονάδες	5.000 X 80% = 4.000	5.000 X 70% = 3.500€
Κόστος ανά Ισοδύναμη Μονάδα	15.000 = 3,75€4.000	5.250 = 1,50€ 3.500

Επομένως, οι 5.000 ημιτελείς μονάδες του προϊόντος «3P» εισέρχονται στην Β' φάση με ενσωματωμένο κόστος:

$$\begin{array}{l}
 5.000 \begin{cases} \rightarrow 5.000 \times 80\% \times 3,75 = 15.000 \\ \rightarrow 5.000 \times 70\% \times 1,50 = 5.250 \end{cases} \\
 \hline
 20.250
 \end{array}$$

Β' Φάση ΠΙΝΑΚΑΣ

Υπολογισμού του κόστους κατά Ισοδύναμη μονάδα

Προϊόν «3P»	Πρώτες & Βοηθητικές Ύλες (1 ^ο στ.)	Έξοδα Επεξεργασίας (2 ^ο + 3 ^ο στ.)
Βιομηχ. δαπάνες Β' φάσης	5.000€ - ΤΑ 2.000€ = 3.000€	2.730
Ισοδύναμες μονάδες	3.000 + 2.000 = 5.000	3.000 + 2.000 X 60% = 4.200

Κόστος ανά Ισοδύναμη Μονάδα	3.000 = 0,60 5.000	2.730 = 0,65 4.200
-----------------------------	--------------------	--------------------

Επομένως, ο λογαριασμός «23 ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ» κατά το τέλος της Β' φάσης θα εμφανίζεται ως εξής:

Χ	23. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ (Β' φάση)	Π
1. Μεταφορά από Α' φάση: 5000 μονάδες με κόστος	20.250 €	3.000 έτοιμες μονάδες με μετα- φερόμενο κόστος από Α' φάση: $20.250 \times \frac{3.000}{5.000} = 12.150 \text{ €}$
2. Αναλωθείσες Πρώτες & Βοηθ. Υλίες Β' φάσης:	3.000 €	+ κόστος Β' φάσης: ήτοι: α) ως προς Π. & Β. Υλίες (3.000 x 0,60 = 1.800€) β) ως προς τα έξοδα επεξεργασίας (3.000 x 0,65 = 1.950€)
3. Άμεσα εργατικά Β' φάσης:	1.500 €	
4. Γ. Β. Έξοδα Β' φάσης:	1.230 €	
	<u>25.980 €</u>	<u>15.900 €</u>

Τελικό Απόθεμα (30/6): 2.000 μονάδες με μεταφερόμενο κόστος από την Α' φάση:

$$20.250 \times \frac{2.000}{5.000} = 8.100 \text{ €}$$

- Έτοιμες 100% ως πρώτες & Βοηθ. Υλίες:
(2.000 μονάδες x 100% x 0,60 = 1.200 €)
- Ημιτελείς 60% ως προς τα έξοδα επεξεργασίας:
(2.000 μονάδες x 60% x 0,65 = 780 €)
- Ήτοι, συνολικό κόστος Τελικού Αποθέματος: 10.080 €

Και τα έτοιμα προϊόντα:

Χ	21. ΕΤΟΙΜΑ ΚΑΙ ΗΜΙΤΕΛΗ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	Π
ΑΑ	Β	ΤΑ=1.000 μονάδες x 5,30 = 5.300
3.000 έτοιμες μονάδες με μετα- φερόμενο κόστος από Α' φάση:	$20.250 \times \frac{3.000}{5.000} = 12.150 \text{ €}$	
+ κόστος Β' φάσης:	3.750 €	(πωληθείσες μονάδες: 2.000)
ήτοι: α) ως προς Π. & Β. Υλίες (3.000 x 0,60 = 1.800€) β) ως προς τα έξοδα επεξεργασίας (3.000 x 0,65 = 1.950€)		
	<u>15.900 €</u>	

Το κατά μονάδα κόστος ετοιμού προϊόντος «3Ρ» είναι:
15.900 € / 3.000 μον. = 5,30 €

Με βάση τα δεδομένα, η τιμή πώλησης (προ του ΦΠΑ) θα είναι: $5,30 \times 130\%$
 $= 6,89 \text{ €}$
και αξία πωλήσεων: $2.000 \times 6,89 = 13.780 \text{ €}$

Στη συνέχεια καταρτίζεται η κατάσταση κόστους παραχθέντων και πωληθέντων:

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ «3P»

Κοστολογική περίοδος: 1/6 - 30/6

Κατάσταση κόστους παραχθέντων και πωληθέντων

Αρχικό απόθεμα Πρώτων & Βοηθ. Υλών (λογ. 24) 1/6	5.000
+ Αγορές Πρώτων & Βοηθ. Υλών στην κοστολ. Περίοδο	15.000
= Διαθέσιμο απόθεμα πρώτων & Βοηθ. Υλών	20.000
- Τελικό Απόθεμα πρώτων & Βοηθ. Υλών την 30/6	2.000
= Αναλωθείσες πρώτες & Βοηθ. Υλεις (1ο στοιχείο κόστους)	18.000
+ Άμεσα Εργατικά στην κοστολ. Περίοδο (2ο στοιχείο)	4.500
+ Γ.Β. Έξοδα στην κοστολ. Περίοδο (3ο στοιχείο)	3.480
= Συνολικό Τρέχον Βιομηχανικό Κόστος	25.980
+ Αρχικό Απόθεμα παραγωγής σε εξέλιξη (λογ. 23) 1/6	0
= Συνολικό Βιομηχανικό Κόστος	25.980
- Τελικό Απόθεμα παραγωγής σε εξέλιξη: 3/6	10.080
= Κόστος παραχθέντων ετοιμών & ημιτελών	15.900
+ Αρχικό Απόθεμα ετοιμών & ημιτελών: 1/6	0
= Κόστος ετοιμών & ημιτελών προς πώληση	15.900
- Τελικό Απόθεμα ετοιμών & ημιτελών: 30/6	5.300
= Κόστος πωληθέντων ετοιμών & ημιτελών	10.600

Άρα,	
πωλήσεις	13.780
- Κόστος πωληθέντων	10.600
= Μικτό κέρδος	3.180

ήτοι 30% επί του κόστους (Mark up) και 23,077% επί των πωλήσεων.
Σε επόμενο σημείωμά μας θα εξετάσουμε την εσωλογιστική κοστολόγηση.

4.6 ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑ ΠΡΟΪΟΝ Η ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

Η Κοστολόγηση κατά Προϊόν ή κατά Παραγγελία, χρησιμοποιείται σε αυτές τις παραγωγικές διαδικασίες, όπου πολλά διαφορετικά προϊόντα,

παραγγελίες ή ομάδες προϊόντων παράγονται σε κάθε περίοδο. Τέτοια παραδείγματα συναντάμε σε βιομηχανίες μηχανών, εργαλείων, επίπλων κ.α.. Για τις βιομηχανίες αυτές απαιτείται ένα σύστημα κοστολόγησης όπου το Κόστος θα πρέπει να διανεμηθεί χωριστά σε κάθε μια ανεξάρτητη παραγγελία, όπου το κάθε ανά μονάδα κόστος μπορεί να υπολογιστεί για κάθε παραγόμενο είδος.

Είναι, πάντως, γεγονός πως αυτού του είδους η κοστολόγηση πιθανόν να παρουσιάζει προβλήματα στην παρακολούθηση και στη διανομή του Κόστους, κάτι που δεν ισχύει στην άλλη μέθοδο κοστολόγησης, για τον απλούστατο λόγο ότι στην Κοστολόγηση κατά Φάση διαιρούμε το παραχθέν κόστος με τις χιλιάδες ομοίων προϊόντων, ενώ στην κατά Παραγγελία Κοστολόγηση διαιρούμε το παραχθέν κόστος με λίγες, ανόμοιες μονάδες προϊόντος. Αυτή είναι και η - κύρια - διαφορά τους.

Έχουμε σημειώσει ανωτέρω, κατά την αναφορά μας στο Κόστος, πως οι τρεις κατηγορίες κόστους που σχετίζονται με την παραγωγή οποιουδήποτε προϊόντος είναι οι εξής:

1. Τα Άμεσα Υλικά (Πρώτες Ύλες)
2. Η Άμεση Εργασία
3. Τα Γενικά Βιομηχανικά Έξοδα (Γ.Β.Ε.)

4.6.1 Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΥΛΙΚΩΝ

Η παραγωγική διαδικασία ξεκινά με την μεταφορά των υλικών - Άμεσων - στη γραμμή παραγωγής. Όπως έχουμε ξανατονίσει, το μεγαλύτερο μέρος των υλών αυτών μπορεί να εξατομικευθεί απευθείας στα παραγόμενα προϊόντα και γι' αυτό άλλωστε καλούνται Άμεσα Υλικά (Πρώτες Ύλες). Τα υπόλοιπα υλικά, που δεν εξατομικεύονται στο προϊόν και των οποίων το κόστος δεν είναι μεγάλο, ονομάζονται Έμμεσα Υλικά και καταλογίζονται στον λογαριασμό των Γ.Β.Ε.. Κατά συνέπεια, κατά την μεταφορά των Άμεσων Υλικών δημιουργείται και το αντίστοιχο κόστος, ενώ το κόστος των Έμμεσων Υλικών χρεώνεται στο κόστος των Γ.Β.Ε..

4.6.2 Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΗΣ ΑΜΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Όπως συμβαίνει και με την αντίστοιχη περίπτωση της μέτρησης των Άμεσων Υλικών, έτσι και το κόστος της Άμεσης Εργασίας συγκεντρώνεται και μετριέται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Όπως έχουμε ξανααναφέρει προηγουμένως σε άλλο κεφάλαιο, ως Άμεση Εργασία χαρακτηρίζονται οι δαπάνες εκείνες, από το σύνολο των δαπανών του προσωπικού, που εξατομικεύονται, είναι άμεσα συνδεδεμένες σε μια υπό εκτέλεση παραγγελία. Αντίθετα, τα κόστη εργασίας

που δεν μπορούν να εξατομικευθούν σε μια συγκεκριμένη παραγγελία, αποτελούν την Έμμεση Εργασία και το κόστος τους επιβαρύνει τον λογαριασμό των Γ.Β.Ε..

4.6.3 Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΩΝ Γ.Β.Ε. – ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ Γ.Β.Ε.

Στον υπολογισμό του ανά μονάδα κόστους της παραγωγής, πέρα από τα κόστη των Άμεσων Υλικών και της Άμεσης Εργασίας, συνυπολογίζεται και το κόστος των Γ.Β.Ε.. Η περίπτωση της «μεταφοράς» του κόστους των Γ.Β.Ε. στις μονάδες των προϊόντων, όμως, κάθε άλλο παρά εύκολη υπόθεση είναι. Οι λόγοι που το καθιστούν δύσκολο να γίνει είναι τρεις:

α) Τα Γ.Β.Ε. αποτελούν ένα έμμεσο κόστος για τις μονάδες των προϊόντων και για τον λόγο αυτό δεν μπορούν να αποδοθούν άμεσα σε ένα συγκεκριμένο προϊόν ή παραγγελία.

β) Τα Γ.Β.Ε. αποτελούνται από ανόμοια είδη κόστους, καθώς περιλαμβάνουν συγχρόνως και Μεταβλητά και Σταθερά κόστη. Παράδειγμα, η κόλλα που χρησιμοποιείται για την συγκόλληση αντικειμένων και ο ετήσιος μισθός του υπεύθυνου παραγωγής.

γ) Στην περίπτωση των επιχειρήσεων με ισχυρές εποχιακές μεταβολές στην παραγωγή τους παρατηρείται συχνά ότι, παρόλο που η παραγωγή τους μεταβάλλεται, τα Γ.Β.Ε. τείνουν να παραμένουν σχετικά σταθερά και ο λόγος που συμβαίνει αυτό είναι ότι, τα Σταθερά κόστη αποτελούν ένα μεγάλο μέρος των Γ.Β.Ε..

Δεδομένων, λοιπόν, των ανωτέρω δυσκολιών, ο μόνος σχετικά αποδεκτός τρόπος για να «μεταφερθούν» τα Γ.Β.Ε. στις παραγόμενες μονάδες, είναι ο έμμεσος τρόπος, βάσει κάποιας μεθόδου κατανομής. Αυτό το επιτυγχάνουμε επιλέγοντας μία «βάση δραστηριότητας», που μπορεί να έχει σχέση, με όλα τα προϊόντα που περνούν μέσα από την παραγωγική διαδικασία για την περίοδο ή - στην περίπτωση μιας εταιρείας παροχής υπηρεσιών - να έχει σχέση με όλες τις υπηρεσίες που θα προσφερθούν την καθορισμένη περίοδο. Όπως και να έχει πάντως, είναι υψίστης σημασίας η επιλογή της σωστής βάσης, ώστε τα Γ.Β.Ε. να κατανεμηθούν όσο πιο δίκαια και ακριβέστερα γίνεται μεταξύ των παραγγελιών.

Σαν βάσεις καταλογισμού των Γ.Β.Ε. μπορούν να θεωρηθούν οι ακόλουθες:

1. Οι ώρες της Άμεσης Εργασίας
2. Οι ώρες λειτουργίας των μηχανών (Αυτοματοποιημένη Παραγωγή)
3. Το κόστος της Άμεσης Εργασίας
4. Το κόστος των αναλωθέντων Άμεσων Υλικών
5. Το κόστος της Άμεσης Εργασίας και των αναλωθέντων Άμεσων Υλικών

Συνήθως οι περισσότερο χρησιμοποιούμενες βάσεις είναι οι Ώρες Άμεσης Εργασίας (Ω.Α.Ε.) και οι Ώρες λειτουργίας των Μηχανών (Ω.Μ.).

Αφού γίνει η επιλογή της βάσης, το σύνολο των προϋπολογισθέντων Γ.Β.Ε. της περιόδου διαιρείται με την επιλεγείσα βάση ώστε να πάρουμε έναν δείκτη – συντελεστή που θα χρησιμοποιηθεί προκειμένου να κατανεμηθούν τα Γ.Β.Ε. στις παραγγελίες ή στα προϊόντα. Ο τύπος υπολογισμού του δείκτη καταλογισμού των Γ.Β.Ε. είναι:

$$\frac{\text{Προϋπολογισθέντα Συνολικά Γ.Β.Ε.}}{\text{Προϋπολογισθείσες Συνολικές Μονάδες Βάσης}} = \text{Δείκτης Γ.Β.Ε.}$$

Παρατηρώντας τον δείκτη καταλογισμού των Γ.Β.Ε., βλέπουμε ότι χρησιμοποιούνται προϋπολογιστικά στοιχεία για τον υπολογισμό του. Τα Πραγματικά Γ.Β.Ε. δεν χρησιμοποιούνται για την κοστολόγηση των Γ.Β.Ε. και αυτό συμβαίνει διότι τα Πραγματικά Γ.Β.Ε. δεν είναι διαθέσιμα ως το τέλος της περιόδου. Αν η επιχείρηση περίμενε το τέλος του έτους για να ορίσει το κόστος των προϊόντων της βάσει των Πραγματικών Γ.Β.Ε. θα ήταν ένα τραγικότατο λάθος, αφού το στέλεχος πρέπει να έχει κάποια στοιχεία κόστους προκειμένου να κοστολογήσει ένα προϊόν ή να προβεί στην λήψη αποφάσεων για θέματα που αφορούν το προϊόν και την επιχείρηση στο σύνολο των λειτουργιών της, όπως π.χ. η στρατηγική Marketing που θα ακολουθηθεί για την προώθησή του, η διανομή του κ.α.. Μία ενδεχόμενη αναβολή τέτοιων αποφάσεων για το τέλος του έτους θα «άφηνε πίσω» την επιχείρηση σε μία ενδεχόμενη περίπτωση ανταγωνισμού. Συνεπώς και για την αποφυγή τέτοιων άσχημων επιπτώσεων, οι περισσότερες επιχειρήσεις προϋπολογίζουν τα συνολικά Γ.Β.Ε. στην αρχή του χρόνου, καθώς επίσης και την Βάση που θα αποτελέσει το κριτήριο για τον καταλογισμό των συνολικών Γ.Β.Ε., οπότε βάσει των δεδομένων αυτών δημιουργείται ο δείκτης καταλογισμού των Γ.Β.Ε. για προϊόντα και παραγγελίες. Ο δείκτης αυτός ονομάζεται **Προκαθορισμένος** ή **Προϋπολογιστικός** ή **Πρότυπος Δείκτης Γ.Β.Ε.**

4.6.4 Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Γ.Β.Ε.

Προκειμένου να υπολογίσουμε το ποσό των Γ.Β.Ε. που θα πρέπει να απορροφηθεί από μια συγκεκριμένη παραγγελία, χρησιμοποιούμε τον δείκτη καταλογισμού των Γ.Β.Ε., τον οποίο και θα πολλαπλασιάσουμε με την Βάση που έχουμε καθορίσει και έτσι θα βρούμε το ποσό που ζητάμε. Με άλλα λόγια, ο Δείκτης, βάσει του τύπου υπολογισμού του, μπορεί να χρησιμοποιηθεί με διάφορους τρόπους προκειμένου να δώσει λύση σε θέματα που αφορούν τα Γ.Β.Ε..

Παράδειγμα

Μια επιχείρηση έχει προϋπολογίσει τα Συνολικά της Γ.Β.Ε. για το ερχόμενο έτος σε 7.000 ευρώ και έχει προϋπολογίσει το σύνολο ωρών της Άμεσης Εργασίας σε 80.000. Οπότε ο Προκαθορισμένος Δείκτης Γ.Β.Ε. είναι:

$$\frac{\text{Συνολικά Γ.Β.Ε.}}{\text{Ωρ. Άμεσης Εργασίας}} = \frac{7.000}{80.000} = 0,0875 \text{ €Ωρα}$$

Οπότε, σε μια περίπτωση όπου κάποια παραγγελία χρειαζόταν 60 ώρες Άμεσης Εργασίας για να ολοκληρωθεί, τότε η παραγγελία θα χρεωνόταν: 60 Ωρες X 0,0875 €Ωρα = 5,25 €

Με το πέρας της ολοκλήρωσης της φάσης καταλογισμού των Γ.Β.Ε., μπορεί να υπολογιστεί το Συνολικό Κόστος μιας παραγγελίας και βάσει αυτού να υπολογιστεί το ανά μονάδα κόστος της παραγγελίας, διαιρώντας το Συνολικό αυτό Κόστος με τον αριθμό των μονάδων που παράχθηκαν.

4.6.5 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ Γ.Β.Ε. – Η ΈΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ «ΥΠΕΡ» ΚΑΙ ΤΟΥ «ΥΠΟ» ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ Γ.Β.Ε.

Λόγω του ότι ο συντελεστής των Γ.Β.Ε. καθορίζεται στην αρχή της περιόδου και είναι βασισμένος εξ ολοκλήρου σε προϋπολογιστικά δεδομένα, είναι φυσικό να παρουσιαστεί κάποια διαφορά μεταξύ του ποσού των προϋπολογιστικών Γ.Β.Ε. και του λογαριασμού των πραγματικών Γ.Β.Ε. που πραγματοποιήθηκαν στην περίοδο αυτή. Παράδειγμα, στην επιχείρηση «Crimson Skies» ο προϋπολογιστικός συντελεστής των Γ.Β.Ε. ήταν 0,5 €ανά Ωρα Αμ. Εργασίας και οι προϋπολογιστικές Ωρες Άμεσης Εργασίας ήταν 600. Συνεπώς, βάσει του τύπου του Δείκτη των Γ.Β.Ε., τα Συνολικά Προϋπολογισθέντα Γ.Β.Ε. είναι 300 € Τα Πραγματικά Γ.Β.Ε. ανήλθαν σε 350 €για την περίοδο, οπότε βλέπουμε ότι υπάρχει μια **διαφορά** μεταξύ των Προϋπολογισθέντων και των Πραγματικών Γ.Β.Ε.. Η διαφορά αυτή χαρακτηρίζεται σαν **Υποκαταλογισθείσα ή Υπερκαταλογισθείσα Αξία Γ.Β.Ε..**

Στην περίπτωση μας, βλέπουμε πως η διαφορά μεταξύ των προϋπολογισθέντων Γ.Β.Ε. (= 300 €) και των Γ.Β.Ε. που πραγματοποιήθηκαν (=350 €) είναι 50 €περισσότερα - απ' ότι είχαν προϋπολογιστεί -, συνεπώς μιλάμε για μια περίπτωση Υποκαταλογισμού των Γ.Β.Ε. Στην αντίθετη περίπτωση, αυτήν του Υπερκαταλογισμού, θα ίσχυε ότι το ποσό των

προϋπολογισθέντων Γ.Β.Ε. θα ήταν μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των πραγματοποιηθέντων Γ.Β.Ε..

Τί συμβαίνει όμως σε μια τέτοια περίπτωση Υπέρ ή Υπό καταλογισμού των Γ.Β.Ε.; Τί γίνεται με το υπόλοιπο που έχει δημιουργηθεί; Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά είναι ότι, το υπόλοιπο «τακτοποιείται» με κάποιον από τους κάτωθι τρόπους:

A) Με διάθεσή του στο Κόστος Πωληθέντων. Είναι η πιο απλή μέθοδος και η περισσότερο αρεστή στις επιχειρήσεις, λόγω του γνωρίσματος της αυτού. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το Υπόλοιπο θα **προστεθεί** στο δημιουργηθέν, υπάρχων Κόστος Πωληθέντων (**περίπτωση Υποκαταλογισμού**) ή θα **αφαιρεθεί** από το Κόστος Πωληθέντων (**περίπτωση Υπερκαταλογισμού**), δίνοντάς μας το νέο Κόστος Πωληθέντων, το οποίο και θα αφαιρεθεί από το ποσό των Πωλήσεων, στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, προκειμένου να μας δώσει το Μεικτό Περιθώριο Κέρδους.

B) Με κατανομή του μεταξύ των λογαριασμών Παραγωγής Σε Εξέλιξη, του Κόστους Πωληθέντων και του Κόστους των Αποθεμάτων Ετοίμων Προϊόντων Τέλους, ανάλογα με τα τελικά υπόλοιπα στους λογαριασμούς αυτούς.

4.7 ΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΟΣΤΗ

Σε μια βιομηχανική επιχείρηση, εκτός των εξόδων της παραγωγής, υπάρχουν και τα έξοδα διαφόρων άλλων λειτουργιών της επιχείρησης, τα οποία χαρακτηρίζονται ως **Μη Βιομηχανικά Κόστη**. Πιο συγκεκριμένα, τα διάφορα είδη κόστους μιας επιχείρησης όπως μισθοί, παροχές τρίτων, ασφάλιστρα, αποσβέσεις κ.α. δεν απαντώνται μόνο στην λειτουργία της Παραγωγής, αλλά σε κάποιο ποσοστό εξυπηρετούν και τις άλλες λειτουργίες της όπως αυτήν της Διοίκησης, των Πωλήσεων κ.α.. Δηλαδή, οι δραστηριότητες της Διοίκησης, της Διαθέσεως κλπ δημιουργούν όμοια είδη κόστους με την λειτουργία της Παραγωγής. Εδώ πρέπει να σημειωθεί πως τα κόστη που δεν προορίζονται για την λειτουργία της Παραγωγής δεν πρέπει να μεταφέρονται στον λογαριασμό των Γ.Β.Ε., λόγω του ότι η δημιουργία των κοστών αυτών δεν σχετίζεται με την παραγωγή προϊόντων. Τα κόστη αυτά θεωρούνται έξοδα της περιόδου και κατανέμονται στο λειτουργικό κόστος για το οποίο προορίζονται.

4.8 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ

Οι βασικότεροι παράγοντες που προσδιορίζουν το Σύστημα Κοστολόγησης που θα τηρηθεί από την επιχείρηση είναι:

- Ø Το μέγεθος της επιχείρησης
- Ø Το είδος της παραγωγικής διαδικασίας
- Ø Ο αριθμός των διαφορετικών προϊόντων που θα παράγει η επιχείρηση
- Ø Η διάθεση των στελεχών έναντι του κόστους της πληροφόρησης
- Ø Οι Εξωτερικές μεταβλητές, όπως π.χ. νόμοι, ρυθμίσεις κ.α.

4.9 ΑΜΕΣΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ

Στο κεφάλαιό μας αυτό μέχρι τώρα, ασχοληθήκαμε με την κοστολόγηση του προϊόντος η οποία γίνεται σύμφωνα με την **διαδικασία της «απορρόφησης»**. Η όλη διαδικασία κοστολόγησης που έχουμε μελετήσει μέχρι τώρα χαρακτηρίζεται έτσι γιατί «φροντίζει» για την απορρόφηση όλου του Κόστους Παραγωγής από τις παραγόμενες μονάδες, Σταθερού και Μεταβλητού. Η διαδικασία αυτή που είδαμε είναι επίσης γνωστή και σαν **«Πλήρης Κοστολόγηση»**.

Για την κατανομή του κόστους οι κοστολόγοι έχουν να επιλέξουν μεταξύ αυτής και μιας άλλης μεθόδου, αυτήν της **Άμεσης Κοστολόγησης**. Ενώ η διαδικασία της Πλήρους Κοστολόγησης είναι καθιερωμένη και γενικώς αποδεκτή στην ετοιμασία και παρουσίαση χρηματοοικονομικών καταστάσεων (Ισολογισμούς, Καταστάσεις Εισοδήματος κλπ.) για εξωτερικούς χρήστες (μετόχους, Δημόσιο κλπ), η διαδικασία της Άμεσης Κοστολόγησης, παρόλο που σαν ιδέα δεν είναι νέα εντούτοις δεν έχει γίνει γενικά αποδεκτή από τις επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με την μέθοδο της Άμεσης Κοστολόγησης, **μόνο** τα κόστη της παραγωγής που είναι **άμεσα** συνδεδεμένα με την παραγωγική διαδικασία χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του Κόστους Παραγωγής των προϊόντων.⁴ Συνεπώς, το Κόστος Παραγωγής των προϊόντων περιλαμβάνει μόνο μεταβλητά κόστη, όπως Άμεσα Υλικά, Άμεση Εργασία και το μεταβλητό μέρος των Γ.Β.Ε.. Στην Άμεση Κοστολόγηση το σταθερό μέρος των Γ.Β.Ε. δεν μεταχειρίζεται σαν Κόστος Παραγωγής αλλά σαν Κόστος Περιόδου, δηλαδή αποκτά τον χαρακτηρισμό του εξόδου οπότε και επιδέχεται την ίδια μεταχείριση με τα υπόλοιπα λειτουργικά έξοδα της επιχείρησης, όπως τα Γ.Ε.Δ., Γ.Ε.Π., Γ.Ε.Χ. κλπ. Συνέπεια αυτού λοιπόν είναι πως **το ανά μονάδα κόστος του προϊόντος δεν περιλαμβάνει Σταθερά Γ.Β.Ε..**

Αντίθετα, στην Πλήρη Κοστολόγηση - όπως είδαμε και πιο πάνω -, ο υπολογισμός του Κόστους Παραγωγής των προϊόντων γίνεται από όλα τα

στοιχεία του Κόστους (Άμεσα Υλικά, Άμεση Εργασία και Γ.Β.Ε.) και χωρίς την διάκριση των Γ.Β.Ε. σε Σταθερά και Μεταβλητά.

Ο διαφορετικός υπολογισμός του ανά μονάδα κόστους των προϊόντων, δημιουργεί δύο σημαντικότερες διαφορές στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις που ετοιμάζονται σύμφωνα με την Πλήρη και την Άμεση Κοστολόγηση. Η πρώτη διαφορά εντοπίζεται στα κόστη που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του Κόστους με τις δύο μεθόδους. Η δεύτερη διαφορά προκύπτει από το είδος της πληροφόρησης που παρέχεται από τις Καταστάσεις Εισοδήματος.

Σύμφωνα με την πρώτη διαφορά - και βασική διαφορά -, η Άμεση Κοστολόγηση μεταχειρίζεται, όπως προείπαμε, το σταθερό μέρος των Γ.Β.Ε. σαν Κόστος Περιόδου, σαν Έξοδα που επιβαρύνουν τα Έσοδα, παρά σαν Κόστος Παραγωγής.

Σχετικά με την διαφορετική πληροφόρηση που παρέχεται με τις Καταστάσεις Εισοδήματος αξίζουν να αναφερθούν τα εξής: Η Πλήρης Κοστολόγηση με τον τρόπο ετοιμασίας της Κατάστασης Εισοδήματος αναφέρεται περισσότερο στα λειτουργικά κόστη, παρά στις οποιεσδήποτε άλλες διακρίσεις του. Οπότε, βάσει αυτής **το κόστος της λειτουργίας της παραγωγής αφαιρείται από τις Πωλήσεις** και από την διαφορά τους προκύπτει το **Μικτό Περιθώριο Κέρδους**. Τα **κόστη των λειτουργιών Διάθεσης και Διοίκησης αφαιρούνται από το Μικτό Κέρδος**, για τον υπολογισμό του **Λειτουργικού Αποτελέσματος**. Τέλος, το **κόστος της Χρηματοοικονομικής** λειτουργίας **αφαιρείται από το Λειτουργικό Αποτέλεσμα** για να προσδιορισθεί το **Καθαρό Κέρδος**.

Στην περίπτωση της Άμεσης Κοστολόγησης, η Κατάσταση Εισοδήματος συνδυάζεται περισσότερο με την συμπεριφορά του Κόστους, παρά με τις λειτουργίες της επιχείρησης. Το **Μεταβλητό Κόστος της Παραγωγής των μονάδων που πωλήθηκαν αφαιρείται από τις Πωλήσεις**, προκειμένου να υπολογιστεί το **Βιομηχανικό Περιθώριο Συμβολής**. Εν συνεχεία, τα **Μεταβλητά μη Βιομηχανικά Κόστη** αφαιρούνται από το **Βιομηχανικό Περιθώριο** για να καταλήξουμε στο **τελικό Περιθώριο Συμβολής**. Τέλος, **όλα τα σταθερά κόστη (Παραγωγής, Διάθεσης, Διοίκησης, Χρηματοοικονομικά)** αφαιρούνται από το **Περιθώριο Συμβολής** για να προσδιορισθεί το **Καθαρό Κέρδος**.

Όπως μπορεί εύκολα να παρατηρηθεί στα παραπάνω γραφόμενα, η πληροφόρηση που παρέχεται στα στελέχη της επιχείρησης με τις δύο αυτές Καταστάσεις Εισοδήματος είναι σε σημαντικότατο βαθμό διαφορετική και είναι αξιοσημείωτο γεγονός πως με την Άμεση Κοστολόγηση τα στελέχη μπορούν εύκολα να εκτιμήσουν την επίδραση πιθανών μεταβολών στην δραστηριότητα της επιχείρησης, αφού τα σταθερά και τα μεταβλητά κόστη αναφέρονται ξεχωριστά

4.10 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΜΕΣΗΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Άμεσης Κοστολόγησης είναι:

1) **Διαχωρισμός των Στοιχείων του Κόστους ανάλογα με την συμπεριφορά τους.** Η περίπτωση αυτή του διαχωρισμού των Στοιχείων του Κόστους αποτελεί την βάση του μοντέλου αυτού κοστολόγησης και αφορά τον χαρακτηρισμό των Στοιχείων του Κόστους σε Σταθερά κόστη και Μεταβλητά κόστη. Ο διαχωρισμός των δαπανών σε μεταβλητές και σταθερές γίνεται κατά την αρχική φάση καταχώρισής τους και ισχύει καθ' όλη τη διάρκεια της κοστολόγησης. Αυτού του είδους ο διαχωρισμός διατηρείται και στις διάφορες καταστάσεις που υποβάλλονται στη Διοίκηση, η οποία βοηθάται σε σημαντικότατο βαθμό στην λήψη αποφάσεων για τον προγραμματισμό και γενικά. Συνεπώς, όλα τα είδη κόστους (Παραγωγής, Διάθεσης, Διοίκησης, Χρηματοδοτήσεως) διαχωρίζονται, από την στιγμή που θα καταχωρηθούν, σε σταθερά και μεταβλητά κόστη. Εδώ, τέλος, θα πρέπει να γίνει μια παρατήρηση: Επειδή εκτός από τα μεταβλητά και τα σταθερά κόστη υπάρχουν και άλλα είδη κόστους, όπως έχουμε αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, όπως Ημιμεταβλητά κόστη κλπ και λόγω του ότι η Άμεση Κοστολόγηση αναγνωρίζει μόνο σταθερά και μεταβλητά κόστη, δημιουργείται ένα εύλογο ερώτημα: Τι συμβαίνει σε μια τέτοια περίπτωση; Η απάντηση είναι πως σε μια περίπτωση ημιμεταβλητών κοστών, τα ημιμεταβλητά αυτά κόστη θα χαρακτηριστούν σαν Σταθερά ή Μεταβλητά, αναλόγως με το ποιος είναι ο βασικός χαρακτήρας τους. Παράδειγμα, οι εποχιακές δαπάνες θα πρέπει να χαρακτηριστούν σαν σταθερές κ.ο.κ..

2) **Το κόστος του προϊόντος υπολογίζεται μόνο με τα Μεταβλητά κόστη της παραγωγικής λειτουργίας.** Συνεπώς, το κόστος παραγωγής ενός προϊόντος αποτελείται από τα κόστη των Άμεσων Υλικών, της Άμεσης Εργασίας και το μεταβλητό μέρος των Γ.Β.Ε., καθώς αποκλείεται το σταθερό μέρος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, το κόστος των αποθεμάτων του προϊόντος στο τέλος της περιόδου να μην περιλαμβάνει Σταθερά Γ.Β.Ε., αφού αυτά δεν περιλαμβάνονται στο κόστος παραγωγής του προϊόντος. Άλλωστε το σημείο αυτό αποτελεί και την βασικότερη διαφορά μεταξύ της Άμεσης και της Πλήρους Κοστολόγησης, αφού σύμφωνα με την Πλήρη Κοστολόγηση, τα Σταθερά Γ.Β.Ε. περιλαμβάνονται στο κόστος παραγωγής των προϊόντων, άρα και το κόστος των αποθεμάτων των προϊόντων περιλαμβάνει κάποιο μέρος Σταθερών Γ.Β.Ε.. Στην περίπτωση αυτή οφείλεται και το ότι το υπολογιζόμενο αποτέλεσμα της περιόδου θα διαφέρει στα δύο αυτά είδη κοστολόγησης. Τάυτιση του αποτελέσματος υπάρχει μόνο κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. Για το τέλος, να σημειωθεί πως εννοείται ότι τα Μεταβλητά έξοδα Πώλησης δεν περιλαμβάνονται στο κόστος αποθεμάτων των

προϊόντων, καθώς εξ' ορισμού τα έξοδα Πώλησης επιβαρύνουν το προϊόν κατά τη στιγμή της πώλησης.

3) **Τα Σταθερά Γ.Β.Ε. χαρακτηρίζονται σαν Κόστος Περιόδου.** Αυτό σημαίνει πως τα Σταθερά Γ.Β.Ε., σαν Κόστος Περιόδου που είναι και επειδή δεν περιλαμβάνονται στο Κόστος Παραγωγής, επιβαρύνουν το αποτέλεσμα της χρήσης και είναι μειωτικά των Εσόδων. Επομένως, τα Σταθερά Γ.Β.Ε. μαζί με τα υπόλοιπα Κόστη Περιόδου αφαιρούνται από το Περιθώριο Συμβολής, προκειμένου να προσδιορισθεί έτσι το Καθαρό Αποτέλεσμα ή Εισόδημα.

Συνοψίζοντας, παρατηρούμε πως η ακολουθούμενη διαδικασία κατάταξης των δαπανών είναι η εξής:

Α' Κατάταξη

Κατάταξη ανάλογα με την συμπεριφορά τους σε σχέση με τους μεταβαλλόμενους ρυθμούς απασχόλησης, δηλ. την διάκρισή τους σε Σταθερές και Μεταβλητές δαπάνες.

Β' Κατάταξη

Κατάταξη κατά λειτουργία ή κατά κέντρο κόστους. Με άλλα λόγια, διάκριση σε Μεταβλητά (Κόστη - Έξοδα) των λειτουργιών της Παραγωγής, της Διοίκησης, της Διαθέσεως και της Χρηματοοικονομικής και σε Σταθερά (Κόστη - Έξοδα) των αντίστοιχων λειτουργιών.

Γ' Κατάταξη

Κατάταξη κατά λειτουργία κόστους σε Κόστος κατ' είδος. Διάκριση, δηλαδή, σε Δαπάνες Προσωπικού, Ηλεκτρ. Ρεύμα, Αποσβέσεις κλπ.

4.11 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΥΣ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Πλήρους Κοστολόγησης είναι:

1) **Διαχωρισμός των δαπανών κατά λειτουργία ή κατά κέντρα κόστους.** Η περίπτωση διαχωρισμού αυτή προηγείται της διάκρισης των δαπανών σε κόστος κατ' είδος. Δηλαδή, δίνεται έμφαση στην αιτία που προκάλεσε την δαπάνη. Βασιζόμενοι, λοιπόν, στην αιτία πραγματοποίησης της δαπάνης μπορούμε να καταλήξουμε στην πιο κάτω παρατήρηση, όσον αφορά την κατάταξη των δαπανών κατ' είδος:

A' Κατάταξη

Κατά λειτουργία ή κατά κέντρο κόστους ή κατά τμήμα. Σύμφωνα με την κατάταξη αυτή, οι δαπάνες κατ' είδος ταξινομούνται κατά λειτουργία (Παραγωγής, Διοίκησης, Διαθέσεως, Χρηματοοικονομικής) χωρίς κανέναν διαχωρισμό των δαπανών σε Σταθερό και Μεταβλητό μέρος.

B' Κατάταξη

Κόστος ή Έξοδο κατ' είδος. Σύμφωνα με την κατάταξη αυτή στα πλαίσια των λειτουργιών της επιχείρησης δημιουργούνται κόστη ή έξοδα κατ' είδος όπως π.χ. Δαπάνες Προσωπικού, Αποσβέσεις, Συντηρήσεις κλπ.

2) Το Κόστος Παραγωγής του προϊόντος περιλαμβάνει όλο το λειτουργικό κόστος της Παραγωγής. Άρα, με τη μέθοδο της Πλήρους Κοστολόγησης το ανά μονάδα κόστος παραγωγής των προϊόντων αποτελείται από το κόστος των Άμεσων Υλικών, της Άμεσης Εργασίας και από το σύνολο των Γ.Β.Ε., Σταθερών και Μεταβλητών.

4.12 ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΔΥΟ ΜΕΘΟΔΟΥΣ

Από όσα έχουμε αναπτύξει μέχρι τώρα, μπορούμε να δούμε εύκολα πως η βασική διαφορά των δύο μεθόδων έγκειται στον διαφορετικό τρόπο μεταχείρισης των Σταθερών Γ.Β.Ε.. Συνεπώς, το προσδιοριζόμενο Κόστος Παραγωγής του προϊόντος με την Άμεση Κοστολόγηση θα είναι μικρότερο του αντίστοιχου που υπολογίζεται με την Πλήρη Κοστολόγηση, αφού τα Σταθερά Γ.Β.Ε. χαρακτηρίζονται σαν κόστος περιόδου, με αποτέλεσμα να μην επιβαρύνουν το Κόστος Παραγωγής του προϊόντος, αλλά τα Έξοδα Εκμετάλλευσης της περιόδου.

Το γεγονός πως στο Κόστος Παραγωγής του προϊόντος, βάσει της μεθόδου της Άμεσης Κοστολόγησης, δεν περιλαμβάνονται και τα Σταθερά Γ.Β.Ε. έχει ως συνέπεια ότι, αν μέρος της παραγωγής έχει πωληθεί σε μια συγκεκριμένη διαχειριστική περίοδο και το υπόλοιπο παραμένει ως απόθεμα, το κόστος του αποθέματος αυτού, σαν μέρος της όλης παραγωγής της περιόδου, δεν θα περιλαμβάνει οποιοδήποτε ποσό Σταθερών Γ.Β.Ε.. Αντιθέτως, στην περίπτωση της Πλήρους Κοστολόγησης, το κόστος του αποθέματος θα περιλαμβάνει ένα ποσοστό του συνόλου των Σταθερών Γ.Β.Ε. της περιόδου. Συνέπεια αυτού είναι, λοιπόν, το κόστος του αποθέματος του προϊόντος με την Άμεση Κοστολόγηση θα είναι μικρότερο σε σχέση με το αντίστοιχο κόστος της Πλήρους Κοστολόγησης, καθώς δεν θα περιλαμβάνει στην σύνθεσή του ένα επιπλέον

στοιχείο κόστους, κάποιο ποσοστό Γ.Β.Ε. δηλαδή. Το σύνολο των Σταθερών Γ.Β.Ε. αφαιρείται από το Περιθώριο Συμβολής σαν ένα από τα Έξοδα Εκμετάλλευσης.

Η διαφοροποίηση στο αποτέλεσμα οφείλεται στο γεγονός ότι με την Πλήρη Κοστολόγηση, τα Έσοδα συσχετίζονται μόνο με εκείνο το τμήμα των Σταθερών Γ.Β.Ε. που περιλαμβάνεται στο κόστος των προϊόντων που πωλήθηκαν, ενώ σύμφωνα με την Άμεση Κοστολόγηση, τα Έσοδα συσχετίζονται με το σύνολο των Σταθερών Γ.Β.Ε..

Άρα στην Άμεση Κοστολόγηση, το σύνολο των Σταθερών Γ.Β.Ε. που πραγματοποιήθηκαν στην λογιστική περίοδο επιβαρύνουν τα Αποτελέσματα Χρήσης, μέσω των Εξόδων Εκμετάλλευσης, ανεξαρτήτως αν υπάρχει διαφορά ποσοτική μεταξύ παραγωγής και πώλησης. Αντιθέτως, στην Πλήρη Κοστολόγηση, το ποσό των Σταθερών Γ.Β.Ε. με το οποίο επιβαρύνεται η περίοδος μέσω του κόστους των προϊόντων που πωλήθηκαν, μπορεί να είναι μικρότερο ή μεγαλύτερο από το ύψος των Σταθερών Γ.Β.Ε. της χρήσης. Το αν θα είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο εξαρτάται από την σχέση της ποσότητας των προϊόντων που παράχθηκαν και της αντίστοιχης ποσότητας που πωλήθηκε. Προκειμένου να αντιληφθούμε καλύτερα τα ανωτέρω παραθέτουμε τις πιο κάτω υποθέσεις και αργότερα θα δούμε κάποια παραδείγματα πάνω σ' αυτά

Υπόθεση 1η

Η ποσότητα που παράχθηκε είναι μεγαλύτερη από την ποσότητα που πωλήθηκε (Αρχικό Απόθεμα < Τελικό Απόθεμα)

Σύμφωνα με την υπόθεση αυτή, ένα μέρος της παραγωγής της διαχειριστικής περιόδου παρέμεινε σαν απόθεμα στο τέλος της περιόδου και επομένως, το απόθεμα αυτό ποσοτικά θα είναι μεγαλύτερο από οποιοδήποτε απόθεμα υπήρχε στην αρχή της περιόδου.

Με βάση την Άμεση Κοστολόγηση, το απόθεμα αυτό δεν θα επιβαρύνεται με κανένα ποσοστό Σταθερών Γ.Β.Ε.. Κάτι που δεν συμβαίνει στην περίπτωση της Πλήρους Κοστολόγησης, λόγω του ότι μόνο ένα ποσοστό των Σταθερών Γ.Β.Ε. βαρύνει το κόστος των προϊόντων που πωλήθηκαν και συνεπώς, εκπνέει, δηλ. γίνεται έξοδο μέσα στη χρήση, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό των Σταθερών Γ.Β.Ε. ενσωματώνεται στο κόστος του αποθέματος που παραμένει στο τέλος της περιόδου.

Από την υπόθεση προκύπτει, ότι ενώ στην Άμεση Κοστολόγηση η διαχειριστική περίοδος απορροφά ολόκληρο το ποσό των Σταθερών Γ.Β.Ε., στην Πλήρη Κοστολόγηση η χρήση επιβαρύνεται με ένα μόνο ποσοστό Σταθερών Γ.Β.Ε. της περιόδου έχοντας ως μετέπειτα συνέπεια **το λογιστικό αποτέλεσμα να είναι μεγαλύτερο στην Πλήρη Κοστολόγηση απ' ότι στην Άμεση.**

Υπόθεση 2^η

Η ποσότητα που παράχθηκε είναι μικρότερη από την ποσότητα που πωλήθηκε (Αρχικό Απόθεμα > Τελικό Απόθεμα)

Σύμφωνα με την υπόθεση αυτή, οι πωλήσεις της περιόδου τροφοδοτήθηκαν από ολόκληρη την παραγωγή της περιόδου και επιπλέον από ένα τμήμα από το απόθεμα αρχής της περιόδου, με συνέπεια το απόθεμα που τυχόν απέμεινε στο τέλος της περιόδου να είναι μικρότερο από το απόθεμα της αρχής.

Βάσει της Άμεσης Κοστολόγησης, λοιπόν, το απόθεμα αρχής της περιόδου που τροφοδότησε με το σύνολό του ή με ένα τμήμα του τις πωλήσεις της περιόδου δεν περιλαμβάνει κανένα ποσό Σταθερών Γ.Β.Ε. της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου, με συνέπεια οι πωλήσεις της περιόδου να επιβαρυνθούν μόνο με το σύνολο των Σταθερών Γ.Β.Ε. της περιόδου. Αντιθέτως, στην περίπτωση της Πλήρους Κοστολόγησης, το κόστος των προϊόντων που πωλήθηκαν θα περιλαμβάνει Σταθερά Γ.Β.Ε. δύο διαφορετικών περιόδων. Με άλλα λόγια, το Κόστος Πωληθέντων θα περιλαμβάνει: α) το σύνολο των Σταθερών Γ.Β.Ε. της τρέχουσας περιόδου και β) τμήμα ή ολόκληρο το ποσοστό των Σταθερών Γ.Β.Ε. της προηγούμενης περιόδου αυτών που απέμειναν (Αποθέματα Τέλους της προηγούμενης περιόδου).

Από την υπόθεση αυτή προκύπτει ότι στην Πλήρη Κοστολόγηση το ποσό των Σταθερών Γ.Β.Ε. που αφαιρείται από τα Έσοδα της χρήσης, μέσω του Κόστους Πωληθέντων, θα είναι μεγαλύτερο από το σύνολο των Σταθερών Γ.Β.Ε. της ίδιας περιόδου, αφού μέσα στο κόστος των προϊόντων που πωλήθηκαν θα περιλαμβάνεται και μέρος Σταθερών Γ.Β.Ε. της προηγούμενης χρήσης. Συνεπώς, επειδή το ποσό των Σταθερών Γ.Β.Ε. που επιβαρύνει την χρήση με την Πλήρη Κοστολόγηση είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσό που προκύπτει με την Άμεση Κοστολόγηση, προκύπτει ότι **το λογιστικό αποτέλεσμα θα είναι μικρότερο στην Πλήρη Κοστολόγηση απ' ό,τι στην Άμεση.**

Παραδείγματα

- Διαμόρφωση του αποτελέσματος με την Άμεση και την Πλήρη Κοστολόγηση

Η παραγωγή της βιομηχανικής επιχείρησης «Symetron.co» το 2005 ανήλθε σε 20.000 μονάδες προϊόντος, οι οποίες πωλήθηκαν προς 5 €ανά μονάδα. Τα κόστη και τα έξοδα της περιόδου ήταν τα εξής:

Άμεσα Υλικά 5.000 €
Άμεση Εργασία 1.500 €
Μεταβλητά Γ.Β.Ε. 1.000 €
Σταθερά Γ.Β.Ε. 1.000 €
Μεταβλητά Έξοδα Πωλήσεων 500 €

Σταθερά Έξοδα Πωλήσεων 700 €
 Μεταβλητά Έξοδα Διοίκησης 500 €
 Σταθερά Έξοδα Διοίκησης 700 €

Σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα, το λογιστικό αποτέλεσμα και με τις δύο μεθόδους θα είναι το εξής:

1) Άμεση Κοστολόγηση

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΤΟΥΣ 2005 ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Symetron.co		
Πωλήσεις ¹ 20.000 X 5	100.000	
<i>Μείον</i> Μεταβλητό Κόστος Παραγωγής		
Άμεσα Υλικά	5.000	
Άμεση Εργασία	1.500	
Γ.Β.Ε.	<u>1.000</u>	<u>7.500</u>
Βιομηχανικό Περιθώριο Συμβολής		92.500
<i>Μείον</i> Μεταβλητά Έξοδα		
Γ.Ε.Δ.	500	
Γ.Ε.Π.	<u>500</u>	<u>1.000</u>
Περιθώριο Συμβολής		91.5000
<i>Μείον</i> Σταθερά Έξοδα Εκμετάλλευσης		
Γ.Β.Ε.	1.000	
Γ.Ε.Δ.	700	
Γ.Ε.Π.	<u>700</u>	<u>2.400</u>
Καθαρό Εισόδημα		<u>89.100</u>

2) Πλήρης Κοστολόγηση

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΤΟΥΣ 2005 ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Symetron.co		
Πωλήσεις 20.000 X 5		100.000
<i>Μείον</i> Κόστος Παραγωγής		
Άμεσα Υλικά	5.000	
Άμεση Εργασία	1.500	
Γ.Β.Ε.	<u>2.000</u>	<u>8.500</u>
Μεικτό Κέρδος		91.5000
<i>Μείον</i> Έξοδα Εκμετάλλευσης		
Γ.Ε.Δ.	1.200	

¹ Κύκλος Εργασιών

Γ.Ε.Π.	<u>1.200</u>	<u>2.400</u>
Καθαρό Εισόδημα		<u>89.100</u>

Παρατηρώντας το αποτέλεσμα, στις παραπάνω καταστάσεις, από τις δύο μεθόδους, βλέπουμε ότι είναι το ίδιο ακριβώς και δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετικά, αφού δεν υπάρχουν αποθέματα αρχής και τέλους (Αρχικό Απόθεμα = Τελικό Απόθεμα). Κατά συνέπεια, **βασική προϋπόθεση προκειμένου να μην υπάρχει διαφοροποίηση στο λογιστικό αποτέλεσμα με τις δύο μεθόδους είναι είτε να μην υπάρχουν αποθέματα αρχικά και τελικά, είτε από την στιγμή που θα υπάρχουν αποθέματα αρχής και τέλους, τα αποθέματα αυτά να είναι ίσα κατά ποσότητα και κατά αξία, δηλαδή το Κόστος των Παραχθέντων προϊόντων να ισούται με το Κόστος των Πωληθέντων.**

- **Υπόθεση 1^η (Η ποσότητα που παράχθηκε είναι μεγαλύτερη από την ποσότητα που πωλήθηκε - Α.Α. < Τ.Α.)**

Παρακάτω παρατίθεται η περίπτωση της βιομηχ. επιχείρησης «Symetron.co», με τα παραπάνω δεδομένα να ισχύουν ως έχουν και έστω ότι το Απόθεμα Αρχής είναι 3.000 μον. και το Απόθεμα Τέλους είναι 5.000 μον.. Το λογιστικό αποτέλεσμα και με τις δύο μεθόδους θα διαμορφωθεί ως εξής:

1) Πλήρης Κοστολόγηση

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑ ΜΟΝΑΔΑ ΚΟΣΤΟΥΣ

$$\frac{\text{Μεταβλητό Κόστος Παραγωγής}}{\text{Αριθμός Μονάδων}} = \frac{7.500}{20.000} = 0,38 \text{€Μον.}$$

$$\frac{\text{Σταθερό Κόστος Παραγωγής}}{\text{Αριθμός Μονάδων}} = \frac{1.000}{20.000} = 0,05 \text{€Μον.}$$

$$\text{Άρα, Συνολικό Κόστος Παραγωγής ανά μονάδα} = 0,38 + 0,05 = 0,43 \text{€Μον.}$$

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ

Αρχικό Απόθεμα (Α.Α.)	3.000	X	0,43	=	1.290€
+ Εισροή	20.000	X	0,43	=	8.600€
- Τελικό Απόθεμα (Τ.Α.)	5.000	X	0,43	=	2.150€
<u>Κόστος Πωληθέντων</u>	<u>= 18.000</u>	<u>X</u>	<u>0,43</u>	<u>=</u>	<u>7.740€</u>

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΤΟΥΣ 2005 ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Symetron.co

Πωλήσεις 18.000 X 5	90.000
- Κόστος Πωληθέντων	<u>7.740</u>
Μικτό Περιθώριο Κέρδους	82.260
- Γ.Ε.Δ.	1.200
- Γ.Ε.Π.	<u>1.200</u>
Καθαρό Εισόδημα	<u>79.860</u>

2) Άμεση Κοστολόγηση

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑ ΜΟΝΑΔΑ ΚΟΣΤΟΥΣ

$$\frac{\text{Μεταβλητό Κόστος Παραγωγής} = 7.500}{\text{Αριθμός Μονάδων} = 20.000} = 0,38\text{€Μον.}$$

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ

Αρχικό Απόθεμα (Α.Α.) 3.000 X 0,38	=	1.140€
+ Εισροή 20.000 X 0,38	=	7.600€
- Τελικό Απόθεμα (Τ.Α.) 5.000 X 0,38	=	<u>1.900€</u>
Κόστος Πωληθέντων = 18.000 X 0,38	=	6.840€

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΤΟΥΣ 2005 ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Symetron.co

Πωλήσεις 18.000 X 5	90.000
- Κόστος Πωληθέντων	<u>6.840</u>
Βιομηχανικό Περιθώριο Κέρδους	83.160
- Μεταβλητά Έξοδα:	
Γ.Ε.Δ.	500
Γ.Ε.Π.	500
	<u>1.000</u>
Περιθώριο Συμβολής:	82.160
- Σταθερά Έξοδα:	
Γ.Β.Ε.	1.000
Γ.Ε.Δ.	700
Γ.Ε.Π.	<u>700</u>
	<u>2.400</u>
Καθαρό Εισόδημα	<u>79.760</u>

Παρατηρώντας την πιο πάνω διαδικασία, καθώς και τα αποτελέσματα, βλέπουμε πως στην μέθοδο της Πλήρους Κοστολόγησης, το ανά μονάδα κόστος ισούται με το Συνολικό ανά μονάδα Κόστος Παραγωγής, εν αντιθέσει με την Άμεση Κοστολόγηση, της οποίας το ανά μονάδα κόστος ισούται με το Μεταβλητό ανά μονάδα Κόστος, εξ' ορισμού. Τέλος, όσον αφορά το αποτέλεσμα μπορούμε να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα πως, **όταν το Αρχικό Απόθεμα είναι μικρότερο από το Τελικό Απόθεμα, υπάρχει καλύτερο καθαρό αποτέλεσμα στην περίπτωση της Πλήρους Κοστολόγησης.** Για τον λόγο αυτό και σε μια αντίστοιχη περίπτωση, θα είναι προτιμότερο, σαφώς, να χρησιμοποιείται αυτού του είδους η κοστολόγηση, αφού μας «φέρνει» καλύτερα αποτελέσματα, μεγαλύτερο κέρδος.

- **Υπόθεση 2^η (Η ποσότητα που παράχθηκε είναι μικρότερη από την ποσότητα που πωλήθηκε - Α.Α. > Τ.Α.)**

Στην περίπτωση της επιχείρησης «Symetron.co» πάλι. Τα δεδομένα ισχύουν ως έχουν και έστω ότι το Απόθεμα Αρχής είναι 6.000 μον. και το Απόθεμα Τέλους είναι 2.000 μον. Το λογιστικό αποτέλεσμα και με τις δύο μεθόδους θα διαμορφωθεί ως εξής:

1) Πλήρης Κοστολόγηση

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑ ΜΟΝΑΔΑ ΚΟΣΤΟΥΣ

$$\frac{\text{Μεταβλητό Κόστος Παραγωγής}}{\text{Αριθμός Μονάδων}} = \frac{7.500}{20.000} = 0,38\text{€Μον.}$$

$$\frac{\text{Σταθερό Κόστος Παραγωγής}}{\text{Αριθμός Μονάδων}} = \frac{1.000}{20.000} = 0,05\text{€Μον.}$$

$$\text{Άρα, Συνολικό Κόστος Παραγωγής ανά μονάδα} = 0,38 + 0,05 = 0,43\text{€Μον.}$$

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ

Αρχικό Απόθεμα (Α.Α.)	6.000	X	0,43	=	2.580€
+ Εισροή	20.000	X	0,43	=	8.600€

$$\begin{array}{r}
 \text{- Τελικό Απόθεμα (Τ.Α.)} 2.000 \times 0,43 = 860\text{€} \\
 \text{Κόστος Πωληθέντων} = 24.000 \times 0,43 = 10.320\text{€}
 \end{array}$$

**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΤΟΥΣ 2005 ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
Symetron.co**

Πωλήσεις 24.000 X 5	120.000
<u>- Κόστος Πωληθέντων</u>	<u>10.320</u>
Μικτό Περιθώριο Κέρδους	109.680
- Γ.Ε.Δ.	1.200
<u>- Γ.Ε.Π.</u>	<u>1.200</u>
Καθαρό Εισόδημα	<u>107.280</u>

2) Άμεση Κοστολόγηση

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑ ΜΟΝΑΔΑ ΚΟΣΤΟΥΣ

$$\begin{array}{r}
 \text{Μεταβλητό Κόστος Παραγωγής} = \frac{7.500}{20.000} = 0,38\text{€Μον.} \\
 \text{Αριθμός Μονάδων} \quad \quad \quad 20.000
 \end{array}$$

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΠΩΛΗΘΕΝΤΩΝ

$$\begin{array}{r}
 \text{Αρχικό Απόθεμα (Α.Α.)} 6.000 \times 0,38 = 2.280\text{€} \\
 + \text{Εισροή} \quad \quad \quad 20.000 \times 0,38 = 7.600\text{€} \\
 \text{- Τελικό Απόθεμα (Τ.Α.)} 2.000 \times 0,38 = 760\text{€} \\
 \text{Κόστος Πωληθέντων} = 24.000 \times 0,38 = 9.120\text{€}
 \end{array}$$

**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΤΟΥΣ 2005 ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ
Symetron.co**

Πωλήσεις 24.000 X 5	120.000
<u>- Κόστος Πωληθέντων</u>	<u>9.120</u>
Βιομηχανικό Περιθώριο Κέρδους	110.880
- Μεταβλητά Έξοδα:	
Γ.Ε.Δ.	500
<u> Γ.Ε.Π.</u>	<u>500</u>
Περιθώριο Συμβολής:	109.880

- Σταθερά Έξοδα:		
Γ.Β.Ε.	1.000	
Γ.Ε.Δ.	700	
Γ.Ε.Π.	<u>700</u>	<u>2.400</u>
Καθαρό Εισόδημα		<u>107.480</u>

Παρατηρώντας τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις δύο μεθόδους, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως, **όταν το Αρχικό Απόθεμα είναι μεγαλύτερο από το Τελικό Απόθεμα, υπάρχει καλύτερο καθαρό αποτέλεσμα στην περίπτωση της Άμεσης Κοστολόγησης.** Για τον λόγο αυτό και σε μια αντίστοιχη περίπτωση, θα είναι προτιμότερο, σαφώς, να χρησιμοποιείται αυτού του είδους η κοστολόγηση, αφού μας «φέρνει» καλύτερα αποτελέσματα, μεγαλύτερο κέρδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 :

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

1.Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες είναι σχέσεις μεταξύ μεγεθών, λογιστικής ή στατιστικής προελεύσεως, που καταρτίζονται με σκοπό τον προσδιορισμό της πραγματικής θέσεως ή της αποδοτικότητας των διάφορων τμημάτων ή ολόκληρων τομέων της οικονομικής μονάδας και, σε τελική ανάλυση, της πραγματικής καταστάσεως ολόκληρης της οικονομικής μονάδας ή και γενικότερα του κλάδου στον οποίο ανήκει η μονάδα αυτή.

Η ανάλυση των δεικτών είναι η μελέτη των σχέσεων μεταξύ διαφόρων λογαριασμών των καταστάσεων.. Κάθε μέτρο σχετίζει ένα στοιχείο του ισολογισμού ή της ανάλυσης εσόδων και εξόδων μ' ένα άλλο, ή, όπως συμβαίνει συχνότερα, σχετίζει ένα λογαριασμό ισολογισμού μ' ένα λειτουργικό στοιχείο (ανάλυση εσόδων και εξόδων). Μ' αυτόν τον τρόπο, δεν εξετάζουμε τόσο πολύ το απόλυτο μέγεθος του λογαριασμού της οικονομικής κατάστασης, αλλά, πιο σημαντικά, την ρευστότητα, τη δραστηριότητα, και την αποδοτικότητα της επιχείρησης..

Η πιο σημαντική δε χρησιμότητα των χρηματοοικονομικών δεικτών είναι το ότι διευκολύνουν τον επενδυτή στην εκτίμηση της παρελθοντικής και παρούσας οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, καθώς και των λειτουργιών των αποτελεσμάτων. Ο λόγος που γίνονται όλα αυτά είναι η ανάπτυξη πληροφοριών από το παρελθόν οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την πρόβλεψη του μέλλοντος. Δείκτες που οι όροι τους αναφέρονται σε διάστημα χρήσεως μικρότερο από δώδεκα (12) μήνες δεν είναι ενδεικτικοί της όλης καταστάσεως της οικονομικής μονάδας και κρίνονται πάντοτε σε συσχέτιση με δείκτες αντίστοιχων χρονικών περιόδων προηγούμενων ετών Αυτές οι γνώσεις λαμβάνονται από την ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών και των οικονομικών καταστάσεων.

Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες μπορούν να χωριστούν σε πέντε ομάδες: (1) ρευστότητα, (2) δραστηριότητα, (3) δανειακή εξάρτηση, (4) αποδοτικότητα και (5) κοινές μετοχές. Χρησιμοποιώντας τα στοιχεία του 2010 για τις βιομηχανίες **Symetron.co** από τις οικονομικές καταστάσεις (πίνακες 1,2 και 1,3), θα δούμε παρακάτω εν συντομία μερικά από τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα μέτρα σε καθεμιά από αυτές τις κατηγορίες.

5.1 ΜΕΤΡΑ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Η ρευστότητα ασχολείται με την ικανότητα της εταιρείας να ανταποκριθεί στα καθημερινά της λειτουργικά έξοδα και να ικανοποιήσει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Ρευστότητα είναι, με άλλα λόγια, η ικανότητα ταχείας μεταπώλησης ενός περιουσιακού στοιχείου του Ενεργητικού χωρίς να υπάρξει μεγάλη μεταβολή στην τιμή του και με ελάχιστη απώλεια της αξίας του. Το χρήμα αποτελεί το πιο ρευστό στοιχείο του Ενεργητικού γιατί μπορεί να χρησιμοποιείται άμεσα για όλες τις συναλλαγές μιας επιχείρησης.

Μια γενική άποψη της εταιρικής θέσης ρευστότητας μπορεί να ληφθεί συχνά από δύο μέτρα: την βραχυπρόθεσμη ρευστότητα και το καθαρό κεφάλαιο κινήσεως.

Βραχυπρόθεσμη ρευστότητα., υπολογίζεται ως:

$$\text{βραχ. ρευστότητα} = \frac{\text{κυκλοφορούν ενεργητικό}}{\text{κυκλοφορούν παθητικό}} \quad (\text{εξίσωση 1.1})$$

Το 2010, οι βιομηχανίες **Symetron.co** είχαν βραχ. ρευστότητα ίση με:

$$\text{Βραχ. ρευστ. για Symetron.co} = \frac{359.380 \text{ €}}{74.946 \text{ €}} = 4,79\text{€}$$

Το αποτέλεσμα δείχνει ότι η **Symetron.co** είχε 4,79€ σε βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα για κάθε € τρέχοντος χρέους. Πρόκειται για αρκετά υψηλό αριθμό, ο οποίος θα μπορούσε να θεωρηθεί πολύ ισχυρός.

Καθαρό κεφάλαιο κινήσεως. Μετρά το περίσσειμα των ρευστών κεφαλαίων πάνω από τις τρέχουσες υποχρεώσεις και αντανακλά την τρέχουσα ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στην πληρωμή των καθημερινών απαιτητών υποχρεώσεων της. Το πλεόνασμα των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων πάνω από τις τρέχουσες υποχρεώσεις, παρέχει ένα περιθώριο ασφαλείας για τα άτομα που έχουν επενδύσει χρηματικά ποσά στην επιχείρηση. Για το 2010, το καθαρό κεφάλαιο κινήσεως για τις βιομηχανίες **Symetron.co** ήταν ίσο με:

$$\text{Καθαρό κεφάλαιο κινήσεως} = \text{κυκλοφορούν ενεργητικό} - \text{κυκλοφορούν παθητικό} \quad (\text{Εξίσωση 1.2})$$

$$\text{Για Symetron.co} = 359.380 - 74.946 = 284,43\text{€}$$

Σπουδαίο ρόλο στην επάρκεια ή μη του κεφαλαίου κινήσεως παίζουν η ηλικία της επιχείρησης και η ποιότητα της διοικήσεώς της, καθώς και η κερδοφόρα δυναμικότητά της. Ανεπάρκεια και κακή διαχείριση του κεφαλαίου κινήσεως αποτελεί μία από τις σπουδαιότερες αιτίες πτωχεύσεων. Το Κεφάλαιο Κίνησης αποτελεί έναν δείκτη ευρωστίας της επιχείρησης ή με άλλα λόγια το περιθώριο προστασίας των βραχυχρόνιων πιστωτών της και της ομαλής λειτουργίας της στο παρόν και στο μέλλον..

5.2.ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Χρησιμοποιούνται προκειμένου να μετρηθεί ο βαθμός αποτελεσματικότητας μιας επιχειρήσεως στη χρησιμοποίηση των περιουσιακών στοιχείων, κατά πόσο

δηλαδή γίνεται ή όχι χρησιμοποίηση αυτών. Τρεις είναι οι πιο ευρέως χρησιμοποιούμενοι δείκτες δραστηριότητας που ασχολούνται με τους εισπρακτέους λογαριασμούς, τα αποθέματα και το σύνολο του ενεργητικού.

Σύνολο των “επί πιστώσει” πωλήσεων που εξοφλήθηκαν σε μια χρονική περίοδο. Στις περισσότερες οικονομικές καταστάσεις θα αποκαλύφθει ότι η πλευρά του ενεργητικού στον ισολογισμό κυριαρχείται από λίγους μόνο λογαριασμούς που αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό, των συνολικών στοιχείων του ενεργητικού. Φυσικά, αυτό συμβαίνει με την **Symetron.co**, όπου, όπως φαίνεται στον πίνακα 1.2, τρεις καταχωρήσεις (εισπρακτέοι) λογαριασμοί, απογραφή και καθαρό μακροπρόθεσμο ενεργητικό) αποτελούν το 95% περίπου του συνολικού ενεργητικού το 2010. Οι περισσότερες επιχειρήσεις επενδύουν ένα σημαντικό ποσό του κεφαλαίου τους σε εισπρακτέους λογαριασμούς και για αυτόν τον λόγο θεωρούνται ζωτικής σημασίας εταιρικό στοιχείο ενεργητικού. Το σύνολο των “επί πιστώσει” πωλήσεων που εξοφλήθηκαν μια χρονική περίοδο είναι ένα μέτρο υπολογισμού του τρόπου διαχείρισης αυτών των στοιχείων ενεργητικού. Υπολογίζεται ως ακολούθως:

$$\text{Σύνολο των επί πιστώσει πωλήσεων που εξοφλήθηκαν σε μια χρονική περίοδο} = \frac{\text{ετήσιες πωλήσεις}}{\text{εισπρακτέοι λογαριασμοί}} \quad (\text{Εξίσωση 1.3})$$

Ουσιαστικά, το νούμερο αυτό δείχνει το είδος της απόδοσης που λαμβάνει η εταιρεία από την επένδυσή της σε εισπρακτέους λογαριασμούς. Όταν άλλα πράγματα είναι ίσα, όσο υψηλότερο είναι αυτό το νούμερο, τόσο πιο ευνοϊκό είναι. Το 2010, η **Symetron.co** απέδωσε περίπου 5,8 φορές τους εισπρακτέους λογαριασμούς της, με άλλα λόγια, κάθε € που επενδύθηκε σε εισπρακτέους λογαριασμούς, υποστήριξε €5,76 σε πωλήσεις.

Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων. Ο έλεγχος της απογραφής είναι σημαντικός για την εταιρεία και συνήθως υπολογίζεται με το μέτρο της κυκλοφοριακής ταχύτητας των αποθεμάτων:

$$\text{Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων} = \frac{\text{ετήσιες πωλήσεις}}{\text{απογραφή}} \quad (\text{εξίσωση 1.4})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{806.610}{264.356} = 3,05 \text{ €}$$

Ξανά, όσο περισσότερα έξοδα κινήσεως (πωλήσεις) μπορεί να βγάλει η εταιρεία από την απογραφή της, τόσο καλύτερη είναι η απόδοσή της. Το νούμερο 3,05 για την **Symetron.co** αποκαλύπτει ότι τα αγαθά αγοράστηκαν και πουλήθηκαν από την απογραφή περίπου 3,0 φορές το χρόνο. Γενικά όσο υψηλότερο είναι το συνολικό νούμερο, τόσο λιγότερο χρόνο περνάει ένα τεμάχιο στην αποθήκη και, έτσι, τόσο καλύτερη απόδοση μπορεί να κερδίσει η εταιρεία.

Αναλογία του συνόλου του ενεργητικού προς τις πωλήσεις : δείχνει πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιείται το ενεργητικό για την υποστήριξη των πωλήσεων. Υπολογίζεται ως:

$$\text{Αναλογία του συνόλου του ενεργητικού προς τις πωλήσεις} = \frac{\text{ετήσιες πωλήσεις}}{\text{σύνολο ενεργητικού}} \quad (\text{εξίσωση 1.5})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{806.610}{338.620} = 1,79\text{€}$$

Σημειώστε ότι σ' αυτήν την περίπτωση η **Symetron.co** παράγει περίπου €1,80 σε έξοδα από κάθε € που επενδύει σε ενεργητικό. Ένας υψηλός αριθμός ο οποίος είναι σημαντικός επειδή έχει άμεση σχέση με την εταιρική αποδοτικότητα. Η βασική αρχή εδώ είναι η απόδοση στον ατομικό επενδυτή: Το κέρδος €100 από

μια επένδυση €1.000 είναι πολύ πιο επιθυμητό από το κέρδος των ιδίων €100 από μια επένδυση €2.000. Μια υψηλή αναλογία του συνόλου των πωλήσεων προς το ενεργητικό μπορεί να υπονοεί ότι τα εταιρικά στοιχεία ενεργητικού διαχειρίζονται πολύ καλά και ότι η επιχείρηση είναι σε θέση να πραγματοποιήσει ένα υψηλό επίπεδο πωλήσεων (και τελικά, κερδών) από τις επενδύσεις της στο ενεργητικό.

5.3.ΜΕΤΡΑ ΔΑΝΕΙΑΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Η δανειακή εξάρτηση ασχολείται με τους διάφορους τρόπους χρηματοδότησης της επιχείρησης και δείχνει το ποσό του χρέους που χρησιμοποιείται για την υποστήριξη των στοιχείων του ενεργητικού και των λειτουργιών της εταιρείας. Το ποσό χρέους στην χρηματοοικονομική δομή και η ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκριθεί στο χρέος της είναι τα σημαντικότερα θέματα που απασχολούν την ανάλυση της δανειακής εξάρτησης. Υπάρχουν δύο ευρέως χρησιμοποιούμενοι δείκτες δανειακής εξάρτησης: α) η σχέση των μακροπρόθεσμων οφειλών προς την τρέχουσα αξία του μετοχικού κεφαλαίου, μετράει το ποσό χρέους που χρησιμοποιείται από την εταιρεία, και β) ο δείκτης κάλυψης των χρηματοοικονομικών δαπανών, εκτιμάει το πόσο καλά μπορεί η εταιρεία να ανταποκριθεί στο χρέος της.

Σχέση μακροπρόθεσμων οφειλών προς την τρέχουσα αξία του μετοχικού κεφαλαίου. Μέτρο δανειακής εξάρτησης, ή σχετικό ποσό των κεφαλαίων που παρέχονται από τους δανειστές και τους ιδιοκτήτες, η σχέση των μακροπρόθεσμων οφειλών προς την τρέχουσα αξία του μετοχικού κεφαλαίου υπολογίζεται ως:

$$\begin{array}{l} \text{Σχέση μακροπρόθεσμων οφειλών} \\ \text{προς την τρέχουσα αξία} \\ \text{του μετοχικού κεφαλαίου} \end{array} = \frac{\text{μακροπρόθεσμο χρέος}}{\text{καθαρή θέση μετόχων εταιρείας}} \quad (\text{εξίσωση 1.6})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{83.723}{169.951} = 0,49\text{€}$$

Οι δανειακώς εξαρτημένες επιχειρήσεις διατρέχουν μεγάλο κίνδυνο αθέτησης της πληρωμής στα δάνειά τους, αυτός ο δείκτης είναι ιδιαίτερα χρήσιμος στην εκτίμηση της έκθεσης στον κίνδυνο της μετοχής. Η σχέση μακροπρόθεσμων οφειλών προς την τρέχουσα αξία του μετοχικού κεφαλαίου το 2010 για την **Symetron.co** ήταν σχετικά χαμηλή (στο 49%) ενώ δείχνει ότι το μεγαλύτερο μέρος του εταιρικού κεφαλαίου προέρχεται από τους μετόχους. Με άλλα λόγια δείχνει ότι υπήρχαν μόνο 49 σεντς χρέους στην κεφαλαιακή δομή για κάθε €της, καθαρής θέσης.

Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών. Μετρά την ικανότητα της επιχείρησης να ανταπεξέλθει στις πληρωμές σταθερού επιτοκίου. Υπολογίζεται ως:

$$\text{Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών} = \frac{\text{κέρδη πριν το επιτόκιο και τους φόρους}}{\text{έξοδα επιτοκίου}} \quad (\text{εξίσωση 1.7})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{25.955+5.765}{5.765} = 5,50\text{€}$$

Ο δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών της **Symetron.co** δείχνει ότι η επιχείρηση έχει περίπου €5,50 διαθέσιμα για να καλύψει κάθε € εξόδων επιτοκίου. Κατά κανόνα, ένας δείκτης κάλυψης 6 ή 7 φορές επί των εσόδων θεωρείται αρκετά ισχυρός. Συνήθως δεν υπάρχει ιδιαίτερη ανησυχία μέχρι να πέσει το μέτρο κάτω από τις 2 ή 3 φορές επί των εσόδων.

5.4.ΜΕΤΡΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Ο αριθμοδείκτης αυτός απεικονίζει το ποσοστιαίο μέγεθος του μικτού κέρδους επί των συνολικών πωλήσεων. Φανερώνει το μικτό κέρδος της επιχείρησης για κάθε ένα ευρώ καθαρών πωλήσεων που πραγματοποιεί. Υπάρχουν τρεις ευρέως χρησιμοποιούμενοι δείκτες αποδοτικότητας: Το περιθώριο καθαρού κέρδους, η απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού και η απόδοση κεφαλαίου.

Περιθώριο καθαρού κέρδους: Δείχνει το ποσοστό κέρδους από τις πωλήσεις και άλλα έσοδα. Υπολογίζεται ως:

$$\text{Περιθώριο καθαρού κέρδους} = \frac{\text{καθαρό κέρδος μετά τη φορολογία}}{\text{συνολικά έσοδα}} \quad (\text{εξίσωση 1.8})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{18.005}{614.906} = 2,9\%$$

Ο δείκτης αυτός φανερώνει το καθαρό κέρδος που απορρέει στην επιχείρηση για κάθε ένα ευρώ πωλήσεων που πραγματοποιεί. Είναι δηλαδή το πραγματικό ποσοστό καθαρού κέρδους με το οποίο λειτουργεί η επιχείρηση. Η **Symetron.co** είχε περιθώριο καθαρού κέρδους 2,9% το 2010 - δηλαδή, η απόδοση της εταιρείας επί των πωλήσεων ήταν μόλις 3 σεντς για κάθε €

Απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού. Η απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού αποκαλύπτει την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης στην παραγωγή κέρδους από το ενεργητικό που έχει διαθέσιμο – και είναι ίσως ο μόνος πιο σημαντικός δείκτης απόδοσης. Υπολογίζεται ως:

$$\text{Απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού} = \frac{\text{καθαρό κέρδος μετά τη φορολογία}}{\text{συνολικό ενεργητικό}} \quad (\text{εξίσωση 1.9})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{18.005}{339.906} 620 = 5,3 \%$$

Στην περίπτωση των βιομηχανιών **Symetron.co**, η εταιρεία κέρδισε 5,3% των επενδύσεων του ενεργητικού το 2010. Μια απόδοση 5,3% δεν είναι κι άσχημη -, όπως θα δούμε πιο κάτω, είναι πάνω από το μέσο όρο. Κατά κανόνα, μια εταιρεία θα πρέπει να διατηρεί μια απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού όσο το δυνατόν υψηλότερη, καθώς όσο υψηλότερη είναι η απόδοση αυτή, τόσο πιο κερδοφόρος είναι η εταιρεία.

Απόδοση κεφαλαίου. Φανερώνει την έκταση στην οποία τα διοικητικά στελέχη μετατρέπουν την επένδυση των ιδιοκτητών σε περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποφέρουν κέρδος.

$$\text{Απόδοση κεφαλαίου} = \frac{\text{καθαρό κέρδος μετά τη φορολογία}}{\text{καθαρή θέση μετόχου}} \quad (\text{εξίσωση 1.8})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{18.005}{169.951} = 10,6\%$$

Η απόδοση κεφαλαίου δείχνει την ετήσια πληρωμή στους επενδυτές, η οποία στην περίπτωση της **Symetron.co** ανέρχεται στα 11 περίπου σεντς για κάθε €της καθαρής θέσης.

Διάσπαση της απόδοσης με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού (ROA) και της απόδοσης κεφαλαίου (ROE)

Η απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού αλλά και η απόδοση κεφαλαίου είναι πρωτεύοντες δείκτες της εταιρικής αποδοτικότητας. Η απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού, αποτελείται από δύο βασικά συστατικά στοιχεία: Το περιθώριο καθαρού κέρδους και την αναλογία του συνόλου του ενεργητικού προς τις πωλήσεις της επιχείρησης. Έτσι, αντί να χρησιμοποιήσουμε την εξίσωση 5.9 για να βρούμε την απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον ακόλουθο τύπο:

$$\begin{array}{l} \text{Απόδοση με βάση} \\ \text{τα στοιχεία του} \\ \text{ενεργητικού} \end{array} = \begin{array}{l} \text{περιθώριο} \\ \text{καθαρού} \\ \text{κέρδους} \end{array} \times \begin{array}{l} \text{αναλογία του συνόλου} \\ \text{του ενεργητικού} \\ \text{προς τις πωλήσεις} \end{array}$$

(εξίσωση 1.11)

Χρησιμοποιώντας τα νούμερα που υπολογίσαμε προηγουμένως για το περιθώριο καθαρού κέρδους και την αναλογία του συνόλου του ενεργητικού προς τις πωλήσεις (εξισώσεις 1.8 και 1.5), μπορούμε να βρούμε την απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού για την **Symetron.co** το 2010 ως ακολούθως:

$$\begin{array}{l} \text{Απόδοση με βάση} \\ \text{τα στοιχεία του} \\ \text{ενεργητικού} \end{array} = 2,9\% \times 1,79 = 5,2\%$$

Τα μικρά λάθη από στρογγυλοποίηση προέρχονται από τη διαφορά μεταξύ του αριθμού που υπολογίστηκε εδώ και του αριθμού που υπολογίστηκε νωρίτερα (5.2% εδώ έναντι 5.3% στην εξίσωση 1.9).

Γιατί να χρησιμοποιήσουμε αυτή την εκδοχή της απόδοσης με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού; Ο σημαντικότερος λόγος είναι ότι δείχνει τι οδηγεί τα εταιρικά κέρδη. Δηλαδή, ως επενδυτές θέλουμε να γνωρίζουμε εάν η απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού κινείται ανοδικά (ή καθοδικά) λόγω

βελτιώσεων (ή χειροτερεύσεων) στο εταιρικό περιθώριο κέρδους και/ή την αναλογία του συνόλου του ενεργητικού προς τις πωλήσεις.

Όπως μπορεί η απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού να διασπασθεί στα συστατικά της στοιχεία, έτσι μπορεί να διασπασθεί και ο δείκτης ROE. Ο ROE δεν είναι τίποτα παραπάνω από μια επέκταση της απόδοσης με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού, καθώς εισάγει τις εταιρικές χρηματοδοτικές αποφάσεις στην εκτίμηση της αποδοτικότητας. Δηλαδή, αυτός ο τύπος του δείκτη ROE υποδεικνύει το όριο στο οποίο μπορεί η χρηματοοικονομική εξάρτηση να αυξήσει την απόδοση στους μετόχους. Η χρήση του χρέους στην κεφαλαιακή δομή, ουσιαστικά σημαίνει ότι ο ROE θα είναι πάντα μεγαλύτερος από την απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού. Το ερώτημα είναι, πόσο μεγαλύτερη; Αντί να χρησιμοποιήσουμε τη συντομευμένη εκδοχή της απόδοσης κεφαλαίου (εξίσωση 1.10), μπορούμε να υπολογίσουμε την απόδοση κεφαλαίου ως ακολούθως:

$$\text{Απόδοση κεφαλαίου ROE} = \text{Απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού} \times \text{πολλαπλασιαστής καθαρής θέσης} \quad (\text{εξίσωση 1.12})$$

Όπου:

$$\text{Πολλαπλασιαστής καθαρής θέσης} = \frac{\text{συνολικό ενεργητικό}}{\text{συνολική καθαρή θέση μετόχων}}$$

Για να βρούμε την απόδοση κεφαλαίου σύμφωνα με την εξίσωση 1.12, πρέπει πρώτα να βρούμε για την **Symetron.co** τον πολλαπλασιαστή καθαρής θέσης :

$$\text{πολλαπλασιαστής καθαρής θέσης} = \frac{338.620}{169.951} = 1,99$$

Τώρα, μπορούμε να βρούμε την απόδοση κεφαλαίου για την **Symetron.co** το 2010, ως ακολούθως:

$$\text{Απόδοση κεφαλαίου} = 5,3\% \times 1,99 = 10,6\%$$

Εδώ μπορούμε να δούμε ότι η χρήση του χρέους (πολλαπλασιαστής καθαρής θέσης) έχει μεγιστοποιήσει - σ' αυτήν την περίπτωση διπλασιάσει - τις αποδόσεις στους μετόχους.

Εναλλακτικά, μπορούμε να επεκτείνουμε ακόμη περισσότερο την εξίσωση 1.12 διασπώντας την απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού στην εξίσωση στα συστατικά της μέρη. Σ' αυτήν την περίπτωση θα υπολογίζαμε την απόδοση κεφαλαίου ως:

$$\text{Απόδοση κεφαλαίου} = \frac{\text{Απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού}}{\text{πολλαπλασιαστής καθαρής θέσης}} \quad (\text{εξίσωση 1.13})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = 2,9\% \times 1,79 \times 1,99 = 10,6\%$$

Αυτή η εκτεταμένη εκδοχή της απόδοσης κεφαλαίου (ROE) είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, καθώς διευκολύνει τους επενδυτές στην εκτίμηση της αποδοτικότητας της εταιρείας όσον αφορά τρεις βασικούς παράγοντες: Το περιθώριο καθαρού κέρδους, την αναλογία του συνόλου του ενεργητικού προς τις πωλήσεις και την χρηματοοικονομική εξάρτηση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο επενδυτής μπορεί να εκτιμήσει εάν η απόδοση κεφαλαίου κινείται ανοδικά απλά επειδή η επιχείρηση χρησιμοποιεί περισσότερο χρέος ή λόγω του τρόπου διαχείρισης του ενεργητικού και των λειτουργιών. Για τους μετόχους, η απόδοση κεφαλαίου είναι ζωτικής σημασίας δείκτης αποδοτικότητας λόγω της επίδρασης που έχει στην ανάπτυξη και τα κέρδη.

5.5.ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

Χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της αποδοτικότητας μιας επιχείρησης για σκοπούς αποτίμησης μετοχών. Αυτοί οι δείκτες δείχνουν στον επενδυτή ακριβώς τι μέρος των συνολικών κερδών, μερισμάτων και καθαρής θέσης αναλογεί σε κάθε τεμάχιο μετοχής. Οι δημοφιλείς δείκτες κοινών μετοχών περιλαμβάνουν τα κέρδη ανά τεμάχιο, τον δείκτη τιμής προς κέρδη, τα μερίσματα κατά μετοχή, την απόδοση κατά μετοχή, τον δείκτη διανομής μερισμάτων και την λογιστική αξία ανά μετοχή.

Δείκτης τιμής προς κέρδη (P/E): Χρησιμοποιείται για τον καθορισμό του πώς αποτιμά η αγορά τις κοινές μετοχές της εταιρείας. Ο δείκτης τιμής προς κέρδη συσχετίζει τα εταιρικά κέρδη κατά μετοχή με την αγοραία τιμή της μετοχής:

$$\text{Δείκτης τιμής προς κέρδη} = \frac{\text{αγοραία τιμή κοινών μετοχών}}{\text{κέρδη κατά μετοχή}} \quad (\text{εξίσωση 1.14})$$

Για να υπολογίσουμε τον δείκτη τιμής προς κέρδη, πρέπει πρώτα να υπολογίσουμε τα κέρδη κατά μετοχή. Χρησιμοποιώντας την εξίσωση για τα κέρδη κατά μετοχή από το προηγούμενο κεφάλαιο, βλέπουμε ότι τα κέρδη κατά μετοχή για τις βιομηχανίες **Symetron.co** το 2010 ήταν:

$$\text{Κέρδη κατά μετοχή} = \frac{\text{καθαρό κέρδος μετά τη φορολογία - μερίσματα προνομιούχων μετοχών}}{\text{αριθμός εκκρεμούντων κοινών μετοχών}}$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{18.005}{3.800} = 4,74 \text{ €}$$

Σ' αυτήν την περίπτωση, τα εταιρικά κέρδη €18 εκατομμυρίων μεταφράζονται σε κέρδη €4.74 για κάθε τεμάχιο κοινών μετοχών. Σύμφωνα με αυτό το νούμερο για το κέρδος κατά μετοχή και την τρέχουσα αγοραία τιμή της μετοχής

(υποθέτουμε 48,50) μπορούμε να' χρησιμοποιήσουμε την εξίσωση 1.14 για να καθορίσουμε τον δείκτη τιμής προς κέρδη για τις βιομηχανίες **Symetron.co**:

$$\text{Δείκτης τιμής προς κέρδη} = \frac{48,50}{4,74} = 10,2 \text{ €}$$

Ουσιαστικά, η μετοχή πουλάει τώρα σε ένα πολλαπλάσιο περίπου 10 φορές των κερδών του 2010. Τα πολλαπλάσια της τιμής προς κέρδη παρουσιάζονται ευρέως στα χρηματοοικονομικά μέσα ενημέρωσης και είναι ένα σημαντικό μέρος πολλών μοντέλων αποτίμησης μετοχών.

Μέρισμα κατά μετοχή. Η αρχή εδώ είναι η ίδια όπως με το κέρδος κατά μετοχή, η μετατροπή των συνολικών μερισμάτων, των κοινών μετοχών που πληρώνει η εταιρεία σε νόμμερο κατά τεμάχιο. Το μέρισμα κατά μετοχή υπολογίζεται ως ς:

$$\text{Μέρισμα κατά μετοχή} = \frac{\text{ετήσια μερίσματα που πληρώνουν οι κοιν. μετοχ.}}{\text{σύνολο εκκρεμούντων κοινών μετοχών}} \quad (\text{εξίσωση 1.15})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{8,626}{3,800} = 2,27 \text{ €}$$

Για το φορολογικό έτος 2010 οι βιομηχανίες **Symetron.co**, πλήρωσαν μερίσματα €2,27 κατά μετοχή - σε τριμηνιαία βάση 57 περίπου σεντς το τεμάχιο. Μπορούμε να συσχετίσουμε τα μερίσματα κατά μετοχή με την αγοραία τιμή της μετοχής για να καθορίσουμε την παρούσα απόδοση κατά μετοχή: €2,27 / €48,50 = 4,7%

Άλλος ένας σημαντικός δείκτης για τα μερίσματα είναι ο δείκτης διανομής μερίσματος. Υποδεικνύει το ποσό κέρδους που πληρώνεται στους μετόχους υπό τη μορφή μερισμάτων. Οπότε, εάν τα έσοδα αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου, το ίδιο θα κάνουν και τα μερίσματα. Ο δείκτης διανομής μερίσματος υπολογίζεται ως:

$$\frac{\text{Δείκτης διανομής}}{\text{μερίσματος}} = \frac{\text{μερίσματα κατά μετοχή}}{\text{κέρδη κατά μετοχή}} \quad (\text{εξίσωση 1.16})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{2,27}{4,74} = 0,48 \text{ €}$$

Για τις βιομηχανίες **Symetron.co** το 2010 τα μερίσματα ανήλθαν στο 48% περίπου των κερδών. Αυτό είναι αρκετά συχνό, επειδή οι περισσότερες επιχειρήσεις που πληρώνουν μερίσματα τείνουν να πληρώνουν το 40 - 60% των κερδών. Ένα ποσοστό πολύ υψηλότερο απ' αυτό είναι συχνά σημάδι κινδύνου. Πράγματι, μόλις ο δείκτης διανομής πλησιάσει το 80% των κερδών, πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη προσοχή. Ένας τόσο υψηλός δείκτης διανομής είναι συχνά ένδειξη ότι η εταιρεία δεν θα κατορθώσει να διατηρήσει το τρέχον επίπεδο μερισμάτων κάτι που δεν είναι αρεστό στην αγορά είναι οι περικοπές στα μερίσματα.

Λογιστική αξία κατά μετοχή ασχολείται με την καθαρή θέση των μετοχών. Στην πραγματικότητα η λογιστική αξία είναι απλά ένας άλλος όρος για την καθαρή θέση και αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ συνολικού ενεργητικού και συνολικού παθητικού. Η λογιστική αξία κατά μετοχή υπολογίζεται ως:

$$\frac{\text{Λογιστική αξία}}{\text{κατά μετοχή}} = \frac{\text{καθαρή θέση μετόχων}}{\text{σύνολο εκκρεμούντων κοινών μετοχών}} \quad (\text{εξίσωση 1.17})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{169.951}{3.800} = 44,72 \text{ €}$$

Ίσως μία μετοχή να έπρεπε να πωλείται σε τιμή μεγαλύτερη της λογιστικής της αξίας (όπως η **Symetron.co**). Εάν όχι, αυτό θα μπορούσε να είναι ένδειξη πως κάτι δεν πάει καθόλου καλά με τις προοπτικές και την αποδοτικότητα της εταιρείας.

Ένας εύκολος τρόπος για να συσχετίσουμε τη λογιστική αξία μιας εταιρείας με την αγοραία τιμή της μετοχής είναι ο υπολογισμός της τιμής του δείκτη της λογιστικής αξίας:

$$\text{Τιμή λογιστικής αξίας} = \frac{\text{αγοραία τιμή κοινών μετοχών}}{\text{λογιστική αξία κατά μετοχή}} \quad (\text{εξίσωση 1.18})$$

$$\text{Για την Symetron.co} = \frac{48,50}{44,72} = 1,08 \text{ €}$$

Αυτός ο δείκτης δείχνει πόσο επιθετικά τιμάται μια μετοχή. Οι περισσότερες μετοχές έχουν τιμή λογιστικής αξίας μεγαλύτερη του 1,0 - πράγμα το οποίο απλά υποδεικνύει ότι η μετοχή πουλάει σε τιμή μεγαλύτερη της λογιστικής αξίας. Πράγματι, στις ισχυρές ανατιμητικές αγορές, δεν είναι σπάνια η ανεύρεση μετοχών που συναλλάσσονται σε τιμή διπλάσια, ή τριπλάσια της λογιστικής τους αξίας. Απ' την άλλη μεριά, μια τιμή δείκτη λογιστικής αξίας μόνο 1,08, όπως της **Symetron.co**, συχνά θεωρείται θετικό σημάδι (ειδικά από τους λεγόμενους επενδυτές αξίας) ότι η μετοχή τιμάται λογικά σε σχέση με την εσωτερική της βάση ενεργητικού.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

Αρκετοί επενδυτές βασίζονται στις δημοσιευμένες αναφορές για τέτοιες πληροφορίες. Οι χρηματιστηριακές επιχειρήσεις και μια σειρά

χρηματοοικονομικών υπηρεσιών εκδίδουν τέτοιες αναφορές. Όμως, οι επενδυτές, πρέπει να μπορούν να εκτιμήσουν αυτές τις πληροφορίες και για να το κάνουν αυτό απαιτείται κατανόηση των χρηματοοικονομικών δεικτών, αλλά και κάποιο επίπεδο απόδοσης με βάση το οποίο μπορούν να εκτιμήσουν τις τάσεις της εταιρικής αποδοτικότητας.

Χρησιμοποιούνται δύο τύποι επιπέδων απόδοσης στην ανάλυση των οικονομικών εκθέσεων: ο ιστορικός και ο κλαδικός. Με τα ιστορικά επίπεδα, πολλοί χρηματοοικονομικοί δείκτες και μέτρα αφορούν την εταιρεία για μια περίοδο τριών έως πέντε ετών ώστε να εκτιμηθούν οι αναπτυσσόμενες τάσεις στις εταιρικές λειτουργίες και την οικονομική κατάσταση. Τα κλαδικά επίπεδα, αντίθετα, διευκολύνουν τον επενδυτή να συγκρίνει τους χρηματοοικονομικούς δείκτες της εταιρείας με παρόμοιες επιχειρήσεις, ή με τα μέσα αποτελέσματα για τον κλάδο σαν σύνολο. Μελετώντας τις βιομηχανίες **Symetron.co**, θα δούμε πώς αυτά τα επίπεδα απόδοσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εκτίμηση και ερμηνεία των χρηματοοικονομικών δεικτών.

Ο πίνακας Α παρέχει μια περίληψη ιστορικών δεδομένων και τα μέσα κλαδικά στοιχεία (για το τελευταίο έτος) για τους περισσότερους από τους χρηματοοικονομικούς δείκτες που συζητήθηκαν πιο πάνω.

Τώρα, με βάση τους συγκριτικούς χρηματοοικονομικούς δείκτες που περιλαμβάνονται στον πίνακα Α, ακολουθούν μερικές παρατηρήσεις που μπορούμε να κάνουμε για την **Symetron.co**:

Πίνακας Α: Συγκριτικοί ιστορικοί & βιομηχανικοί δείκτες

		Ιστορικά στοιχεία για τις βιομηχανίες Symetron.co				Βιομηχ. δείκτες για την βιομηχανία ενδυμάτων (2010)
		2007	2008	2009	2010	
<i>Δείκτες ρευστότητας</i>						
Βραχυπρόθεσμη ρευστότητα	κυκλοφοριακή	3,05	2,86	3,10	3,29	2,87
<i>Δείκτες δραστηριότητας</i>						
Σύνολο των “επί πιστώσει” πωλήσεων που εξοφλήθηκαν σε μια χρονική περίοδο		5,22	4,87	5,52	5,76	8,00
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ή ρευστότητα αποθεμάτων		3,10	2,98	3,57	3,69	3,75
Αναλογία του συνόλου του ενεργητικού προς τις πωλήσεις		1,75	1,65	1,67	1,79	1,42
<i>Δείκτες δανειακής εξάρτησης</i>						
Σχέση μακροπρόθεσμων οφειλών		0,52	0,56	0,58	0,49	0,89
Δείκτες κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών		4,65	4,50	4,75	5,50	3,35
<i>Δείκτες αποδοτικότητας</i>						
Περιθώριο καθαρού κέρδους		3,6%	3,0%	2,7%	2,9%	2,5%
Απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού		6,3%	4,9%	4,6%	5,3%	3,9%
Απόδοση κεφαλαίου		11,8%	8,6%	9,8%	10,6%	8,9%
<i>Δείκτες κοινών μετοχών</i>						
Κέρδος κατά μετοχή		\$4,67	\$4,15	\$4,08	\$4,74	\$2,86
Δείκτης τιμής προς κέρδη		9,50	10,90	11,20	10,20	10,10
Απόδοση κατά μετοχή		4,90%	4,20%	4,20%	4,70%	3,9%

Δείκτης διανομής μερίσματος	47,0%	46,0%	47,0%	48,0%	45,5%
Λογιστική αξία κατά μετοχή	1,07	1,15	1,09	1,05	

- Διαπιστώνουμε μια μέτρια βελτίωση στην ήδη ισχυρή θέση ρευστότητας της **Symetron.co**: Η βραχυπρόθεσμη, κυκλοφοριακή ρευστότητα παραμένει πολύ ψηλότερα από το βιομηχανικό επίπεδο.

- Οι δείκτες δραστηριότητας φανερώουν ότι αν και το σύνολο των “επί πιστώσει” πωλήσεων που εξοφλήθηκαν σε μία χρονική περίοδο και η κυκλοφοριακή ρευστότητα βελτιώνονται, παραμένουν ωστόσο κάτω από τα βιομηχανικά επίπεδα: Το σύνολο των “επί πιστώσει” πωλήσεων που εξοφλήθηκαν σε μια χρονική περίοδο παρουσιάζεται στο περίπου 40% υπό του φυσιολογικού. Η θέση αποθεμάτων όμως έχει βελτιωθεί, παρόλο που είναι ακόμα λίγο χαμηλότερα από το μέσο. Τέλος, η αναλογία του συνόλου του ενεργητικού προς τις πωλήσεις έχει αυξηθεί από το προηγούμενο έτος και συνεχίζει να βρίσκεται αρκετά πάνω από το μέσο.

- Η θέση δανειακής εξάρτησης για τις βιομηχανίες **Symetron.co** φαίνεται καλά ελεγχόμενη: Η εταιρεία τείνει να χρησιμοποιεί πολύ λιγότερο χρέος στην χρηματοοικονομική της δομή από τη μέση επιχείρηση στη βιομηχανία ενδυμάτων. Η εκκαθάριση σε αυτή τη χρήση χρέους έρχεται υπό τη μορφή ενός δείκτη κάλυψης ο οποίος είναι αρκετά πάνω από το μέσο.

- Η εικόνα αποδοτικότητας για την **Symetron.co** είναι το ίδιο καλή, καθώς το περιθώριο κέρδους, η απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού και η απόδοση κεφαλαίου βελτιώνονται και παραμένουν αρκετά υψηλότερα από το βιομηχανικό μέσο όρο.

Με λίγα λόγια, η ανάλυση μας συμπεραίνει ότι αυτή η επιχείρηση, με πιθανή την εξαίρεση των πληρωτέων λογαριασμών, διαχειρίζεται αρκετά καλά και αποφέρει μεγάλο κέρδος. Τα αποτελέσματα αυτών αντανακλώνται στους δείκτες

κοινών μετοχών, οι οποίοι είναι συνεπώς ίσοι ή ανώτεροι από τους βιομηχανικούς δείκτες.

. Πολλά μπορούν να κερδηθούν με βάση το που στέκεται μια εταιρεία σε σχέση με τους ανταγωνιστές της και καθορίζοντας εάν πράγματι, είναι σε θέση να εκμεταλλευτεί τις διάφορες εξελίξεις. Ο πίνακας Β παρέχει μια σειρά συγκριτικών χρηματοοικονομικών στρατηγικών για την **Symetron.co** και τρεις από τους σημαντικότερους ανταγωνιστές της.

Πίνακας Β: Συγκριτικές χρηματοοικονομικές στατιστικές: **Symetron.co** και σημαντικότεροι ανταγωνιστές. (Όλα τα νούμερα αφορούν το έτος 2010 ή την 5ετή περίοδο που λήγει το 2010, €σε εκατομμύρια)

Οικονομικός Δείκτης	Βιομηχανίες Symetron.co	Όμιλος os pals	Βιομηχανίες ς Holden	Starwood, Inc.
Συνολικό ενεργητικό	338,6€	568,6 €	231,9€	469,4€
Μακροπρόθεσμο χρέος	53,7	124,8	41,5	128,1
Καθαρή θέση μετοχών	170,0	196,9	103,7	200,2
Καθαρή θέση μετοχών ως % του συνολικού ενεργητικού	50,2%	34,6 %	44,7%	42,6%
Συνολικά έσοδα	614,9	807,5	505,9	808,0
Καθαρά κέρδη	18,0	14,5	10,6	12,4
Περιθώριο καθαρού κέρδους	2,9%	1,8%	2,1%	1,5%
5ετή ποσοστά ανάπτυξης σε:				
Συνολικό ενεργητικό	8,9%	10,2 %	8,6%	5,6%
Συνολικά έσοδα	8,8%	9,5%	9,0%	3,5%
Καθαρά κέρδη	32,0%	18,0 %	7,5%	2,5%
Μερίσματα	10,8%	N/A	8,0%	6,0%
Αναλογία του συνόλου του ενεργητικού προς τις πωλήσεις	1,79X	1,42 X	2,18X	1,78X
Σχέση μακροπρόθεσμων οφειλών	0,49	0,74	0,60	0,84

προς την τρέχουσα αξία του μετοχικού κεφαλαίου				
Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών	5,50X	2,65 X	4,67X	2,26X
Απόδοση με βάση τα στοιχεία του ενεργητικού	5,30%	4,10 %	5,20%	4,50%
Απόδοση κεφαλαίου	10,60%	6,70 %	8,50%	9,20%
Δείκτης τιμής προς κέρδη	10,20X	10,20 X	13,60X	12,90
Δείκτης διανομής μερίσματος	48,00%	N/A	58,80%	67,00%
Απόδοση κατά μετοχή	4,70%	N/A	4,30%	6,25%
Τιμή λογιστικής αξίας	1,08	1,07	0,95	1,17

Τα διευθυντικά στελέχη χρησιμοποιούν τους χρηματοοικονομικούς δείκτες για να ελέγχουν τις λειτουργίες της επιχείρησης, για να εξασφαλίζουν αν οι επιχειρήσεις τους χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους πόρους, αποφεύγοντας τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας. Σκοπός είναι να εκτιμηθεί αν η χρηματοοικονομική και λειτουργική κατάσταση της επιχείρησης βελτιώνεται με το χρόνο και αν οι γενικοί δείκτες της είναι καλύτεροι ή χειρότεροι από τους δείκτες των ανταγωνιστριών εταιρειών.

Η ανάλυση των δεικτών επιτρέπει να καταλάβουμε καλύτερα τη σχέση ανάμεσα στον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Για να υπολογίσουμε πχ την αποδοτικότητα των επενδύσεων μιας επιχείρησης, πρέπει να γνωρίζουμε το σύνολο του ενεργητικού και τα καθαρά έσοδα. Επίσης ορισμένοι δείκτες μπορούν να δείξουν πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιούνται τα περιουσιακά στοιχεία και αν το μίγμα των υποχρεώσεων είναι καλό. Είναι προφανές ότι η χρήση των χρηματοοικονομικών δεικτών είναι ένα σημαντικό εργαλείο στο σύγχρονο χρηματοοικονομικό σχεδιασμό.

Υπάρχουν πάρα πολλοί μεμονωμένοι δείκτες, γενικά ταξινομούνται όμως σε πέντε μεγάλες κατηγορίες:

1. Δείκτες ρευστότητας
2. Δείκτες δραστηριότητας
3. Δείκτες χρέους
4. Δείκτες αποδοτικότητας
5. Δείκτες της αγοράς

5.7 ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Η ρευστότητα ενός περιουσιακού στοιχείου εξαρτάται από το πόσο γρήγορα μπορεί να μετατραπεί σε χρήμα χωρίς να προκαλέσει σημαντική ζημία. Η διαχείριση της ρευστότητας συνίσταται στη συσχέτιση των δανειακών απαιτήσεων με τη διάρκεια ζωής των περιουσιακών στοιχείων και άλλες ταμειακές ροές, ώστε να αποφευχθεί η τεχνητή αδυναμία πληρωμής. Ο υπολογισμός της ρευστότητας είναι σημαντικός. Στην ουσία, οι δείκτες ρευστότητας ελέγχουν το βαθμό φερεγγυότητας μιας επιχείρησης. Δύο γνωστοί δείκτες που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ρευστότητας μιας επιχείρησης είναι ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας και ο δείκτης άμεσης ρευστότητας.

5.7.1 ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας δείχνει τη σχέση ανάμεσα στο κυκλοφορούν ενεργητικό και τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις:

$$\text{Κυκλοφοριακή ρευστότητα} = \frac{\text{κυκλοφορούν ενεργητικό}}{\text{βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Η κυκλοφοριακή ρευστότητα μιας επιχείρησης που έχει κυκλοφορούν ενεργητικό αξίας 200 εκατομμυρίων € και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις ύψους 100 εκατομμυρίων € είναι προς 1:

$$\text{Κυκλοφοριακή ρευστότητα} = \frac{200.000.000}{100.000.000} = 2$$

Ο δείκτης κυκλοφοριακής ρευστότητας δείχνει σε γενικές γραμμές το περιθώριο ασφαλείας που έχει στη διάθεσή της μια επιχείρηση για να ικανοποιήσει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

Η κυκλοφοριακή ρευστότητα δε μετρά πάντα τον πραγματικό βαθμό ρευστότητας μιας επιχείρησης. Προφανώς, μια επιχείρηση με μεγάλα ταμειακά αποθέματα και εμπορεύσιμα χρεόγραφα είναι πιο ρευστή από μια επιχείρηση με μεγάλα αποθέματα και μεγάλες προθεσμίες είσπραξης των εισπρακτέων λογαριασμών. Ένας πιο λεπτομερής δείκτης για την αντιμετώπιση του προβλήματος της σύνθεσης των περιουσιακών στοιχείων θα έπρεπε να εξαιρεί το στοιχείο του ενεργητικού με τη μικρότερη ρευστότητα.

5.7.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΜΕΣΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ο δείκτης άμεσης ρευστότητας εστιάζει στα στοιχεία που ρευστοποιούνται με μεγαλύτερη ευχέρεια, και προσδιορίζει αν μια επιχείρηση θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις προς τους πιστωτές της στην περίπτωση που αντιμετωπίσει μια κατακόρυφη πτώση στις πωλήσεις.

$$\text{Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας} = \frac{\text{κυκλοφορούν ενεργητικό - αποθέματα}}{\text{βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

Παράδειγμα: Δείκτης άμεσης ρευστότητας

Στο προηγούμενο παράδειγμα, το κυκλοφορούν ενεργητικό ήταν 200 εκατομμύρια €. Τι γίνεται, όμως, αν τα 50 εκατομμύρια € δεσμεύονται σε αποθέματα; Ο δείκτης άμεσης ρευστότητας αυτής της επιχείρησης είναι:

$$\text{Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας} = \frac{200.000.000 - 50.000.000}{100.000.000} = 1,5$$

Αυτός ο αριθμός ίσως μας δείχνει ότι η επιχείρηση μπορεί να ανταποκριθεί εύκολα στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, γιατί δε φαίνεται να αντιμετωπίζει προβλήματα στην άντληση κεφαλαίων από άλλα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Από την άλλη μεριά, αυτή η επιχείρηση μπορεί να έχει μερικούς αμφίβολους εισπρακτέους λογαριασμούς ή να ανήκει σε ένα βιομηχανικό κλάδο υψηλής ευαισθησίας όπου οι πιστωτές εξοφλούνται σχετικά γρήγορα. Έτσι, αυτή η επιχείρηση ίσως πρέπει να έχει δείκτη άμεσης ρευστότητας 2 και ο δείκτης 1,5 να δηλώνει ότι θα πρέπει να προσπαθήσει να μειώσει τα αποθέματα ή να αυξήσει την αξία των υπόλοιπων ρευστοποιήσιμων στοιχείων της.

5.8 ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Οι δείκτες δραστηριότητας προσδιορίζουν την ταχύτητα με την οποία μπορεί μια επιχείρηση να αντλήσει κεφάλαια αν προκύψει τέτοια ανάγκη. Έτσι όσο ταχύτερα μπορεί να μετατρέψει μια επιχείρηση τα αποθέματα και τους εισπρακτέους της λογαριασμούς σε μετρητά, τόσο καλύτερη είναι η θέση της.

5.8.1 ΜΕΣΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ

Με τη μέση περίοδο είσπραξης μιας επιχείρησης, γνωρίζουμε πόσο καιρό πρέπει να περιμένει η επιχείρηση για να ρευστοποιηθούν οι εισπρακτέοι της

λογαριασμοί. Πρέπει να έχουμε υπόψη ότι στο σύνολο των πωλήσεων δεν περιλαμβάνονται οι πωλήσεις τοις μετρητοίς.

$$\text{Μέση περίοδος είσπραξης} = \frac{\text{εισπρακτέοι λογαριασμοί}}{(\text{Ετήσιες πωλήσεις επί πιστώσει} \div 360 \text{ ημέρες})}$$

Παράδειγμα: Μέση περίοδος είσπραξης

Αν στον ισολογισμό μιας επιχείρησης αναφέρεται ότι οι εισπρακτέοι λογαριασμοί της ανέρχονται σε 70.000.000 € και στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης φαίνεται ότι οι πωλήσεις επί πιστώσει είναι 550.000.000 € τότε:

$$\text{Μέση περίοδος είσπραξης} = \frac{70.000.000}{(550.000.000 \div 360 \text{ ημέρες})} = 45,8 \text{ ημέρες}$$

Όπως συμβαίνει και με τους άλλους δείκτες, έτσι και η μέση περίοδος είσπραξης πρέπει να μελετηθεί σε σχέση και με άλλες πληροφορίες. Αν η πολιτική της επιχείρησης του παραδείγματός μας είναι να επεκτείνει την πίστωση προς τους πελάτες της σε 38 ημέρες, τότε η μέση περίοδος είσπραξης των 45,8 ημερών δηλώνει ότι η επιχείρηση αντιμετωπίζει προβλήματα στην έγκαιρη είσπραξη των εισπρακτέων λογαριασμών και ότι θα έπρεπε να αναθεωρήσει την πιστωτική της πολιτική. Αντίστροφα, αν η συνηθισμένη πολιτική της επιχείρησης είναι να ορίζει προθεσμία είσπραξης 55 ημερών, τότε η μέση περίοδος των 45,8 ημερών δείχνει ότι η εισπρακτική πολιτική της επιχείρησης είναι αποτελεσματική.

Υποθέτουμε ότι η Επιχείρηση Κ και η Επιχείρηση Λ έχουν το ίδιο ποσό εισπρακτέων λογαριασμών αλλά διαφορετικά χρονοδιαγράμματα είσπραξης.

Ο Πίνακας 1 δείχνει το ποσοστό των εισπρακτέων λογαριασμών των δύο επιχειρήσεως που εισπράχθηκε σε κάθε χρονική περίοδο. Είναι προφανές ότι η Επιχείρηση Λ βρίσκεται σε καλύτερη θέση, γιατί το 60% των εισπρακτέων της

εισπράχθηκε μέσα σε 10 ημέρες, έναντι μόνο 10% της Επιχείρησης Κ. Αν η Επιχείρηση Κ και η Επιχείρηση Λ έχουν τον ίδιο αριθμό πελατών και το ίδιο ποσό εισπρακτέων λογαριασμών, τότε η μέση περίοδος είσπραξης των δύο επιχειρήσεων θα είναι ίδια. Ωστόσο, η κατανομή των εισπράξεων, ένας συντελεστής που δε φαίνεται στο δείκτη, ευνοεί σαφώς την Επιχείρηση Λ. Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες είναι χρήσιμοι, αλλά πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί στην ερμηνεία τους.

Πίνακας 1: Απαιτούμενος χρόνος είσπραξης			
	% είσπραξη σε 10 ημέρες	% είσπραξη σε 10 ημέρες	% είσπραξη σε 10 ημέρες
Επιχείρη ση Κ	10	30	60
Επιχείρη ση Λ	60	30	10

Μέση περίοδος πληρωμών

Για να βρούμε τη μέση περίοδο πληρωμής των πληρωτέων λογαριασμών, κάνουμε ό,τι κάναμε και με τους εισπρακτέους λογαριασμούς, διαιρούμε το ποσό των πληρωτέων λογαριασμών με τις ετήσιες αγορές:

$$\text{Μέση περίοδος πληρωμής} = \frac{\text{πληρωτέοι λογαριασμοί}}{(\text{Ετήσιες αγορές επί πιστώσει} \div 360 \text{ ημέρες})}$$

Οι ετήσιες αγορές επί πιστώσει, όμως, δεν εμφανίζονται στην οικονομική έκθεση. Για να βρούμε αυτό το ποσό, πρέπει να υπολογίσουμε το ποσοστό του κόστους πωληθέντων που αγοράστηκαν επί πιστώσει.

Παράδειγμα: Υπολογισμός της μέσης περιόδου πληρωμής

ΠΡΟΒΛΗΜΑ: Οι πληρωτέοι λογαριασμοί ανέρχονται σε 27.500.000 €. Αν το κόστος των πωληθέντων αγαθών είναι 300.000.000 € και εκτιμάται ότι το 80% αυτών των αγαθών αγοράστηκαν επί πιστώσει, ποια είναι η μέση περίοδος πληρωμής;

ΛΥΣΗ: Οι ετήσιες αγορές επί πιστώσει είναι 240.000.000 € (300.000.000 x 0,80). Έτσι, μπορούμε να υπολογίσουμε τη μέση περίοδο πληρωμής των πληρωτέων λογαριασμών:

$$\text{Μέση περίοδος πληρωμής} = \frac{27.500.000}{240.000.000 \div 360 \text{ ημέρες}} = 41,25 \text{ ημέρες}$$

Η μέση περίοδος πληρωμής (των πληρωτέων λογαριασμών) για την επιχείρηση είναι 41,25 ημέρες

Οι προμηθευτές (οι οποίοι, γενικά, θέλουν τα λεφτά τους όσο το δυνατό πιο γρήγορα) υπολογίζουν αυτόν το δείκτη για να δουν έπειτα από πόσο καιρό θα πάρουν τα λεφτά τους από την επιχείρηση.

Αν ο μέσος όρος του κλάδου της βιομηχανίας στον οποίο ανήκει η επιχείρηση υπερβαίνει το δείκτη της επιχείρησης, ο διευθύνων της επιχείρησης θα θέλει να μάθει γιατί περιορίστηκε η πίστωση που χορηγείται στην επιχείρηση και τι μπορεί να γίνει για να της χορηγηθεί καλύτερη και μεγαλύτερη πίστωση με καλύτερους όρους από τους προμηθευτές.

5.8.2 ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

Η ρευστότητα των αποθεμάτων είναι σημαντική για μια επιχείρηση, γιατί τα αποθέματα ρευστοποιούνται δυσκολότερα από οποιοδήποτε άλλο στοιχείο του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Επειδή η επιχείρηση πρέπει να δεσμεύσει

κεφάλαια για τη διατήρηση των αποθεμάτων, η όσο το δυνατό ταχύτερη πώληση των αποθεμάτων για να απελευθερωθούν χρήματα για άλλες χρήσεις έχει πολλά πλεονεκτήματα. Σε γενικές γραμμές, όταν υπάρχει μεγάλη ρευστότητα αποθεμάτων, θεωρείται ότι υπάρχει αποτελεσματική χρήση αυτών των στοιχείων.

Ο δείκτης ανακύκλωσης αποθεμάτων υπολογίζεται ως:

$$\text{Ανακύκλωση αποθεμάτων} = \frac{\text{Κόστος πωληθέντων}}{\text{Μέση αξία αποθεμάτων}}$$

Παράδειγμα: Ρευστοποίηση αποθεμάτων

Αν το ετήσιο κόστος πωληθέντων μιας επιχείρησης είναι 300.000.000 € και η αξία του μέσου αποθέματος είναι 30.000.000 € τότε ο δείκτης ανακύκλωσης των αποθεμάτων της Επιχείρησης είναι 10 προς ένα.

$$\text{Ανακύκλωση αποθεμάτων} = \frac{300.000.000}{30.000.000} = 10$$

Ένας άλλος τρόπος για την ανάλυση της ικανότητας μιας επιχείρησης να ρευστοποιεί τα αποθέματά της είναι η χρήση του δείκτη ρευστοποίησης αποθεμάτων ο οποίος δείχνει πόσες ημέρες χρειάζονται για να ρευστοποιηθούν τα αποθέματα. Ο τύπος αυτού του δείκτη είναι:

$$\text{Περίοδος ρευστοποίησης αποθεμάτων} = \frac{360 \text{ ημέρες}}{\text{Ανακύκλωση αποθεμάτων}}$$

Παράδειγμα: Ρευστοποίηση αποθεμάτων

Από το προηγούμενο παράδειγμα, έχουμε ότι ο δείκτης ανακύκλωσης των αποθεμάτων είναι 10 προς 1 και ότι η αξία των αποθεμάτων είναι 30.000.000 €

Ο δείκτης ρευστοποίησης των αποθεμάτων μας πληροφορεί ότι τα αποθέματα ρευστοποιούνται κάθε 36 ημέρες.

$$\frac{360}{10} = 36 \text{ ημέρες}$$

Το ίδιο αποτέλεσμα θα πάρουμε και αν κάνουμε τους εξής υπολογισμούς:

$$\begin{aligned} \text{Περίοδος ρευστοποίησης αποθεμάτων} &= \frac{\text{Μέση αξία αποθεμάτων}}{\text{Κόστος πωληθέντων} \div 360 \text{ ημέρες}} = \\ &= \frac{30.000.000}{300.000.000 \div 360} = \frac{30.000.000}{8.333} = 36 \text{ ημέρες} \end{aligned}$$

Πριν γίνει οποιαδήποτε ερμηνεία αυτών των δεικτών των αποθεμάτων, πρέπει να συγκρίνονται με τους μέσους όρους του κλάδου της βιομηχανίας, γιατί οι δείκτες διαφέρουν πολύ από τον έναν κλάδο στον άλλο. Οι εταιρείες που πωλούν ευπαθή προϊόντα, όπως τα φρούτα, έχουν συνήθως υψηλό δείκτη ανακύκλωσης και χαμηλό δείκτη ρευστοποίησης, ενώ η ανακύκλωση των αποθεμάτων ενός κατασκευαστή μηχανών θα είναι πολύ χαμηλότερη και οι ημέρες ρευστοποίησης πολύ περισσότερες. Αν ο δείκτης μιας επιχείρησης είναι σημαντικά χαμηλότερος από το μέσο όρο του βιομηχανικού κλάδου στον οποίο ανήκει, τα διευθυντικά της στελέχη θα πρέπει να ερευνήσουν τους λόγους για τους οποίους συμβαίνει αυτό.

Αν δε μελετηθεί σε βάθος η πολιτική που εφαρμόζει μια επιχείρηση για τα αποθέματά της, ο δείκτης και μόνο δεν παρέχει επαρκείς πληροφορίες για τη δυνατότητα της επιχείρησης να παράγει χρήματα από τα αποθέματα.

5.9 ΔΑΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Η επιχείρηση μπορεί να δανειστεί βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα κεφάλαια. Εάν μια επιχείρηση λάβει ένα μακροπρόθεσμο δάνειο, δεσμεύεται να

καταβάλλει περιοδικά τόκους και να εξοφλήσει το κεφαλαίο στη λήξη του. Πρέπει όμως να έχει αυξημένα έσοδα, έτσι ώστε να μπορεί να καλύπτει τις δόσεις αποπληρωμής του δανείου. Ένας τρόπος για να βρούμε τη δανειακή επιβάρυνση μιας επιχείρησης είναι να αναλύσουμε διάφορους δείκτες οφειλών.

5.10 ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΕΟΥΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Ο δείκτης χρέους δείχνει σε ποσοστό το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που χρηματοδοτούνται με δάνειο. Όσο χαμηλότερος είναι ο δείκτης χρέους, τόσο μικρότερη είναι η χρηματοοικονομική εξάρτηση. Αντιθέτως, όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης χρέους, τόσο μεγαλύτερη είναι η χρηματοοικονομική εξάρτηση:

$$\text{Δείκτης χρέους} = \frac{\text{Ξένα κεφάλαια}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$$

Παράδειγμα: Δείκτης χρέους

Αν από τον ισολογισμό μιας επιχείρησης φαίνεται ότι οι υποχρεώσεις της (ξένα κεφάλαια) ανέρχονται σε 100.000.000 € και το σύνολο του ενεργητικού της είναι 500.000.000 € τότε:

$$\text{Δείκτης χρέους} = \frac{100.000.000}{500.000.000} = 0,2 \text{ ή } 20\%$$

Ένας υψηλός δείκτης τείνει να μεγεθύνει τα κέρδη, ενώ ένας χαμηλός δείκτης μπορεί να σημαίνει ότι τα δάνεια της επιχείρησης δε χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά.

5.10.1 ΔΕΙΚΤΕΣ ΔΑΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ

Ο χρηματοοικονομικός αυτός δείκτης εξετάζει τη σχέση ανάμεσα στις μακροπρόθεσμες οφειλές και την αξία του μετοχικού κεφαλαίου και ονομάζεται δείκτης δανειακής επιβάρυνσης:

$$\text{Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης} = \frac{\text{Μακροπρόθεσμες οφειλές} + \text{Αξία μισθώσεων}}{\text{Ίδια κεφάλαια}}$$

Έτσι, αν από τον ισολογισμό φαίνεται ότι οι μακροπρόθεσμες οφειλές και οι μισθώσεις είναι 3.000.000 € και το μετοχικό κεφάλαιο είναι 500.000.000 €, ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης είναι (200.000.000€ ÷ 500.000.000€), δηλαδή 40%. Οι δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, οι οποίες έχουν σταθερή εισροή εισπράξεων, είναι σε θέση να έχουν υψηλούς δείκτες, ενώ οι εταιρείες πώλησης εποχιακών ειδών έχουν συνήθως χαμηλούς δείκτες.. Επειδή αυτές οι επιχειρήσεις γνωρίζουν περίπου το ποσό που θα τους καταβληθεί και έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν τη χρέωση των πελατών όταν τα ποσοστά απόδοσής τους πέσουν κάτω από ένα συγκεκριμένο επίπεδο, μπορούν να προϋπολογίζουν τα κέρδη τους σε πολύ μεγάλο βαθμό. Γνωρίζοντας αυτό το γεγονός, έχουν τη δυνατότητα να εκδίδουν ομολογίες με περισσότερη εμπιστοσύνη, γιατί τα έσοδα που θα έχουν στο μέλλον θα τους εξασφαλίσουν τις πληρωμές των τόκων και την εξόφληση του κεφαλαίου χωρίς να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερο κίνδυνο χρεοκοπίας. Οι εποχιακές εταιρείες, από την άλλη μεριά, απολαμβάνουν υψηλά κέρδη εκμετάλλευσης όταν οι οικονομικές συνθήκες είναι ευνοϊκές, αλλά σε περιόδους οικονομικής ύφεσης τα κέρδη εκμετάλλευσης θα είναι χαμηλά. Αν εκδώσουν μεγάλο αριθμό ομολογιών, μπορεί να μην είναι σε θέση να καλύψουν τις πληρωμές των τόκων όταν μειωθούν τα κέρδη τους. Έτσι, αυτές οι εταιρείες πρέπει να υιοθετούν συντηρητικότερες πολιτικές σε ό,τι αφορά την έκδοση

ομολογιών, και να εκδίδουν περισσότερες μετοχές που δεν τις υποχρεώνουν να καταβάλλουν μερίσματα σε άσχημες οικονομικές περιόδους.

5.10.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΜΕ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Ο δείκτης κάλυψης ενεργητικού με μακροπρόθεσμα κεφάλαια συσχετίζει τις οφειλές με το σύνολο του ενεργητικού μιας επιχείρησης, και δίνει χρήσιμες πληροφορίες για το μέγεθος που η επιχείρηση χρηματοδοτεί το ενεργητικό της με μακροπρόθεσμα δάνεια.

$$\text{Δείκτης κάλυψης ενεργητικού με μακροπρόθεσμα κεφάλαια} = \frac{\text{Μακροπρόθεσμα κεφάλαια}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$$

Αυτός ο δείκτης μπορεί να δείξει το βαθμό της χρηματοοικονομικής εξάρτησης μιας επιχείρησης.

5.10.3 ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Ο δείκτης αυτός μετρά κατά πόσο καλύπτονται οι πληρωμές τόκων από τα λειτουργικά έσοδα της επιχείρησης (τα κέρδη πριν την αφαίρεση τόκων και φόρων, earnings before interest and tax, EBIT). Όσο μεγαλύτερο είναι αυτό το ποσοστό, τόσο η επιχείρηση δύναται να εξοφλήσει τους πιστωτές της.

$$\text{Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Ετήσιες δαπάνες για τόκους}}$$

Παράδειγμα: Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών

Αν τα EBIT είναι 800.000.000 € και οι δαπάνες ετησίως για τόκους είναι 300.000.000 € τότε:

$$\text{Δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών} = \frac{800.000.000}{300.000.000} = 2,67$$

Δηλ, τα έσοδα είναι 2,7 φορές πιο πάνω από τους τόκους.

Η χαμηλή κάλυψη τόκων δηλώνει επικίνδυνη θέση, γιατί μια μείωση στην οικονομική δραστηριότητα μπορεί να μειώσει τα EBIT κάτω από το ποσό των τόκων που πρέπει να καταβάλει η επιχείρηση, οδηγώντας την έτσι σε αδυναμία πληρωμής και, τελικά, στη χρεοκοπία. Σκοπός της επιχείρησης οφείλει να είναι η συνεχής προστατευτική κάλυψη, έτσι ώστε να είναι σε θέση να εξοφλήσει τους πιστωτές της.

Ο δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών είναι ατελής, γιατί ο παρονομαστής δεν περιλαμβάνει ορισμένες άλλες πάγιες πληρωμές, όπως είναι η εξόφληση των κεφαλαίων, οι δαπάνες για μισθώσεις, και τα μερίσματα των προνομιούχων μετοχών.

5.10.4 ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΚΑΛΥΨΗΣ

Για να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα που αφήνει ακάλυπτα ο δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών, πρέπει να υπολογίσουμε ένα δείκτη συνολικής κάλυψης (overall coverage ratio):

$$\text{Δείκτης συνολικής κάλυψης} = \frac{\text{Ταμειακές εισροές}}{\text{Μισθώματα} + \text{Τόκοι} + \left(\frac{\text{Εξόφληση δανείου}}{1-t} \right) + \left(\frac{\text{Μέρισμα προνομιούχων μετοχών}}{1-t} \right)}$$

Αν οι δείκτες χρέους ξεφύγουν από τα όρια, το κόστος κεφαλαίου της επιχείρησης μπορεί να αυξηθεί ενώ αυτό εξαρτάται ως ένα βαθμό και από την αποδοτικότητα της επιχείρησης. Επίσης, η αξία του μετοχικού της κεφαλαίου μπορεί να μειωθεί ως αντίδραση στον υψηλότερο βαθμό κινδύνου που θα έχει η

επιχείρηση. Χρειάζεται προσοχή ώστε να μην υπάρχουν υπερβολικά ομολογιακά δάνεια στη διάρθρωση του κεφαλαίου της επιχείρησης.

5.11 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Οι επενδυτές, οι μέτοχοι, και τα χρηματοοικονομικά στελέχη προσέχουν ιδιαίτερα την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων. Η ανάλυση του κέρδους ξεκινά από τη μελέτη του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιείται το μίγμα των περιουσιακών στοιχείων. Οι Δ/ντες χρησιμοποιούν αποτελεσματικά το ενεργητικό τους, ώστε, με την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της επιχείρησής τους, να είναι σε θέση να μειώσουν ή να ελέγξουν τις δαπάνες. Το ποσοστό απόδοσης έχει μεγάλη σημασία για να προσελκύσουμε κεφάλαια και να χρηματοδοτήσουμε με επιτυχία την ανάπτυξή της επιχείρησης.

Αν τα ποσοστά απόδοσης μιας συγκεκριμένης επιχείρησης πέσουν κάτω από ένα ορισμένο επίπεδο, ο λόγος τιμής προς κέρδη (P/E) και η αξία της μετοχής της επιχείρησης θα μειωθούν καταλαβαίνουμε έτσι τη σπουδαιότητα που έχει ο υπολογισμός της αποδοτικότητας κάθε επιχείρησης.

5.11.1 ΜΙΚΤΑ ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΕΡΔΟΥΣ

Τα μικτά περιθώρια κέρδους δείχνουν πόσο αποτελεσματικά χρησιμοποιεί η διοίκηση μιας επιχείρησης τα υλικά και την εργασία κατά τη διαδικασία της παραγωγής.

$$\text{Μικτό περιθώριο κέρδους} = \frac{\text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος πωληθέντων}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Παράδειγμα: Μικτό περιθώριο κέρδους

Αν οι πωλήσεις μιας επιχείρησης ανέρχονται σε 100.000.000 € και το κόστος πωληθέντων εμπορευμάτων σε 60.000.000 €, το μικτό περιθώριο κέρδους θα είναι:

$$\text{Μικτό περιθώριο κέρδους} = \frac{100.000.000 - 60.000.000}{100.000.000} = 40\%$$

Όταν το κόστος εργασίας και υλικών αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς, είναι πιθανό να μειώσουν τα μικτά περιθώρια κέρδους, εκτός και αν η επιχείρηση μεταβιβάσει αυτό το κόστος στους πελάτες αυξάνοντας τις τιμές των προϊόντων της. Για να δούμε αν αυτό το κόστος έχει ξεφύγει από τα όρια, θα πρέπει να συγκρίνουμε αυτόν το δείκτη με τα περιθώρια κέρδους άλλων παρόμοιων εταιρειών. Αν τα περιθώρια των ανταγωνιστών είναι υψηλότερα, η επιχείρηση πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι είναι αναγκαίο να κάνει κάτι για να ελέγξει αποτελεσματικότερα το κόστος εργασίας και υλικών.

5.11.2 ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΕΡΔΟΥΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Τα περιθώρια κέρδους εκμετάλλευσης δείχνουν κατά πόσο κατάφερε η διοίκηση μιας επιχείρησης να δημιουργήσει κέρδη από την κύρια δραστηριότητα της επιχείρησης.

$$\text{Περιθώριο κέρδους εκμετάλλευσης} = \frac{\text{Λειτουργικά κέρδη}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Ο αριθμητής αυτού του δείκτη αντιπροσωπεύει τα κέρδη μετά την αφαίρεση του κόστους των πωληθέντων εμπορευμάτων και των λειτουργικών εξόδων από τις πωλήσεις αλλά πριν την αφαίρεση των τόκων και των φόρων (EBIT).

Παράδειγμα: Περιθώριο κέρδους εκμετάλλευσης

Αν τα EBIT ανέρχονται σε 20.000.000 € και οι πωλήσεις σε 100.000.000 € το περιθώριο κέρδους εκμετάλλευσης είναι:

$$\text{Περιθώριο κέρδους εκμετάλλευσης} = \frac{20.000.000}{100.000.000} = 20\%$$

Αυτός ο δείκτης είναι ένα κατά προσέγγιση μέτρο της ποσοστιαίας μεταβολής των κερδών που μπορεί να επιτύχει μια επιχείρηση κατά την άσκηση των κύριων δραστηριοτήτων της μια και δηλώνει πόσα μικτά κέρδη (EBIT) δημιουργούνται για κάθε € πωλήσεων. Ένα υψηλό κέρδος εκμετάλλευσης μπορεί να σημαίνει ότι ο έλεγχος του κόστους είναι αποτελεσματικός ή ότι οι πωλήσεις αυξάνονται ταχύτερα απ' ό,τι το λειτουργικό κόστος. Τα διευθυντικά στελέχη πρέπει να εντοπίσουν τις αιτίες που δημιουργούν υψηλά ή χαμηλά περιθώρια κέρδους εκμετάλλευσης, ώστε να μπορούν να προσδιορίσουν αν η επιχείρηση λειτουργεί αποτελεσματικά ή όχι ή αν οι τιμές της αυξήθηκαν ταχύτερα ή βραδύτερα από το κόστος.

5.11.3 ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΑΘΑΡΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Τα περιθώρια καθαρού κέρδους δημιουργούνται από όλες τις φάσεις της δραστηριότητας της επιχείρησης. Με άλλα λόγια, αυτός ο δείκτης συγκρίνει τα καθαρά έσοδα με τις πωλήσεις.

$$\text{Περιθώριο καθαρού κέρδους} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη μετά την αφαίρεση των φόρων}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Παράδειγμα: Περιθώριο καθαρού κέρδους

Τα κέρδη μιας επιχείρησης μετά την αφαίρεση των φόρων είναι 10.000.000 € και οι πωλήσεις της είναι, 100.000.000 € τότε:

$$\text{Περιθώριο καθαρού κέρδους} = \frac{10.000.000}{100.000.000} = 10\%$$

Συνήθως, οι επιχειρήσεις με καλή διαχείριση πετυχαίνουν σχετικά υψηλότερα περιθώρια κέρδους, γιατί διαχειρίζονται τους πόρους τους πιο αποτελεσματικά. Από την πλευρά των επενδυτών, η επιχείρηση έχει όφελος αν μπορεί να διατηρεί τα περιθώρια του κέρδους της υψηλότερα από το μέσο όρο του κλάδου της βιομηχανίας στον οποίο ανήκει και, αν είναι δυνατό, να δείχνει ότι υπάρχει τάση βελτίωσής τους. Επίσης, όσο χαμηλότερα διατηρούνται οι δαπάνες της επιχείρησης – όσες και να είναι οι πωλήσεις της – τόσο υψηλότερος θα είναι ο δείκτης του περιθωρίου καθαρού κέρδους.

5.11.4 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (return on equity, ROE) μετρά το ποσοστό απόδοσης που παίρνουν οι μέτοχοι. Ο αριθμοδείκτης αυτός απεικονίζει την κερδοφόρα δυναμικότητα μιας επιχείρησης και παρέχει ένδειξη του κατά πόσο επιτεύχθηκε ο στόχος πραγματοποίησης ενός ικανοποιητικού αποτελέσματος από τη χρήση των κεφαλαίων του μετόχου. Με άλλα λόγια, μετρά την αποτελεσματικότητα με την οποία τα κεφάλαια των φορέων της επιχείρησης απασχολούνται σε αυτήν. Αποτελεί τον βασικό δείκτη τον οποίο η διοίκηση μιας εταιρείας σε περίπτωση θετικού αποτελέσματος τείνει να προβάλλει με τον πιο επιφανή τρόπο στον ετήσιο απολογισμό χρήσης. Ο υπολογισμός του δείκτη γίνεται ως:

$$\text{Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων (ROE)} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη μετά την αφαίρεση των φόρων}}{\text{Μετοχικό κεφάλαιο}}$$

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Ο δείκτης αποδοτικότητας επενδύσεων συγκρίνει τον τρόπο με τον οποίο δημιουργεί κέρδη η επιχείρηση και τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιεί τα στοιχεία του ενεργητικού της για να δημιουργήσει πωλήσεις (return on investment, ROI) επινοήθηκε από την εταιρεία Du Pont Company για δική της χρήση, αλλά σήμερα χρησιμοποιείται από πολλές μεγάλες επιχειρήσεις.

$$\text{Αποδοτικότητα επενδύσεων (ROI)} = \frac{\text{Καθαρά έσοδα}}{\text{Πωλήσεις}} \times \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}} = \frac{\text{Καθαρά έσοδα}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$$

5.12 ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Οι επιχειρήσεις ανησυχούν για την αντίδραση των επενδυτών απέναντι στο μετοχικό τους κεφάλαιο, γι' αυτό και συγκρίνουν ορισμένους δείκτες της αγοράς για να βρουν την αξία που έχουν οι δικές τους μετοχές. Αυτή η αξία τους επιτρέπει επίσης να προσδιορίσουν το κόστος έκδοσης νέων μετοχών. Ορισμένοι από αυτούς τους δείκτες είναι ο δείκτης τιμής προς κέρδη, η μερισματική απόδοση και ο λόγος διανομής μερίσματος.

5.12.1 ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΙΜΗΣ ΠΡΟΣ ΚΕΡΔΗ (P/E)

Εκτός από το μοντέλο της σταθερής αύξησης μερίσματος που παρουσιάσαμε, ένα άλλο μέτρο που χρησιμοποιείται ευρέως για την αποτίμηση μιας μετοχής είναι το πηλίκο της τιμής της προς τα κέρδη της (price / earnings, P/E). Ο λόγος τιμή/κέρδη (price/earning ratio) ορίζεται ως η **χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής δια των κερδών ανά μετοχή (μετά την αφαίρεση των φόρων)**.

Εκφράζει τη σχέση της διαμορφωμένης στη δευτερογενή αγορά τιμής (price) της μετοχής, ως προς τα κέρδη (earnings) της επιχείρησης από την εμπορική δραστηριότητά της.

Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης P/E τόσο λιγότερο ελκυστική γίνεται η μετοχή.

Ο λόγος P/E, όπως και κάθε άλλος δείκτης, αποκτά νόημα μόνο μετά από σύγκρισή του με αντίστοιχους δείκτες εταιριών του ίδιου κλάδου. Για να υπολογιστεί ο δείκτης P/E, πρέπει να γνωρίζουμε τα εξής:

1. Τα μελλοντικά αναμενόμενα κέρδη ανά μετοχή (earnings per share, EPS) της επιχείρησης:

$$EPS = \frac{\text{Αναμενόμενα κέρδη}}{\text{Αριθμός μετοχών σε κυκλοφορία}}$$

2. Την τρέχουσα τιμή της μετοχής

3. Το λόγο διανομής της μετοχής της επιχείρησης

$$\text{Λόγος διανομής} = \frac{\text{Μέρισμα}}{\text{Κέρδη}}$$

4. Ένα μέτρο του κινδύνου (K) που προέρχεται από το μοντέλο αποτίμησης κεφαλαιουχικών αγαθών (capital asset pricing model, CAPM)

Είναι προφανές ότι γίνεται η υπόθεση πως η επιχείρηση χρησιμοποιεί τους πόρους της για τη δημιουργία εισοδήματος. Όταν αυτό γίνεται αποτελεσματικά και αποδοτικά, αναγνωρίζεται στην Εκτίμηση του P/E. Ο μαθηματικός τύπος είναι:

$$P/E = \frac{\text{Λόγος διανομής}}{K - G}$$

$$\text{όπου Λόγος διανομής} = \frac{\text{Μέρισμα}}{\text{Κέρδη}}$$

K = Προεξοφλητικό επιτόκιο της μετοχής

G = Αναμενόμενη αύξηση των κερδών

Παράδειγμα: Δείκτης P/E

Υποθέτουμε ότι μια εταιρεία καταβάλλει 50% (λόγος διανομής) των κερδών της στους μετόχους, το καθορισμένο από την αγορά K (με τη μέθοδο CAPM) είναι 15%, και τα κέρδη της αναμένεται να αυξάνονται με ποσοστό 9% ετησίως. Ο δείκτης P/E της εταιρείας είναι:

$$P/E = \frac{0,50}{0,15 - 0,09} = 8,3$$

Αυτός ο δείκτης P/E υποδηλώνει ότι οι επενδυτές είναι πρόθυμοι να πληρώσουν 8,3 φορές κάθε δραχμή που κερδίζεται ανά μετοχή της εταιρείας. Αν υποθέσουμε ότι τα υπολογιζόμενα κέρδη είναι 100 εκατομμύρια € και ότι ο αριθμός των μετοχών σε κυκλοφορία είναι 500.000 € τότε ισχύουν τα εξής:

$$\text{Κέρδη ανά μετοχή (EPS)} = \frac{100.000.000 \text{ δραχμές}}{500.000 \text{ μετοχές}} = 200 \text{ δραχμές}$$

$$\text{Τιμή μετοχής} = \text{EPS} \times P/E = 200 \times 8,3 = 1.660$$

$$P/E \text{ μετοχής} = \frac{1.660}{200} = 8,3$$

5.12.2 ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ

Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται αν διαιρέσει κανείς το μέρισμα ανά μετοχή που έδωσε μια εταιρεία διά της τιμής στην οποία πωλείται η μετοχή στο χρηματιστήριο, όπως δηλαδή οποιαδήποτε άλλη απόδοση για χρήση κεφαλαίου. Ο δείκτης αυτός, αν και παρατίθεται σε όλους σχεδόν τους πίνακες τιμών μετοχών, δεν έχει πρακτική αξία, αφού συνήθως μετρά το μέρισμα που έδωσε μια μετοχή πριν από αρκετούς μήνες, με βάση δηλαδή τα κέρδη της προηγούμενης οικονομικής χρήσης, και το συγκρίνει με την τρέχουσα τιμή της, που συνήθως είναι πολύ διαφορετική από εκείνη της εποχής κατά την οποία έδωσε το μέρισμα.

Επίσης, τα μερίσματα είναι ενδεικτικά της ικανότητας μιας επιχείρησης να δημιουργεί κέρδη και αποτελούν μέτρο χρηματοοικονομικής σταθερότητας. Γι' αυτόν το λόγο, οι μετοχές που αποφέρουν μέρισμα έχουν τους πιστούς οπαδούς τους. Για να βρούμε πόσα καταβάλλει σε μέρισμα μια εταιρεία, χρησιμοποιούμε τους εξής δείκτες:

$$\text{Λόγος διανομής} = \frac{\text{Μέρισμα ανά μετοχή (DPS)}}{\text{Κέρδη ανά μετοχή (EPS)}}$$

Οι μεγάλες και ώριμες εταιρίες τείνουν να έχουν μεγαλύτερες μερισματικές αποδόσεις από τις πιο καινούριες ενώ εταιρίες με μεγάλη ανάπτυξη δεν έχουν μερισματική απόδοση γιατί δεν μοιράζουν καθόλου μέρισμα.

Είναι προτιμότερο για μια εταιρεία να διατηρεί σταθερή μερισματική πολιτική γιατί διαφορετικά, οι επενδυτές μπορεί να απογοητευτούν και αυτό ίσως οδηγήσει σε αρνητικές επιπτώσεις στην τιμή της μετοχής της.

5.11 ΧΡΗΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Δεν αρκεί να γνωρίζουμε μόνο αν οι σχέσεις της απόδοσης, της ρευστότητας, της δανειακής κατάστασης, και των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης είναι υψηλές ή χαμηλές και αν βελτιώνονται ή επιδεινώνονται. Πρέπει και να μπορούμε να προσδιορίσουμε ποια είναι η αποδοτικότητα της επιχείρησης σε σχέση με τους ανταγωνιστές της, με τον κλάδο της βιομηχανίας στον οποίο ανήκει, ή με την καλύτερη επιχείρηση του κλάδου της.

Αφού υπολογιστούν οι δείκτες μιας εταιρείας και οι δείκτες του κλάδου της βιομηχανίας στον οποίο ανήκει, τα διευθυντικά στελέχη χρησιμοποιούν συνήθως τρεις βασικές προσεγγίσεις για να αναλύσουν αυτούς τους δείκτες.

1. Ανάλυση κλάδου
2. Ανάλυση δεδομένων με χρονολογική σειρά
3. Συγκριτική ανάλυση

Η ανάλυση κλάδου συγκρίνει τους δείκτες της επιχείρησης για μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και χρησιμοποιείται για να εκτιμηθεί αν οι δείκτες είναι υψηλοί ή χαμηλοί σε σχέση με τις άλλες εταιρείες ή με το βιομηχανικό κλάδο. Μερικές φορές όμως, ο δείκτης ενός μόνο έτους μπορεί να επηρεαστεί από ασυνήθιστες εξελίξεις, όπως είναι οι έκτακτες δαπάνες και οι ασυνήθιστες αλλαγές των τιμών που μπορεί και να μην ξαναπροκύψουν.

Η ανάλυση δεδομένων με χρονολογική σειρά επιτρέπει στα διευθυντικά στελέχη να παρακολουθούν τις τάσεις των δεικτών κατά τη διάρκεια του χρόνου, και έτσι παρέχει έναν τρόπο για την παρατήρηση της βελτίωσης ή της επιδείνωσης της αποδοτικότητας. Υπάρχουν αποκλίσεις από τις τάσεις του παρελθόντος και πρέπει να ερευνώνται για να μπορούν να δουν τα στελέχη αν πρόκειται για μόνιμες αποκλίσεις ή για μεμονωμένα περιστατικά.

Η συγκριτική ανάλυση είναι μια μελέτη των δεικτών της εταιρείας σε σχέση με τους δείκτες ενός κλάδου της βιομηχανίας ή άλλων εταιρειών.

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται επιλεκτικά ορισμένοι υποθετικοί δείκτες μιας επιχείρησης σε σύγκριση με τον κλάδο της. Ας δούμε πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτούς τους τρεις τύπους ανάλυσης στους υποθετικούς δείκτες του Πίνακα 2

Πίνακας 2: Σύγκριση δεικτών επιχείρησης και βιομηχανικού κλάδου				
Δείκτης	Επιχείρηση		Βιομηχανικός κλάδος	
	2000	2007	2000	2007
Κυκλοφοριακή ρευστότητα	2,0	2,5	1,8	1,9
Μέση περίοδος είσπραξης	51,3	60,0	43,0	45,2
Δανειακή επιβάρυνση	ημέρες	ημέρες	ημέρες	ημέρες
Κάλυψη χρηματοοικονομικών δαπανών	30%	45%	40%	38%
Περιθώριο καθαρού κέρδους	4,1	3,8	3,0	3,0
Αποδοτικότητα επενδύσεων	6,2%	8,3%	5,1%	6,0%
Συντελεστής διακύμανσης (σ/ε)	12,3%	13,4%	10,4%	11,0%
Ποσοστό αύξησης κερδών (μ.ό. 7ετίας)	0,90	0,81	0,90	0,90
Λόγος τιμής / κερδών	-	0,09%	-	0,09%
	10,5	10,0	8,0	8,0

Με την πρώτη ματιά, οι αριθμοί του Πίνακα 2 μας πληροφορούν ότι σε μια περίοδο 7 χρόνων, η βελτίωση στη ρευστότητα και την απόδοση της επιχείρησης ήταν μεγαλύτερη από αυτή του συνόλου του βιομηχανικού κλάδου. Ο δείκτης κάλυψης χρηματοοικονομικών δαπανών της επιχείρησης μειώθηκε, ίσως γιατί αυξήθηκε απότομα ο δείκτης των οφειλών (χρέους) προς την αξία των μετοχών, αν και ήταν και πάλι υψηλότερος από το επίπεδο του κλάδου. Ο Πίνακας 2 δείχνει, ακόμα, ότι παρά το γεγονός ότι το ποσοστό αύξησης της επιχείρησης είναι ίδιο με αυτό του βιομηχανικού της κλάδου, ο δείκτης P/E της επιχείρησης είναι υψηλότερος – πιθανώς γιατί η συνολική ρευστότητα είναι η αξιοπιστία της επιχείρησης είναι καλύτερες από αυτές του κλάδου. Το 2000, όμως, το αντιστάθμισμα κινδύνου/απόδοσης της επιχείρησης ήταν ίδιο με αυτό του

κλάδου της – κάτι που μας αποκαλύπτει ο συντελεστής διακύμανσης. Κατά πάσα πιθανότητα, οι επενδυτές ανησύχησαν από την αύξηση του δείκτη D/E, και έτσι ο λόγος τιμής/κερδών μειώθηκε από το 10,5 του 2000 στο 8,0 του 2007, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης του κλάδου δε μεταβλήθηκε σε αυτή την περίοδο.

Οι αναλύσεις δεικτών, όπως αυτή του Πίνακα 2, βοηθούν τις επιχειρήσεις να εντοπίσουν τις δυνατότητες και τις αδυναμίες της λειτουργίας τους. Έτσι, η ανάλυση αυτών των δεικτών παρέχει στα διευθυντικά στελέχη τα κατάλληλα εργαλεία για τη βελτίωση της συνολικής αποδοτικότητας των επιχειρήσεών τους.

5.12 Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

Ένα από τα σημαντικότερα τεστ για την αποδοτικότητα μιας επιχείρησης είναι η ικανότητά της να δημιουργεί κέρδη, αρκετά ώστε να εξοφλεί τις δανειακές της υποχρεώσεις και να μεγιστοποιεί τον πλούτο της. Μπορούμε, όμως, να υποθέσουμε ότι οι δείκτες αποδοτικότητας και οι δείκτες της αγοράς, όπως ο δείκτης P/E, μας δίνουν μια ακριβή εικόνα της ικανότητας δημιουργίας εσόδων από την επιχείρηση. Αν υπάρχουν διαφορές στα εμφανιζόμενα κέρδη, τότε οι δείκτες που περιλαμβάνουν τα κέρδη μπορεί να είναι παραπλανητικοί.

Πολλές από τις διαφορές στα ποσά των κερδών οφείλονται στη διαφορετική λογιστική τακτική που ακολουθούν οι επιχειρήσεις. Επομένως, εξαιτίας της σημασίας των κερδών, οι αναλυτές και οι επενδυτές πρέπει να ερευνούν βαθύτερα για την ποιότητα των κερδών και να μη δέχονται τους δείκτες αποδοτικότητας όπως είναι.

Παράδειγμα η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Εμφανίζει τις πωλήσεις όταν γίνεται η συναλλαγή και όχι όταν εισπράττεται το χρηματικό ποσό. Γενικά, θεωρούμε ότι μια εταιρεία με μικρές περιόδους είσπραξης των εισπρακτέων λογαριασμών και μεγάλο όγκο πωλήσεων τοις μετρητοίς έχει περισσότερα έσοδα από μια άλλη εταιρεία της οποίας οι περίοδοι είσπραξης είναι πολύ μεγάλες. Οι

μεγάλες καθυστερήσεις σε αυτές τις πληρωμές κρύβουν ένα στοιχείο αδυναμίας και μας παρέχουν κάποια πληροφόρηση για την ποιότητα των κερδών.

Εξάλλου, υπάρχει και ένα θέμα αποτίμησης των στοιχείων της απογραφής. Τα λογιστικά πρότυπα επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να αποτιμούν τα στοιχεία της απογραφής τους χρησιμοποιώντας μια μέθοδο που στηρίζεται στη σειρά εξάντλησης. Τα κέρδη που απορρέουν από τη χρήση της μεθόδου αποτίμησης FIFO εμπεριέχουν και ένα ποσοστό κέρδους από την αύξηση της τιμής των τελικών εμπορευμάτων και δε λαμβάνουν υπόψη το κόστος που προκύπτει αν αυτά τα στοιχεία αγοράζονταν στο παρόν. Γι' αυτόν το λόγο, πρέπει να γνωρίζουμε τις διαφορές της αποτίμησης των στοιχείων της απογραφής. Η λογιστική μέθοδος LIFO είναι πιο συντηρητική και παρέχει ένα μέτρο που πλησιάζει το κόστος αντικατάστασης. Κατά καιρούς, οι εταιρείες αλλάζουν πολιτική αποτίμησης των στοιχείων της απογραφής. Όταν υπάρχει αλλαγή από τη μέθοδο LIFO στη μέθοδο FIFO, πρέπει να αναγνωρίσουμε την επακόλουθη μεγέθυνση των κερδών και να το λάβουμε αυτό υπόψη όταν κάνουμε συγκρίσεις με άλλες εταιρείες που χρησιμοποιούν τη μέθοδο LIFO.

Στην περίπτωση ορισμένων επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους στο εξωτερικό, ένα ακόμη στοιχείο που μπορεί να δημιουργήσει διαφορές στα κέρδη είναι η πολιτική που ακολουθείται για τις αποσβέσεις. Ορισμένες εταιρείες χρησιμοποιούν κάποια μέθοδο επιταχυνόμενης απόσβεσης (όπως το σύστημα MACRS) ενώ κάποιες άλλες τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης για την απόσβεση των πάγιων περιουσιακών τους στοιχείων. **(Στην Ελλάδα, οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες από το νόμο να χρησιμοποιούν τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης.)** Η μέθοδος της επιταχυνόμενης απόσβεσης μειώνει τα κέρδη των πρώτων ετών, ενώ η σταθερή απόσβεση έχει την τάση να διογκώνει τα κέρδη. Αν και η επιταχυνόμενη απόσβεση μπορεί να παραγάγει μεγάλη ταμειακή εισροή από την απόσβεση, είναι πιο συντηρητική μέθοδος. Αν έχουμε δύο εταιρείες με τα ίδια χαρακτηριστικά και τα ίδια κέρδη, τα κέρδη της εταιρείας που χρησιμοποιεί την επιταχυνόμενη απόσβεση είναι καλύτερης

ποιότητας από αυτά της άλλης εταιρείας που χρησιμοποιεί τη σταθερή απόσβεση.

Πρέπει να μελετηθεί και η επίδραση του πληθωρισμού στα κέρδη. Επειδή οι οικονομικές εκθέσεις δε λαμβάνουν υπόψη τις αυξήσεις των τιμών και οι αριθμοί βασίζονται στη λογιστική αξία, υπάρχει μια τάση να υπερεκτιμώνται τα κέρδη. Γι' αυτόν το λόγο, πολλοί λογιστές υποστηρίζουν τη χρήση του κόστους αντικατάστασης. Επειδή, όμως, δε χρησιμοποιούν όλες οι εταιρείες αυτή τη μέθοδο, το αποτέλεσμα είναι να υπάρχει μεγάλη σύγχυση. Πρέπει να γίνονται προσαρμογές για τον πληθωρισμό, διαφορετικά, τα κέρδη υπερεκτιμώνται. Για παράδειγμα, ορισμένες εταιρείες συμπεριλαμβάνουν και τα κέρδη των εργασιών που έχουν διακοπεί. Αυτά τα κέρδη δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Κάποιες επιχειρήσεις ενοποιούν και τη δραστηριότητα των θυγατρικών ενώ άλλες δεν τη συμπεριλαμβάνουν ειδικά αν υπάρχουν ζημίες. Αυτά τα οικονομικά αποτελέσματα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης της μητρικής εταιρείας.

Μπορούν να γίνουν πολλές προσαρμογές για να καλυφθεί η πραγματική αποδοτικότητα μιας επιχείρησης. Η αγορά είναι αποτελεσματική και οι έξυπνοι αναλυτές δε λαμβάνουν συνήθως υπόψη τους αυτές τις προσπάθειες αλλοίωσης των οικονομικών εκθέσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι διαχειριστικές μισθώσεις εμφανίζονται μερικές φορές μόνο στις υποσημειώσεις του ισολογισμού. Οι κεφαλαιουχικές μισθώσεις, όμως, εμφανίζονται ως χρέος και αποσβένονται με την πάροδο του χρόνου. Η επιχείρηση που έχει μόνο κεφαλαιουχικές μισθώσεις θα εμφανίζει υψηλότερη βάση ενεργητικού από μια επιχείρηση που έχει μόνο διαχειριστικές μισθώσεις. Αυτό σημαίνει ότι, αν οι δύο εταιρείες έχουν τα ίδια κέρδη, αυτή που έχει διαχειριστικές μισθώσεις θα εμφανίζει υψηλότερο ποσοστό απόδοσης από εκείνη που έχει κεφαλαιουχικές μισθώσεις. Αυτό δημιουργεί λανθασμένη εντύπωση για την αποδοτικότητα της επιχείρησης. Επίσης, επειδή οι κεφαλαιουχικές μισθώσεις αποσβένονται, οι επιπλέον δαπάνες έναντι του

εισοδήματος μειώνουν τα κέρδη της επιχείρησης. Αυτές οι διαστρεβλώσεις πρέπει να αναγνωρίζονται και οι διαφορές να διορθώνονται.

Είναι, λοιπόν, σημαντικό να ερευνούμε τους λόγους για τους οποίους υιοθετούνται κάποιες λογιστικές τακτικές, όπως επίσης και αν αυτές οι αλλαγές διαστρεβλώνουν το εμφανιζόμενο στις οικονομικές εκθέσεις έσοδα.

Η ερμηνεία των οικονομικών εκθέσεων και των κερδών δεν είναι εύκολη. Οι διάφορες λογιστικές μέθοδοι μπορεί να οδηγήσουν σε υπερεκτίμηση ή υποτίμηση των κερδών ενώ, αν δε συμπεριληφθούν στην ανάλυση οι κατάλληλες προσαρμογές γι' αυτές τις διαφορές, δε θα είναι δυνατή η σύγκριση των δεικτών αποδοτικότητας. Επομένως, όταν γίνεται ανάλυση των χρηματοοικονομικών δεικτών πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην ποιότητα των κερδών.

5.14 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες παρέχουν ένα μέρος μόνο των πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την εκτίμηση της συνολικής αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας μιας επιχείρησης. Για να έχει κανείς ολοκληρωμένη εικόνα της οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης πρέπει να λάβει υπόψη του και άλλες στατιστικές μετρήσεις – όπως ο κίνδυνος.

Επιπλέον, σε αρκετές περιπτώσεις η σύγκριση των δεικτών μπορεί να είναι παραπλανητική, ή μπορεί να έχει αλλάξει μέθοδο απόσβεσης. Μετά από κάποια συγχώνευση ή αλλαγή τομέα εργασιών, η επιχείρηση μπορεί να ανήκει τώρα σε κάποιον άλλο κλάδο της βιομηχανίας. Ένα δεύτερο βήμα είναι να εξετάσουμε τις λογιστικές μεθόδους που ακολουθεί η εταιρεία και την οικονομική ή δομική αλλαγή (π.χ. εξαγορά ή συγχώνευση) που πιθανώς επηρεάζει τον δείκτη. Επίσης, η αξία του ενεργητικού της επιχείρησης μπορεί να υποτιμάται λόγω υψηλού πληθωρισμού. Κάποιοι αριθμοί που αφορούν το βιομηχανικό κλάδο μπορεί να έχουν διαστρεβλωθεί, ειδικά αν οι μέσοι όροι περιλαμβάνουν πολλές μικρές επιχειρήσεις με συγκεκριμένες οικονομικές αδυναμίες.

Οι δείκτες υπολογίζονται με βάση τις λογιστικές καταστάσεις, οι οποίες υπόκεινται σε διάφορους περιορισμούς, όπως διαφορετικές μεθόδους αποτίμησης ή ακόμη και στη λεγόμενη «δημιουργική λογιστική». Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονίσουμε ότι εάν οι οικονομικές καταστάσεις συνοδεύονται από έκθεση ελέγχου ορκωτού λογιστή ελεγκτή η οποία φέρει παρατηρήσεις, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την αναμόρφωση των αποτελεσμάτων και της καθαρής θέσης. Σημαντικό επίσης είναι να υπολογίζονται οι δείκτες σε κανονικές χρονικές περιόδους (π.χ. έτος ή εξάμηνο) όσον αφορά τη συγκρισιμότητά τους, καθώς θα πρέπει να δίνεται προσοχή και στους παράγοντες εποχικότητας που επηρεάζουν τις οικονομικές καταστάσεις μιας εταιρείας. Ένα ακόμη πρόβλημα που γεννάται είναι αυτό με τους αρνητικούς παρονομαστές. Για παράδειγμα, εάν τα Ίδια Κεφάλαια είναι αρνητικά, τότε ο δείκτης Κέρδη / Ίδια Κεφάλαια δεν έχει νόημα, επιπλέον, κάποιοι δείκτες κατά τον υπολογισμό τους δίνουν ακραίες τιμές.

Προσέχετε τριεταρείες που προσπαθούν να μεταβάλουν τους αριθμούς τους εκποιώντας περιουσιακά στοιχεία ή υποτιμώντας κάποιο κόστος αντικατάστασης. Αν και οι λογιστές προσπαθούν να αντιμετωπίσουν ορισμένα από αυτά τα προβλήματα, υπάρχουν διάφορες ερμηνείες και μέθοδοι για τη σύνταξη των οικονομικών εκθέσεων, οι οποίες μπορούν να καλύψουν τις πραγματικές δυνατότητες ή αδυναμίες μιας εταιρείας. Επομένως, με την ανάλυση των οικονομικών εκθέσεων και των δεικτών, πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι οι ερμηνείες των διευθυντικών στελεχών και των αναλυτών είναι πιθανό να διαφέρουν. Συνεπώς, οι δείκτες είναι πολύ χρήσιμα εργαλεία, όμως θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με σύνεση, κριτική σκέψη και μεγάλη προσοχή, και όχι απερίσκεπτα και με μηχανιστικό τρόπο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η λογιστική του κόστους τροφοδοτεί με πληροφορίες τόσο την διοίκηση όσο και την χρηματοοικονομική λογιστική ανάλυση για αυτό και είναι τόσο σημαντική για μια επιχείρηση.

Το κόστος αντιπροσωπεύει μια μείωση του ενεργητικού ή μια αύξηση του παθητικού που πραγματοποιείται για να διασφαλιστεί ένα οικονομικό όφελος. Κόστος γενικά είναι οι παραγωγικοί πόροι που μπορούν να δημιουργήσουν έσοδα.

Η χρησιμότητα της κοστολόγησης είναι απαραίτητη για τον σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και τον έλεγχο της δράσης των επιχειρήσεων αλλά και για τις ανάγκες λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων.

Κατά το σχεδιασμό της κοστολογικής οργανώσεως λαμβάνεται πάντοτε υπόψη το τεχνολογικό και οργανωτικό σχήμα της οικονομικής μονάδας.

Η τεχνολογική διάρθρωση, κατά κανόνα, δημιουργεί το διαρθρωτικό πλέγμα αλλά και τον περιοριστικό παράγοντα της κοστολογικής οργανώσεως, τουλάχιστο στον τομέα της λειτουργίας παραγωγής. Έτσι, αν το προϊόν περνάει από τέσσερα στάδια ή φάσεις παραγωγής (π.χ. νηματοποίηση, ύφανση, βάψιμο, φινίρισμα) που πραγματοποιούνται σε τέσσερα τμήματα παραγωγής (νηματοουργείο, υφαντήριο, βαφείο, φινιριστήριο) με πλήρη για το καθένα τεχνολογική αυτοτέλεια, η κοστολογική οργάνωση θα δημιουργήσει τουλάχιστον αντίστοιχα προς τα τμήματα παραγωγής κέντρα κόστους, με σκοπό τον προσδιορισμό του κόστους παραγωγής του προϊόντος χωριστά για κάθε φάση.

Θέσεις ή κέντρα κόστους δημιουργούνται, κατά κανόνα, αντίστοιχα με τις οργανωτικές μονάδες που προβλέπει το σχέδιο διοικητικής οργάνωσης της οικονομικής μονάδας.

Τα συστήματα κοστολόγησης χρησιμοποιούνται κυρίως για να καλύψουν πληροφοριακές ανάγκες που είναι αναγκαίες για την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων σε ένα περιβάλλον ανταγωνιστικό.

Οι οικονομικές αυτές καταστάσεις αποτελούν σημαντική πηγή πληροφοριών οι οποίες μπορούν με τη βοήθεια των αριθμοδεικτών να διευκολύνουν τους ενδιαφερόμενους στη λήψη σημαντικών αποφάσεων ειδικότερα όταν πρόκειται για εξωτερική ανάλυση.

Με την χρήση αυτών μπορούν να καθορίσουν τις ανάγκες χρηματοδότησης της επιχείρησης καθώς επίσης και τις δυνατότητες διαπραγμάτευσης που έχει με τους εξωτερικούς της χρηματοδότες. Έτσι, μπορούμε να πληροφορηθούμε σε γενικές γραμμές για τη ρευστότητα, τη δραστηριότητα, την αποδοτικότητα και την βιωσιμότητα μιας επιχείρησης σε σχέση με την διάρθρωση των κεφαλαίων της και σε τελική ανάλυση την πραγματική κατάσταση ολόκληρης της οικονομικής μονάδας.

Επίσης είναι πολύ σημαντικοί γιατί βοηθούν τον αναλυτή να πραγματοποιήσει:

- **Διαχρονική ανάλυση (time-series analysis)**

Σύγκριση των παρόντων χρηματοοικονομικών στοιχείων της επιχείρησης με τα αντίστοιχα που παρουσίασε η ίδια στο παρελθόν ή θα παρουσιάσει στο προβλεπόμενο μέλλον. Εξετάζεται εάν η χρηματοοικονομική κατάσταση ή απόδοση της επιχείρησης έχει βελτιωθεί ή έχει χειροτερεύσει με την πάροδο του χρόνου.

- **Διαστρωματική ανάλυση (comparative analysis or cross-sectional analysis)**

Σύγκριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων της επιχείρησης με τα αντίστοιχα παρόμοιων επιχειρήσεων ή τη μέση τιμή του κλάδου στον οποίο ανήκει κατά τη διάρκεια του ίδιου χρονικού διαστήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΟΣΤΟΥΣ, Παυλάτος Οδυσσέας, 2006.
- ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΚΟΣΤΟΣ, Παπαδημητρίου Δ, 1998.
- ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑ ΦΑΣΗ, Μπελλάς Α.
- ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ Βαρβάκης Κ. (2003), ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ, Αθήνα.
- ΘΕΩΡΙΑ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΟΜΟΣ Ι ΚΑΙ ΙΙ Πάγγειος Ι.,(1993), Εκδοσεις Σταμούλη, Αθήνα.
- ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΙΙ, εκδόσεις ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ, Α.Α. GROPELLI & ESHAN ΝΙΚΒΑΚΗΤ.
- ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ: Θεωρία και Πρακτική, Δημήτριος Βασιλείου, Νικόλαος Ηρειώτης: Εκδόσεις Rosili, Αθήνα 2008.
- ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ, Αδαμίδης Α.,2008 εκδόσεις Univercity studio press, Θεσ/νικη.
- ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ Ι, έκτη έκδοση ΕΛΛΗΝ, GITMAN LAWRENE, JOEHNK MICHAEL, επιμέλεια Π. ΧΑΤΖΟΓΛΟΥ, Χ.ΜΟΥΡΔΑΚΗΣ.
- ΑΝΑΛΥΣΗ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ, ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΕΡΔΗ, ΈΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ, ΤΑΜΕΙΑΚΗ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ, Δεύτερη έκδοση, εκδόσεις Σταμούλη Αθήνα, Καραγιάννης Δ., Καραγιάννης Ι., Καραγιάννη Α., 2008.
- ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ Καρτάλης, Ν., 2008.

Ιστοσελίδες που επισκευτήκαμε:

www.capital.gr

www.accounting.gr

www.icap.gr

www.naftemporiki.gr

www.axiaplus.gr

www.taxnews.info/news

